

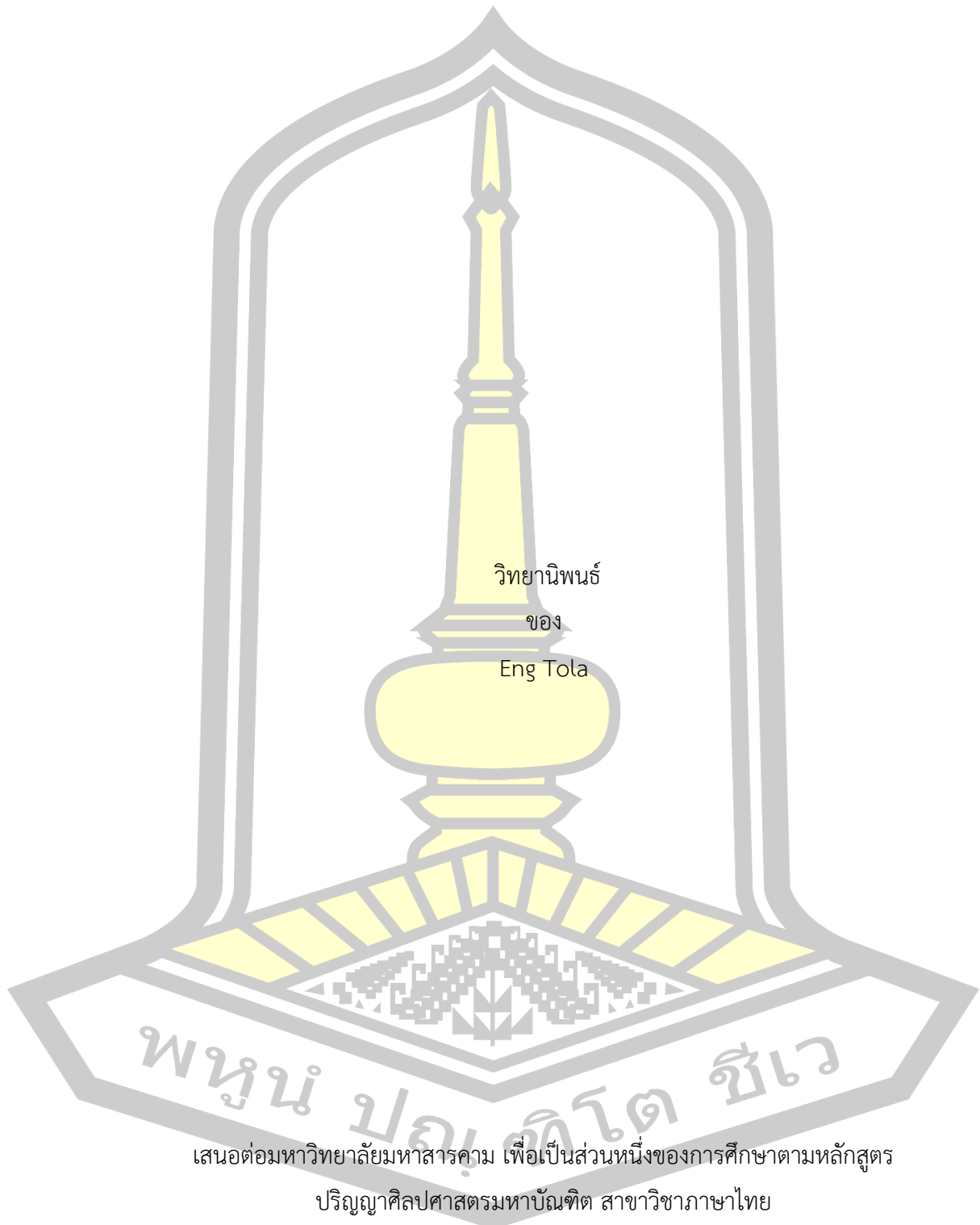
คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง ราชอาณาจักรกัมพูชา

วิทยานิพนธ์
ของ
Eng Tola

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
ปีการศึกษา 2560

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง ราชอาณาจักรกัมพูชา

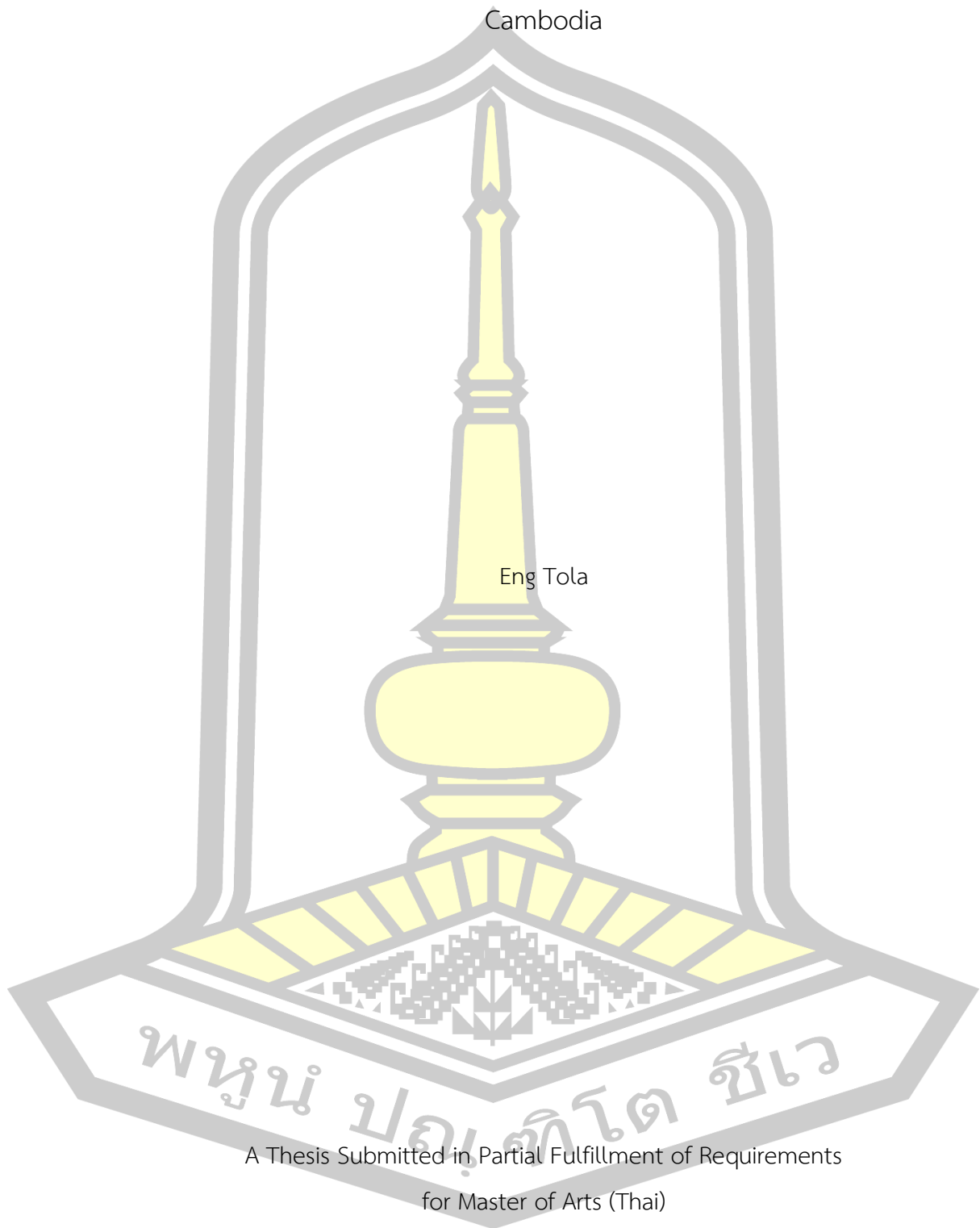
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

ปีการศึกษา 2560

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Kinship Terms of Thai Ethnic Group in Koh Kong Province, Kingdom of
Cambodia

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Arts (Thai)
Academic Year 2017

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ Mr.Eng Tola แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. ธนินทร์ ตรงดี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. บัญญัติ สาลี)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. ราชนัย นิลวรรณภา)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. กัลยา กุลสุวรรณ)

มหาวิทยาลัยขอนแก่นให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(ผศ. ดร. กนกพร รัตนสุธีระกุล)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

.....
(ผศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วัน.....เดือน.....ปี.....

ชื่อเรื่อง	คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง ราชอาณาจักรกัมพูชา		
ผู้วิจัย	Eng Tola		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บัญญัติ สาลี		
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	ภาษาไทย
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบคำเรียกญาติและวัฒนธรรมที่สะท้อนจากคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง ราชอาณาจักรกัมพูชา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงเป็นคนไทยกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเกาะกง ราชอาณาจักรกัมพูชา มีความใกล้ชิดกับคนไทยในจังหวัดตราดทั้งด้านเครือญาติ ภาษา และวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงมีการใช้คำเรียกญาติทั้งหมด 54 คำ แบ่งตามโครงสร้างคำเรียกญาติเป็นคำเรียกญาติที่เป็นคำเดี่ยว 27 คำ และคำเรียกญาติที่เป็นคำประสม 27 คำ มีองค์ประกอบทางความหมายจำแนกระบบตามมิติอรรถลักษณะได้ 9 ประการ ได้แก่ รุ่น สายเลือด ฝ่ายพ่อหรือแม่ เพศ อายุ การแต่งงาน การแต่งงานใหม่ ฝ่ายสามีหรือภรรยาและคำอื่น ๆ คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงสะท้อนให้เห็นมิติวัฒนธรรมระบบสายโลหิต วัฒนธรรมทางภาษา และมิติการใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขาน การศึกษาคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงนี้สามารถทำให้เข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง ซึ่งเป็นคนไทยกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรกัมพูชาเป็นอย่างดี

คำสำคัญ : คำเรียกญาติ, กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเกาะกง, องค์ประกอบทางความหมาย, วัฒนธรรมภาษา, กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

พูน ปณ ทิโต ชีเว

TITLE Kinship Terms of Thai Ethnic Group in Koh Kong Province, Kingdom of Cambodia

AUTHOR Eng Tola

ADVISORS Assistant Professor Banyat Salee , Ph.D.

DEGREE Master of Arts **MAJOR** Thai

UNIVERSITY Mahasarakham **YEAR** 2017
University

ABSTRACT

This research aimed to study the system of kinship terms and culture of Thai koh kong in kingdom of Cambodia. The research found that Thai KohKongs are a Thai group who living in Koh Kong province of Cambodia. There are Koh Phang has a total of 54 words used by the relatives. It is called relatives, which is a single word 27 words and words. The 27 words of the compound have nine elements: the parental blood, the father, the mother, the sex, the age, the marriage, the marriage. Husband and wife The relatives of the Thai people in Koh Kong reflect the cultural dimension of the blood system. Language culture And the use of relatives as pronouns and words. The study of relatives of Thai people in Koh Kong can understand the language and culture of the Thai people in Koh Kong. A group of Thai people living in the Kingdom of Cambodia as well.

Keyword : kinship, Thai Koh Kong, Sematic elements, Language and Culture, Thai group in Koh kong

มหาวิทยาลัยบูรพา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บัญญัติ สาลี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่เป็นแรงบันดาลใจในการศึกษาระบบคำเรียกญาติ และสละเวลาให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย ตลอดจนตรวจแก้ไขงานทุกขั้นตอนด้วยความใส่ใจ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ธนาพันธ์ ตรงดี ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ราชนันท์ นิลวรรณภา อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยา กุลสุวรรณ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ส่งผลให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่าน ที่ให้ความรู้ คำแนะนำ และประสบการณ์อันมีค่าแก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ช่วยแนะนำขั้นตอน และดำเนินการเอกสารได้อย่างราบรื่น

ขอขอบคุณผู้ออกภาษาคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง ราชอาณาจักรกัมพูชาทุกท่าน ที่สละเวลาให้ข้อมูลและให้ความร่วมมือกับผู้วิจัยอย่างยิ่ง และขอขอบคุณเจ้าของเอกสาร ตำรา งานวิจัย หรืออื่นๆ ที่ช่วยเพิ่มพูนความรู้และเป็นแนวทางสำหรับการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณครอบครัวที่อบอุ่นและเปี่ยมด้วยความรัก คุณพ่อ คุณแม่ พี่น้อง ที่คอยสนับสนุนผู้วิจัย พี่ๆ ที่กลุ่มงานกิจการต่างประเทศ และเพื่อนร่วมรุ่นที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้วิจัยมาตลอด

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (TICA) ที่มอบทุนการศึกษาและสนับสนุนงานวิจัยจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของงานวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	12
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	13
บทที่ 2 บริบทพื้นที่ แนวคิด และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง.....	25
แนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์.....	29
การวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบ.....	30
การศึกษาระบบเครือญาติ.....	34
คำเรียกญาติของคนไทย.....	37
คำเรียกญาติของคนเขมร.....	38

พจนานุกรมศัพท์ สืบเสาะ

คำเรียกเครือญาติเขมร.....	38
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
บทที่ 3 ระบบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง	43
คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง.....	43
โครงสร้างคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง	48
มิติแห่งความแตกต่างและอรรถลักษณะของคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง .	55
ความหมายของคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงแสดงโดยอรรถลักษณะในรูป องค์ประกอบ	63
บทที่ 4 มิติวัฒนธรรมในคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง.....	78
มิติวัฒนธรรมระบบอาวุโสในคำเรียกญาติ.....	78
มิติวัฒนธรรมทางภาษาที่ใช้ในคำเรียกญาติ.....	84
มิติวัฒนธรรมการใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขาน	88
บทที่ 5 สรุปลผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	93
สรุปลผลการวิจัย.....	93
อภิปรายผลการวิจัย.....	97
ข้อเสนอแนะ	98
บรรณานุกรม.....	99
ภาคผนวก.....	102
ภาคผนวก ก รายนามผู้ให้สัมภาษณ์	103
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์คำเรียกญาติ.....	105
ภาคผนวก ค ข้อมูลผู้บอกภาษา และการสัมภาษณ์.....	115
ประวัติผู้เขียน.....	119

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 แสดงตัวอย่างตารางบันทึกคำเรียกญาติ.....	6
ตาราง 2 แสดงตัวอย่างการบันทึกคำเรียกญาติ.....	8
ตาราง 3 แสดงความหมายของคำเรียกญาติ.....	11
ตาราง 4 การวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกญาติในภาษาไทยมาตรฐาน.....	12
ตาราง 5 แสดงคำเรียกเครือญาติเขมร.....	39
ตาราง 6 การเปรียบเทียบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง ที่มีรุ่นอายุเดียวกัน.....	44
ตาราง 7 การเปรียบเทียบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่มีรุ่นอายุ +1.....	44
ตาราง 8 การเปรียบเทียบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่มีรุ่นอายุ +2.....	46
ตาราง 9 การเปรียบเทียบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่มีรุ่นอายุ +3.....	46
ตาราง 10 การเปรียบเทียบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่มีรุ่นอายุ -1.....	47
ตาราง 11 การเปรียบเทียบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่มีรุ่นอายุ -2.....	47
ตาราง 12 การเปรียบเทียบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่มีรุ่นอายุ -3.....	48
ตาราง 13 คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่เป็นคำเดี่ยว.....	48
ตาราง 14 คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่เป็นคำประสม.....	50
ตาราง 15 ความหมายแก่นของคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง.....	52
ตาราง 16 คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงจำแนกตามรุ่นอายุ.....	57
ตาราง 17 แสดงความหมายของคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง.....	70
ตาราง 18 คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงจำแนกตามมิติการแต่งงาน.....	81
ตาราง 19 คำเรียกญาติที่แสดงถึงวัฒนธรรมทางเพศ.....	82

ตาราง 20	จำนวนและร้อยละของคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง จำแนกมิติเพศ	83
ตาราง 21	การเรียกญาติจำแนกเพศของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง	84
ตาราง 22	คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่ยืมจากภาษาจีน	86
ตาราง 23	การใช้คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงสลับกับคำเรียกญาติ ในภาษาเขมร	86
ตาราง 24	การใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขานในหมู่ญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย ในจังหวัดเกาะกง	90
ตาราง 25	การใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขานบุคคลอื่นที่ไม่ใช่หมู่ญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย	91

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 แผนที่ประเทศกัมพูชาแสดงจังหวัดเกาะกง.....	16
ภาพประกอบ 2 แผนที่จังหวัดเกาะกง	17
ภาพประกอบ 3 เขตพื้นที่ตำบลตะเปียงรุง.....	19
ภาพประกอบ 4 แม่น้ำตะเปียงรุงและบ้านเรือนของประชาชน	20
ภาพประกอบ 5 ตำบลตาโต	21
ภาพประกอบ 6 เขตพื้นที่ตำบลตาโต.....	22
ภาพประกอบ 7 เขตพื้นที่ตำบลเกาะสด็จ	23
ภาพประกอบ 8 ตำบลเกาะสด็จ.....	23

พหุบัน ปณุ ทิโต ชีเว

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

“กลุ่มชาติพันธุ์ไทย” เป็นชื่อเรียกคนไทยกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเกาะกงของประเทศกัมพูชา คนเขมรหรือกัมพูชาเรียกกลุ่มชาติพันธุ์ไทยกลุ่มนี้ว่า “សៀមកោះកុង” แปลว่า เสียมเกาะกง หรือสยามเกาะกง” กลุ่มชาติพันธุ์ไทยกลุ่มนี้อาศัยอยู่ในเกาะกงมานานแล้ว อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่แห่งนี้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะสมัยที่พื้นที่แห่งนี้ยังเป็นจังหวัดปัจจันตคีรีเขตรขึ้นต่อประเทศสยาม แต่ต่อมาอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส คนไทยในปัจจันตคีรีเขตรได้อพยพไปที่เกาะกูดและอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด เนื่องจากไม่ต้องการอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงปัจจุบันอาศัยอยู่ร่วมกับคนเขมรที่อพยพมาจากจังหวัดอื่น กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงถูกกำหนดให้มีสัญชาติเขมรอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แม้ในอดีตกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงจะถูกจำกัดสิทธิ์ทางภาษา วัฒนธรรม และประเพณีก็ตาม แต่ก็ยังรักษาประเพณีอัตลักษณ์ทางภาษา

ศิลา ธานากิจ อดีตกำนัน ตำบลคลองใหญ่ จังหวัดตราด กล่าวไว้ว่า เมื่อครั้งรัฐบาลกรุงสยามในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 (2411-2453) ได้ลงนามในอนุสัญญาฝรั่งเศสสยาม เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 1904 กับรัฐบาลฝรั่งเศสเพื่อแลกเปลี่ยนเงินทูลูซึ่งถูกฝรั่งเศสยึดครองมากกว่าสิบปีกับตราดและเกาะต่างๆ จนกระทั่งถึงเกาะกูดและเกาะกง ต่อมาในปี 1907 รัฐบาลสยามและรัฐบาลฝรั่งเศสได้ลงนามร่วมกันอีกครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนพระตะบอง เสียมราฐ และศรีโสภณกับด้านซ้ายตราดและเกาะอื่นๆ ต่อมาเมื่อรัฐบาลฝรั่งเศสประเทศอาณานิคมแม่มอบอิสรภาพให้แก่ประเทศกัมพูชา เกาะกงจึงเปลี่ยนผ่านมาอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศกัมพูชาโดยสมบูรณ์

ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเกาะกง ประเทศกัมพูชา เรียกตนเองว่าไทยเกาะกง แต่ถูกกลุ่มคนเขมรเรียกว่า “ไทยโกงกาง” เนื่องจากนิยมอาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำและทะเลซึ่งมีต้นโกงกางที่เป็นพืชชุ่มน้ำขึ้นเยอะ และกลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพมาจากเมืองตะวันออกหรือที่อื่นทางทิศตะวันออกบางคนเรียกกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงว่า “ไทยไปโน (ไทยไปไหน)” โดยได้ให้ความหมายว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเกาะกงเป็นกลุ่มที่เข้าทางไหนก็ได้ คือเมื่อไทยรบชนะก็เข้าไทย กัมพูการบชนะก็เข้ากับกัมพูชา (ปิ ต จอมเริน, 2560: สัมภาษณ์)

การพูดภาษาไทยของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงมีสำเนียงคล้ายกับคนไทยในจังหวัดตราดและจันทบุรีเนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีอาณาเขตติดชายแดนไทยกัมพูชาและติดกับจังหวัดเกาะกง กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง ราชอาณาจักรกัมพูชากับคนไทยในจังหวัดตราดและจันทบุรีไปมาหาสู่กันตลอด บางคนก็มีเครือญาติอยู่ในจังหวัดตราด ในช่วงเทศกาลต่าง ๆ เช่น ปีใหม่ วันผจญเบ็ณหรือบุญเดือนสิบ วันทำบุญทางศาสนา เป็นต้น กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงนิยมข้ามฝั่งมาเยี่ยมญาติพี่น้องคนไทยในจังหวัดตราดเป็นประจำทุกปี (บุญธรรม ไสสะอาด, 2560: สัมภาษณ์.) กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงจึงสามารถพูดภาษาไทยได้ แม้จะอาศัยอยู่ตามหมู่เกาะต่าง ๆ หรือแม้จะมีเพื่อนบ้านพูดภาษาเขมรอยู่ในหมู่บ้านก็ตาม กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงก็ยังอนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรมของตนเองไว้ได้ ในขณะเดียวกัน กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงก็มีการยอมรับเอาซึ่งภาษาและวัฒนธรรมเขมรมาใช้ในชีวิตประจำวันเช่นเดียวกัน เนื่องจากพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่จะต้องใช้ภาษาเขมรเป็นภาษาราชการ ผู้นำทั้งในทางการและจิตวิญญาณ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงจึงสามารถพูดภาษาเขมรได้ แต่คนเขมรบอกเสมอว่า “กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงพูดภาษาเขมรไม่ชัด” (ปีต จอมเร็น, 2560: สัมภาษณ์)

การใช้คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงยังมีใช้อยู่ในครอบครัวที่พูดภาษาไทยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ คำเรียกญาติถือว่าเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นซึ่งวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ดังที่ ประสิทธิ์ สวาสดีญาติ (2539) ได้กล่าวว่า “ทุก ๆ วัฒนธรรมจะมีชุดหรือกลุ่มของคำที่ระบุหรือบ่งชี้ความเป็นญาติในแต่ละสถานภาพเรียกว่า คำเรียกญาติ (Kinship terms) และบรรดาคำศัพท์ทั้งหมดที่เกี่ยวกับเครือญาติรวมกันเรียกว่า ระบบเครือญาติ (System of kinship terminology)”

คำเรียกญาติเป็นคำที่เจ้าของภาษาแต่ละภาษากำหนดขึ้นใช้เรียกผู้มีความสัมพันธ์กัน แต่ละภาษามีวิธีการหรือปัจจัยในการกำหนดความเป็นญาติและคำเรียกญาติไม่เหมือนกัน บางภาษาใช้อายุเป็นเกณฑ์ บางภาษาใช้เพศเป็นเกณฑ์ บางภาษาใช้การสืบเชื้อสายเป็นเกณฑ์ บางภาษาอาจใช้เพียงเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่ง ขณะบางภาษาอาจใช้หลายๆ เกณฑ์ร่วมกัน ทำให้สังคมมีระบบคำเรียกญาติที่แตกต่างกันออกไป

การศึกษาคำเรียกญาติมีวิธีการศึกษาและใช้แนวคิดทฤษฎีที่หลากหลาย วิธีการศึกษาอีกวิธีหนึ่งที่สำคัญก็คือวิธีการทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ วิธีการนี้เป็นวิธีการหนึ่งที่สำคัญและสามารถใช้ในการวิเคราะห์คำเรียกญาติ เพราะทำให้เข้าใจความหมายของคำเรียกญาติให้ถ่องแท้และลึกซึ้ง (วิภัตสรินทร์ ประพันธ์ศิริ, 2535: 2) มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกญาติโดยใช้วิธีการนี้หลายเรื่อง เช่น Prasithrathsint (1990) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “A comparative study of the Thai and Zhuang Kinship Systems” เป็นการเปรียบเทียบระบบเครือญาติของไทยกับจ้วง เพื่อศึกษาโครงสร้างครอบครัวจ้วงผ่านทางคำเรียกญาติ นอกจากนี้ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533) ยังได้เขียนบทความ

เรื่อง “ลักษณะสำคัญบางประการในวัฒนธรรมไทยที่แสดงโดยคำเรียกญาติ” เพื่อเสนอผลวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติในภาษาไทยมาตรฐานและสรุปลักษณะสำคัญในวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นจากความหมายของคำเรียกญาติ รวมถึงการใช้คำเรียกญาติในบริบทต่าง ๆ

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลการศึกษาในเรื่องคำเรียกญาติพบว่า มีงานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกญาติเป็นวิทยานิพนธ์หลายเรื่อง เช่น คำเรียกญาติของคนภาคเหนือของประเทศไทย มีวิทยานิพนธ์ เรื่อง “คำเรียกญาติในภาษาคำเมือง : การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความหมายแก่นของคำเรียกญาติพื้นฐานในภาษาคำเมืองโดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบและการใช้คำเรียกญาติดังกล่าวในแวดวงอื่น ๆ วิภัสสรินทร์ ประพันธ์ศิริ (2535) คำเรียกญาติจีนภาคใต้ของไทยในวิทยานิพนธ์เรื่อง “คำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยนในภาคใต้ของประเทศไทยและเกาะปันงั” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คำเรียกญาติพื้นฐานและคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานในภาษาจีนฮกเกี้ยน ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ และเพื่อวิเคราะห์ลักษณะสำคัญบางประการในวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนที่สะท้อนจากความหมายของคำเรียกญาติหม่อมหลวง (ศุภมาศ เอ่องฉ้วน, 2537) นอกจากนี้ยังมีบทความวิชาการเกี่ยวกับคำเรียกญาติซึ่งศึกษาโดยนักวิชาการไทยหลายท่าน เช่น จรัลวิไล จรุงุโรจน์ (2542) เขียนบทความเรื่อง “วัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นโดยระบบคำเรียกญาติในภาษาฮินดี” เพื่อวิเคราะห์ความแก่นของคำเรียกญาติภาษาฮินดีทั้งคำเรียกญาติพื้นฐานและคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงาน และ อมรชัย คหกิจโกศล (2548) เขียนบทความเรื่อง “การเปรียบเทียบคำเรียกญาติในภาษาไทยและภาษาจีนแต้จิ๋ว” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระบบคำเรียกญาติในภาษาไทยและคำเรียกญาติในภาษาจีนแต้จิ๋ว ทั้งคำเรียกญาติพื้นฐานและคำเรียกญาติที่สัมพันธ์ทางการแต่งงาน ซึ่งจะเห็นได้ว่างานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกญาติในประเทศไทยมีจำนวนไม่น้อยเลย

จากการศึกษาสำรวจเกี่ยวกับการวิจัยคำเรียกญาติของคนไทยเบื้องต้นยังไม่พบว่ามีการศึกษามิงงานวิจัยขึ้นใดที่ศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงและใช้วิธีวิทยาทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ และหากคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงและการสูญซึ่งภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงถือว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่ตั้งอยู่ในสถานการณ์ดังกล่าว จึงจำเป็นจะต้องศึกษาวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลในทุก ๆ ด้าน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาระบบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง เพื่อเป็นประโยชน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคำเรียกญาติซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นแนวทางและประโยชน์ในการศึกษาภาษาไทยแก่ผู้สนใจที่จะศึกษาภาษาไทยเกาะกงในอนาคตต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง
2. เพื่อศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในระบบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

ความสำคัญของงานวิจัย

1. ทำให้เข้าใจระบบเครือญาติและความหมายของคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง
2. ทำให้เข้าใจภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในระบบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง
3. เป็นแนวทางในการวิจัยคำเรียกญาติให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่
งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง 3 พื้นที่
ได้แก่

- 1.1 พื้นที่ที่ 1 ได้แก่ บ้านเกาะสด็จ ตำบลเกาะสด็จ อำเภอคีรีสาคร จังหวัดเกาะกง
- 1.2 พื้นที่ที่ 2 ได้แก่ บ้านออนลงวัก ตำบลตาโต อำเภอเกาะกง จังหวัดเกาะกง
- 1.3 พื้นที่ที่ 3 ได้แก่ บ้านตะเปียงรุง ตำบลตะเปียงรุง อำเภอเกาะกง จังหวัดเกาะกง

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยจะศึกษาคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงในประเด็นต่อไปนี้

- 2.1 องค์ประกอบของคำและองค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง
- 2.2 องค์ประกอบการใช้คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.1 บริบทพื้นที่วิจัย

1.2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำเรียกญาติ

1.3 เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีวิเคราะห์องค์ประกอบระบบเครือญาติและ

คำเรียกญาติ

1.4 แนวคิดทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์

2. เลือกจุดเก็บข้อมูลและผู้บอกภาษา

2.1 การเลือกพื้นที่

พื้นที่ที่ 1 ได้แก่ บ้านเกาะสตัจ ตำบลเกาะสตัจ อำเภอคีรีสาร จังหวัดเกาะกง

พื้นที่ที่ 2 ได้แก่ บ้านออนลงวัก ตำบลตาโต อำเภอเกาะกง จังหวัดเกาะกง

พื้นที่ที่ 3 ได้แก่ บ้านตะเปียงรุง ตำบลตะปังรุง อำเภอเกาะกง จังหวัดเกาะกง

ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลพื้นที่ดังกล่าวเพราะประชากรในชุมชนที่พูดภาษาไทยมีความหนาแน่นอาศัยอยู่ดั้งเดิม และยังคงมีการรักษาวัฒนธรรมในด้านต่างๆ ไว้ โดยเฉพาะยังใช้ภาษาไทยในการสื่อสารระดับครอบครัว และสื่อสารกับคนอื่น แล้วผู้วิจัยอยากทราบว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงยังคงรักษาการใช้ภาษาได้เหมือนเดิมหรือมีความแตกต่าง เนื่องจากผู้วิจัยไปสำรวจเบื้องต้น กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงมีการสื่อสารทั้งภาษาไทย ภาษาเขมร และภาษาจีน

2.2 การคัดเลือกผู้บอกภาษา ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

2.2.1 ผู้บอกภาษามีอายุระหว่าง 30-60 ปี

2.2.2 ผู้บอกภาษาเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยที่เกิดในจังหวัดเกาะกง

2.2.3 ผู้บอกภาษาต้องมีอวัยวะในการออกเสียงครบถ้วน

2.2.4 ผู้บอกภาษาต้องมีเวลาเพียงพอและเต็มใจสำหรับให้ข้อมูล

2.3 รายชื่อผู้บอกภาษาตามบริบทพื้นที่ 3 ตำบล

2.3.1 นายพิม เป็ย อายุ 60 ปี บ้านออนลงวัก ตำบลตาโต อำเภอเกาะกง

2.3.2 นางไพเราะ เลข อายุ 43 ปี บ้านออนลงวัก ตำบลตาโต อำเภอเกาะกง

2.3.3 นางสมทรง เป็อง อายุ 40 ปี บ้านเกาะสตัจ ตำบลเกาะสตัจ อำเภอคีรีสาร

2.3.4 นางพุ่มพวง เตียม อายุ 59 ปี บ้านเกาะสตัจ ตำบลเกาะสตัจ อำเภอคีรีสาร

2.3.5 นางสาว ปุย อายุ 35 ปี บ้านตะเปียงรุง ตำบลตะปังรุง อำเภอเกาะกง

2.3.6 นายบุญธรรม ไสสะอาด อายุ 41 ปี บ้านตะเปียงรุง ตำบลตะปังรุง อำเภอ

เกาะกง

3. สร้างเครื่องมือในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษา ณ จุดเก็บข้อมูลที่กำหนดไว้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือตามแนวทางของ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533) เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูล เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน ถูกต้อง ดังนี้

3.1 รายการคำเรียกญาติ เป็นรายการความหมายของคำเรียกญาติที่เตรียมไว้ทั้งหมด ทำรายการคำเรียกญาติจะช่วยให้สามารถเก็บข้อมูลได้อย่างครบถ้วน

3.2 แบบสัมภาษณ์คำเรียกญาติ เป็นแผนผังคำเรียกญาติที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น เพื่อใช้ประกอบการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา เนื่องจากการถามปากเปล่าทำให้ผู้บอกภาษาไม่เข้าใจคำถามและอาจให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำความหมายของคำเรียกญาติที่ใช้เพื่อเก็บข้อมูลมาสร้างเป็นแผนผังแสดงความสัมพันธ์ของเครือญาติในแต่ละรุ่น

3.3 แบบบันทึกคำเรียกญาติจะเป็นตารางที่สร้างขึ้นเพื่อใช้บันทึกคำเรียกญาติ แบบบันทึกคำเรียกญาตินี้แบ่งเป็น 3 ช่อง มีลักษณะดังนี้

ตาราง 1 แสดงตัวอย่างตารางบันทึกคำเรียกญาติ

ลำดับ	คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง	ความหมาย
1.	Fa	
2.	Mo	
3.	FaFa	

ช่องที่ 1 “ลำดับ” เป็นช่องที่กำหนดหมายเลขของคำเรียกญาติ

ช่องที่ 2 “ความหมาย” เป็นช่องที่บรรจุรายการความหมายของคำเรียกญาติที่ใช้ในการเก็บข้อมูลทั้งหมด โดยใช้อักษรย่อภาษาอังกฤษแทนการอธิบายความหมายดังนี้

Fa	มาจาก	Father	หมายถึง	พ่อ
Mo	มาจาก	Mother	หมายถึง	แม่
So	มาจาก	Son	หมายถึง	ลูกชาย
Da	มาจาก	Daughter	หมายถึง	ลูกสาว
Br (o)	มาจาก	Brother (older)	หมายถึง	พี่ชาย
Br (y)	มาจาก	Brother (younger)	หมายถึง	น้องชาย
Si (o)	มาจาก	Sister (older)	หมายถึง	พี่สาว

Si (y)	มาจาก	Sister (younger)	หมายถึง	น้องสาว
Hu	มาจาก	Husband	หมายถึง	สามี
Wi	มาจาก	Wife	หมายถึง	ภรรยา

การอ่านความหมายของคำเรียกญาติในงานวิจัยนี้ จะแบ่งเป็น 3 กรณี คือ

กรณีที่ 1 ความหมายของคำเรียกญาติที่มีอักษรย่อ 1 ตัวให้อ่านตามความหมายที่ระบุไว้ด้านบน ตัวอย่างเช่น

Fa	หมายถึง	พ่อ
Mo	หมายถึง	แม่
Br (y)	หมายถึง	น้องชาย
Si (o)	หมายถึง	พี่สาว
Da	หมายถึง	ลูกสาว
Hu	หมายถึง	สามี

กรณีที่ 2 ความหมายของคำเรียกญาติที่มีอักษรย่อ 2 ตัวให้อ่านข้างหลังมาข้างหน้า โดยอ่านความหมายของอักษรย่อตัวหลังเติมคำว่า “ของ” ระหว่างอักษรย่อแล้วจึงตามด้วยอักษรย่อตัวหน้า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

FaMo	หมายถึง	แม่ของพ่อ
MoBr (o)	หมายถึง	พี่ชายของแม่
Si (o) Hu	หมายถึง	สามีของพี่สาว

กรณีที่ 3 ความหมายของคำเรียกญาติที่มีอักษรย่อ 3 ตัวขึ้นไป ให้แปลอักษรย่อ 2 ตัวแรก หรือ 3 ตัวแรกเป็นคำเรียกญาติก่อน เช่น FaFaMo อักษรย่อ 2 ตัวแรก คือ FaFa หมายถึง พ่อของพ่อแทนด้วยคำเรียกญาติคือ “ปู่” แล้วจึงอ่านจากข้างหลังมาข้างหน้า โดยอ่านความหมายของอักษรย่อตัวหลังแล้วเติมคำว่า “ของ” ระหว่างอักษรย่อแล้วจึงตามด้วยคำเรียกญาติที่กำหนดไว้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

FaFaFa	หมายถึง	พ่อของปู่
FaFaMo	หมายถึง	แม่ของปู่
FaFaSi (o)	หมายถึง	พี่สาวของปู่
FaMoSi (y)	หมายถึง	น้องสาวของย่า
FaFaFaBr (o)	หมายถึง	พี่ชายของปู่
FaFaFaFa	หมายถึง	พ่อของทวด

ช่องที่ 3 “คำเรียกญาติกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง” โดยจะบันทึกคำเรียกญาติด้วยสัทอักษรทั้งคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง เพื่อให้เป็นระบบเดียวกันที่ตรงกับความหมายในช่องที่ 1 ดังตัวอย่าง

ตาราง 2 แสดงตัวอย่างการบันทึกคำเรียกญาติ

ลำดับ	คำเรียกญาติ	ความหมาย
1.	Fa	พ่อ
2.	Mo	แม่
3.	FaBr (o)	ลุง

4. การเก็บรวบรวมและจัดประเภทข้อมูล

การเก็บข้อมูลคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

ผู้วิจัยจะเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองเพราะจะทำให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและถูกต้อง ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ได้โดยสะดวก เพื่อให้ได้ความหมายแก่นของคำเรียกญาติผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บอกภาษา และสังเกตแบบมีส่วนร่วมดังตัวอย่างคำถามต่อไปนี้

“ผู้ที่ให้กำเนิดเรามาที่เป็นเพศชายเป็นอะไรกับเรา”

“ผู้ที่ให้กำเนิดเรามาที่เป็นเพศหญิงเป็นอะไรกับเรา”

หลังจากนั้น ผู้วิจัยจะนำคำเรียกญาติที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังกล่าวมาใช้เป็นตัวหลักในการถามคำถามต่อไปนี้

“พ่อของพ่อ เป็นอะไรกับเรา”

“แม่ของแม่ เป็นอะไรกับเรา”

เมื่อได้คำเรียกญาติมาแล้ว ผู้วิจัยจะถามคำถามสืบขึ้นไปตามลำดับรุ่นอายุและสืบลงมาในลักษณะเช่นกัน จนได้คำเรียกญาติครบทุกคำ ผู้วิจัยจะถามทวนอีกครั้งเพื่อให้ผู้บอกภาษายืนยันว่าคำเรียกญาติที่ได้มาจากการสัมภาษณ์นั้นถูกต้องหรือไม่ ดังต่อไปนี้

ผู้วิจัย เราเรียกผู้ที่ให้กำเนิดเรามาที่เป็นเพศชายว่า “พ่อ” ใช่หรือไม่

ผู้บอกภาษา ใช่

ผู้วิจัย เราเรียกผู้ที่ให้กำเนิดเรามาที่เป็นเพศหญิงว่า “แม่” ใช่หรือไม่

ผู้บอกภาษา ใช่

หลังจากนั้น ผู้วิจัยจะทำการบันทึกข้อมูลที่ได้มาเป็นสัทอักษรสากล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบตามแนวทางของ Prasithratsint (2000) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “A Componential Analysis of Kinship Terms in Thai” เพราะทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นที่นิยม ได้ผลวิเคราะห์ที่ดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

5.1 ศึกษาความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำ

5.2 หลังจากศึกษาความหมายของแต่ละคำแล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดมา กำหนดมิติแห่งความแตกต่าง (Dimension of Contrast) ว่าสามารถจำแนกออกจากกันด้วย อะไรบ้างเช่น

5.2.1 รุ่นอายุ (Generation)

5.2.2 สายเลือด (Linearity)

5.2.3 อายุ (Age)

5.2.4 เพศ (Sex)

5.2.5 ฝ่ายพ่อ/แม่ (Parental Link)

5.3 เมื่อได้มิติแห่งความแตกต่างหรืออรรถลักษณะหลักแล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลคำเรียกญาติมาระบุเป็นอรรถลักษณะย่อย ซึ่งใช้เป็นองค์ประกอบของความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำ ดังต่อไปนี้

5.3.1 รุ่นอายุ (Generation) เรียกย่อๆ ว่า “รุ่น”

รุ่น 0 หมายถึง ตัวเอง (ego)

รุ่น +1 หมายถึง สูงกว่าตัวเอง 1 รุ่น เช่น พ่อ

รุ่น +2 หมายถึง สูงกว่าตัวเอง 2 รุ่น เช่น ปู่

รุ่น +3 หมายถึง สูงกว่าตัวเอง 3 รุ่น เช่น ทวด

รุ่น -1 หมายถึง ต่ำกว่าตัวเอง 1 รุ่น เช่น ลูก

รุ่น -2 หมายถึง ต่ำกว่าตัวเอง 2 รุ่น เช่น หลาน

รุ่น -3 หมายถึง ต่ำกว่าตัวเอง 3 รุ่น เช่น เหลน

รุ่น -4 หมายถึง ต่ำกว่าตัวเอง 4 รุ่น เช่น โหลน

5.3.2 สายเลือด (Linearity) แยกออกเป็น 2 สายคือ

5.3.2.1 สายตรง หมายถึง ความสัมพันธ์ของผู้ที่สืบสายโดยตรง เช่น พ่อ กับ ลูก ใช้อรรถลักษณะ (+ สายตรง)

5.3.2.2 สายข้าง หมายถึง การมีบิดามารดาาร่วมกัน เช่น พี่ กับ น้อง ใช้อรรถลักษณะ (- สายตรง)

5.3.3 อายุ หมายถึง การมีมากกว่าหรือน้อยกว่า โดยที่อายุมากกว่าใช้รรถลักษณะ (+อายุ) และการมีอายุน้อยกว่าจะใช้รรถลักษณะ (-อายุ)

5.3.4 เพศ หมายถึง ผู้ชายและผู้หญิง โดย ซึ่งใช้รรถลักษณะ (+ชาย) สำหรับผู้ชาย และ(-ชาย) สำหรับผู้หญิง

5.3.5 ฝ่ายพ่อ/แม่ หมายถึง เป็นฝ่ายพ่อและฝ่ายแม่ ซึ่งใช้รรถลักษณะ (+พ่อ) และ (-พ่อ) ตามลำดับ

5.4 ระบุความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำ โดยใช้รรถลักษณะ เช่น

/พ่อ/	/แม่/
รุ่น +1	รุ่น +1
+สายตรง	+สายตรง
-แต่งงาน	-แต่งงาน
+ชาย	-ชาย

5.5 นำเสนอคำเรียกญาติที่วิเคราะห์องค์ประกอบของความหมายแล้ว ในรูปของตาราง แสดงความหมายของคำเรียกญาติ เพื่อให้เห็นภาพรวมของคำเรียกญาติ

ตาราง 3 แสดงความหมายของคำเรียกญาติ

รุ่น	ฝ่าย (พ่อ/แม่)	อายุ	สายเลือด			
			+สายตรง		-สายตรง	
			+ชาย	-ชาย	+ชาย	-ชาย
+3	+พ่อ					
	-พ่อ					
+2	+พ่อ					
	-พ่อ					
+1	+พ่อ	+อายุ				
	-พ่อ	-อายุ				
0		+อายุ				
		-อายุ				
-1						
-2						
-3						
-4						

5.6 วิเคราะห์การนำคำเรียกญาติไปใช้เป็นคำเรียกขานเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งการใช้เรียกขานบุคคลที่เป็นญาติและบุคคลที่ไม่ใช่ญาติ

5.7 วิเคราะห์และสรุปวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นจากความหมายของคำเรียกญาติ

5.8 นำผลการศึกษาระบบคำเรียกญาติมาดูใน 5 ประเด็น ได้แก่ จำนวนและลักษณะคำเรียกญาติ ความหมายแก่นของคำเรียกญาติ มิติแห่งความแตกต่างของคำเรียกญาติ การใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขาน และวัฒนธรรมที่สะท้อนจากระบบคำเรียกญาติ

6. สรุปผล อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการศึกษาคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกวมผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดดังนี้

1. หลักการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบ

Prasithrathsint (2000) วิเคราะห์ห้องค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกญาติในภาษาไทยมาตรฐานพบว่า คำเรียกญาติในภาษาไทยมาตรฐานมี 17 คำ ได้แก่ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ทวด หรือชวด พี่ น้อง ลุง ป้า น้า อา ลูก หลาน เหลน และ โหลน คำเรียกญาติแต่ละคำต่างกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 5 มิติคือ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ และฝ่ายพ่อหรือฝ่ายแม่ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4 การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกญาติในภาษาไทยมาตรฐาน

รุ่น	ฝ่าย (พ่อ/แม่)	อายุ	สายเลือด			
			+ สายตรง		- สายตรง	
			เพศ		เพศ	
			+ ชาย	- ชาย	+ ชาย	- ชาย
+ 3			ทวด			
+ 2	+ พ่อ	+ อายุ	ปู่	ย่า	ปู่	ย่า
	- พ่อ	- อายุ				
+ 1	+ พ่อ	+ อายุ			ลุง	ป้า
		- อายุ			อา	
	- พ่อ	+ อายุ	พ่อ	แม่	ลุง	ป้า
		- อายุ				น้า
0		+ อายุ	ตัวเอง		พี่	
		- อายุ			น้อง	
- 1			ลูก		หลาน	
- 2					หลาน	
- 3					เหลน	
- 4					โหลน	

ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดมิติแห่งความแตกต่างในการวิเคราะห์องค์ประกอบของคำเรียกญาติ เป็น 5 มิติ ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ และฝ่ายพ่อหรือฝ่ายแม่

2. การวิเคราะห์ลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนจากคำเรียกญาติ

ศุภมาส เอ่งฉ้วน (2537) ได้ศึกษาคำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยนในภาคใต้ของประเทศไทยและเกาะปีนัง โดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ และพบว่า ลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนจากคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยน มี 3 ประการ ได้แก่ 1) ระบบอาวุโส หรือการเน้นความแตกต่างของอายุ 2) การเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญ 3) การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของจีนฮกเกี้ยนสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วราภรณ์ ตีระ (2545) (วราภรณ์ ตีระ, 2545) ซึ่งศึกษาคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิม เชื้อสายมาเลย์ จาม-เขมร และเปอร์เซีย พบว่าลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมที่สะท้อนจากคำเรียกญาติซึ่งสามารถแยกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ระบบอาวุโสหรือการเน้นความแตกต่างของอายุ 2) การเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญ 3) การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิม

การให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสเป็นลักษณะทางวัฒนธรรมประการหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นระบบคำเรียกญาติ โดยการเน้นความแตกต่างด้านอายุ เพื่อจำแนกคำเรียกญาติแต่ละคำออกจากกัน อีกประการหนึ่งการให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสคือการใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขานในหมู่คนที่เป็ญาติและในหมู่คนที่ไม่ใช่ญาติ บางภาษามักจะใช้คำเรียกญาติที่อยู่ในรุ่นอายุที่สูงกว่าหรือคำเรียกญาติในรุ่นอายุเดียวกันกับตนเองที่มีอายุมากกว่า มีจำนวนมากกว่ารุ่นอายุน้อยกว่าตน

การเน้นฝ่ายพ่อฝ่ายหรือแม่และการถือเพศเป็นสำคัญ ลักษณะการนับญาติของบางภาษาจะใช้ความแตกต่างด้านฝ่ายพ่อหรือแม่เพื่อจำแนกคำเรียกญาติออกจากกันเป็นญาติทางฝ่ายพ่อและญาติฝ่ายแม่ เช่น ในสังคมผู้พูดภาษาไทยเน้นฝ่ายแม่มากกว่าฝ่ายพ่อ เนื่องจากการใช้คำเรียกญาติเพื่อเรียกขานบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ญาติ จะเลือกใช้คำเรียกญาติฝ่ายแม่ คือคำว่า ตา, ยาย, น้า มากกว่าคำเรียกญาติฝ่ายพ่อคือคำว่า ปู่, ย่า, อา

ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดการศึกษาทางวัฒนธรรมที่สะท้อนจากคำเรียกญาติ ของ ศุภมาส เอ่งฉ้วน (2537) และ วราภรณ์ ตีระ (2545) ในการวิเคราะห์แนวคิดด้านลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนจากคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

นิยามศัพท์เฉพาะ

คำเรียกญาติ หมายถึง คำที่แต่ละสังคมกำหนดขึ้นมา เพื่อใช้เรียกผู้ที่มีความสัมพันธ์กัน โดยสายเลือด และการแต่งงาน แต่ละวัฒนธรรมก็จะมีระบบเรียกญาติที่แตกต่างกันออกไป (ศิริพร ฅกลาง, 2540)

ระบบเครือญาติ (Kinship System) หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นญาติพี่น้องกัน ซึ่งแสดงให้เห็นปรากฏด้วยคำที่ใช้เรียกญาติประเภทต่างๆ สถานภาพและบทบาทตามสิทธิหน้าที่ของบุคคล แต่ละประเภท ตลอดจนแบบแผนการประพฤติที่พึงปฏิบัติต่อกัน

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง หมายถึง คนเขมรเชื้อสายไทยที่อยู่จังหวัดเกาะกง ประเทศกัมพูชา ครั้งเมื่อรัฐบาลกรุงสยามในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 (2411-2453) ได้ลงนามในอนุสัญญาฝรั่งเศสสยาม เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 1904 กับ รัฐบาลฝรั่งเศสเพื่อแลกเปลี่ยนฉันทบุรีซึ่งถูกฝรั่งเศสยึดครองมากกว่าสิบปีกับตราดและเกาะต่างๆ

บทที่ 2

บริบทพื้นที่ แนวคิด และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาคำเรียกญาติกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับศึกษาวิจัยดังนี้

1. บริบทพื้นที่
2. ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง
3. แนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์
4. แนวคิดการวิเคราะห์ห้องคำประกอบ
5. การศึกษาระบบเครือญาติ
6. คำเรียกญาติของคนไทย
7. คำเรียกญาติของคนเขมร
8. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บริบทพื้นที่

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ 2 หัวข้อ ดังนี้

1. ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่ศึกษา
 - 1.1 ลักษณะภูมิศาสตร์ของจังหวัดเกาะกง

เกาะกงเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลของประเทศกัมพูชา ตั้งอยู่บริเวณภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศ ทิศเหนือติดกับจังหวัดโพธิสัตว์ ส่วนทิศตะวันออกติดกับจังหวัดกำปงสปีและจังหวัดกำปอต ส่วนทิศตะวันตกเฉียงใต้ติดกับจังหวัดพระสีหนุและอ่าวไทย สามารถเดินทางไปประเทศไทยตามจุดผ่านแดนถาวรจำเปียม-บ้านหาดเล็ก ซึ่งอยู่ห่างจากเมืองเขมรภูมินทร์ (อำเภอเมือง) ประมาณ 14 กิโลเมตร

จังหวัดเกาะกง มีเมืองหลักคือ เมืองเขมรภูมินทร์ ซึ่งได้พระบาทสมเด็จพระนโรดมสีหนุ ได้พระราชทานนามแต่ไม่เป็นที่นิยมเรียก ทั้งนี้ประชาชนส่วนใหญ่นิยมเรียกเมืองหลักนี้ว่า “กรุง (เมือง) เกาะกง” ซึ่งมีระยะทางห่างจากกรุงพนมเปญ 290 กิโลเมตร มีเกาะจำนวน 23 เกาะ มีชายหาดยาว 206.5 กิโลเมตร

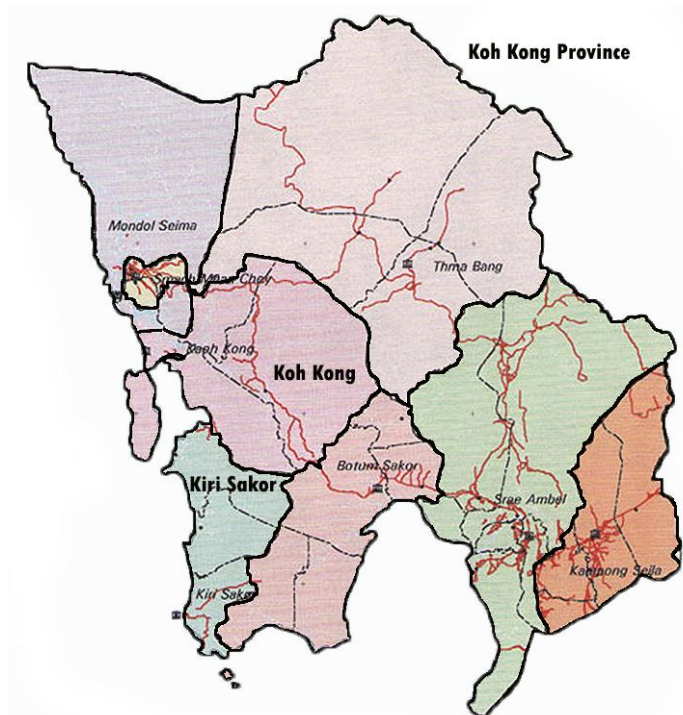
จังหวัดที่อยู่ทิศตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศกัมพูชา มีชายแดนติดชายทะเล (อ่าวไทย) ที่ทอดยาวและล้อมรอบไปด้วยป่าดงดิบซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทิวเขากระวาน คืออุทยานแห่งชาติบูตุมสาคร์ และส่วนหนึ่งของอุทยานแห่งชาติคีร์รัมย์ สิ่งที่ตั้งดูคนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวจังหวัดนี้คือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เพราะมีพื้นที่อนุรักษ์ใต้ทะเล เขตอนุรักษ์ปะการังหมู่เกาะสตัจ อำเภอกีร์สาคร์ เขตอนุรักษ์ห้วยทะเลเกาะกงชนง เขตอนุรักษ์ปลาโลมา และเขตอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าโกงกางเปียม กระโฉบเป็นต้น นอกจากนี้ชาวบ้านยังรวมกลุ่มกันเป็นชุมชนท่องเที่ยวเช่น ชุมชนท่องเที่ยวตำบลจิวาด ชุมชนท่องเที่ยวตำบลเปียมกระโฉบ ชุมชนท่องเที่ยวตำบลตาไต ชุมชนท่องเที่ยวตำบลตะเปียง รุง เช่น การเดินป่า ล่องเรือ เล่นน้ำ ชมป่าโกงกาง ปั่นจักรยานเป็นต้น

ส่วนพื้นที่เกษตรกรรมมีการเพาะปลูกข้าวมีจำนวน 10,401 เฮกตาร์ พืชไร่มีจำนวน 589 เฮกตาร์ พืชผลมีจำนวน 545 เฮกตาร์ พืชผสมมีจำนวน 623 เฮกตาร์ (Mithona Phouthong, 2561)

ที่มา: ดัดแปลงจาก https://en.wikipedia.org/wiki/Koh_Kong_Province

ภาพประกอบ 1 แผนที่ประเทศกัมพูชาแสดงจังหวัดเกาะกง

ที่มา : ดัดแปลงจาก <http://www.canbypublications.com/maps/provkohkong.htm>

ภาพประกอบ 2 แผนที่จังหวัดเกาะกง

1.2 เขตการปกครอง

Mithona Phouthomg ผู้ว่าราชการจังหวัดเกาะกง ได้กล่าวไว้ว่า จังหวัดเกาะกง มี 7 อำเภอ 29 ตำบล และ 119 หมู่บ้าน ซึ่งในแต่ละอำเภอก็จะมี การแบ่งเป็นตำบล ดังต่อไปนี้

อำเภอบูตุมสาคร (Botum Sakor District)

อำเภอบูตุมสาครมี 4 ตำบล ได้แก่ ออนโดงตึก (Andoung Tuek), ก็อนโดล (Kandaol), ตานูน (Ta Nuon) และทมอ ซอ (Thma Sa)

อำเภอคีรีสาคร มี 3 ตำบล ได้แก่ เกาะสดัจ (Kaoh Sdach), พญี่เมื่อยะ (Phnhi Meas) และแปร็ก กษัจ (Preaek Khsach)

อำเภอเกาะกง มี 4 ตำบล ได้แก่ โจรยเปราะฮ์ (Chrouy Pras), เกาะกะปี (Kaoh Kapi), ตาไตกร็อม (Ta Tai Kraom) และตะป้งรุง (Trapeang Rung)

อำเภอสมัจเมียนเจีย มี 3 ตำบล ได้แก่ สมัจเมียนเจีย (Smach Mean Chey), ดองตุง (Dang Tong) และสตึงแวง (Stueng Veang)

อำเภอพนมดงรัก มี 3 ตำบล ได้แก่ บากคลอง (Bak Khlang), เปียมกรอโซบ (Peam Krasaob) และตวลโคกิเลอ (Tuol Kokir Leu)

อำเภอแซร์อ้อมบิล มี 6 ตำบล ได้แก่ เบ็งเปรียว (Boeng Preav), จีคอกROOM (Chi Kha Kraom), จีคอเลอ (Chi Kha Leu), โจรยสวาย (Chrouy Svay), ดองแปง (Dang Peaeng) และแซร์อ้อมบิล (Srae Ambel)

อำเภอทมอบัง มี 6 ตำบล ได้แก่ ตาไตเลอ (Ta Tey Leu), พรอลาย (Pralay), จุมน็อบ (Chumnoab), ฤชัยจรม (Ruessei Chrum), จีพาด (Chi-Phat) และทมอโดนเปอว์ (Thmor Donpove)

1.3 จำนวนประชากร

จังหวัดเกาะกง ถือเป็นจังหวัดขนาดเล็กที่มีประชากรอาศัยอยู่ 23,168 หลังคาเรือน และมีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 139,722 คน (สถิติปี ค.ศ. 2008) ความหนาแน่นของประชากร 13 คนต่อตารางกิโลเมตร โดยประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 98.43 เป็นคนเขมร จามร้อยละ 0.92 เวียดนามร้อยละ 0.33 และไทย 0.15 สำหรับเมืองหลักที่มีชาวเกาะกงอาศัยอยู่ถึงร้อยละ 22 ของประชากรทั้งหมดคือ สมังเมียนเจ็ย ส่วนประชากรอีกร้อยละ 75 ไม่ใช่ชาวพื้นเมืองเกาะกง แต่ย้ายมาจากจังหวัดอื่น ๆ ของกัมพูชา ส่วนใหญ่จะเข้ามาหางานที่ดีกว่าทำที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา คนเชื้อสายไทยในเกาะกงส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามคลองและลุ่มแม่น้ำ เช่น ลุ่มแม่น้ำเกาะปอ แม่น้ำตะปงรุง แม่น้ำตาไต แม่น้ำครางคริน แม่น้ำบางกระสอบ แม่น้ำคลองพิพาท เกาะสดัจ อ่าวเกาะกะปิ คลองแพรกษัตริย์ อ่าวยายแสน อ่าวพลีมาศ อาหนี และอาจเลยไปถึงนาเกลือ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประมง เลี้ยงสัตว์ มีจำนวนร้อยละ 66.90 ประกอบอาชีพงานบริการมีจำนวนร้อยละ 25.3 ประกอบอาชีพงานฝีมือมีจำนวนร้อยละ 0.30 และประกอบอาชีพอื่น ๆ มีจำนวนร้อยละ 7.5 ปัจจุบันประชาชนหันมาสนใจธุรกิจท่องเที่ยว รวมทั้งนิคมอุตสาหกรรมอีกจำนวนมากที่ตั้งอยู่ในเกาะกงซึ่งมีสวัสดิการที่ดีและมีความมั่นคงทางอาชีพสูง (Joachim Schliesinger, 2001: 66-68)

1.4 กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่

ประชากรส่วนใหญ่ในจังหวัดเกาะกงเป็นคนกัมพูชา คนเวียดนาม และคนไทย ซึ่งนับถือพุทธศาสนา มีชนชาติจามที่นับถืออิสลามปะปนอยู่ด้วย มีลักษณะเป็นครอบครัวขยายหรือครอบครัวใหญ่ การที่พื้นที่นี้แห่งนี้เคยเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดปัจจันตคีรีเขตร์ ขึ้นต่อประเทศสยาม ส่งผลให้คนไทยอาศัยอยู่บริเวณนี้จำนวนมาก คนกลุ่มนี้เรียกตัวเองว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

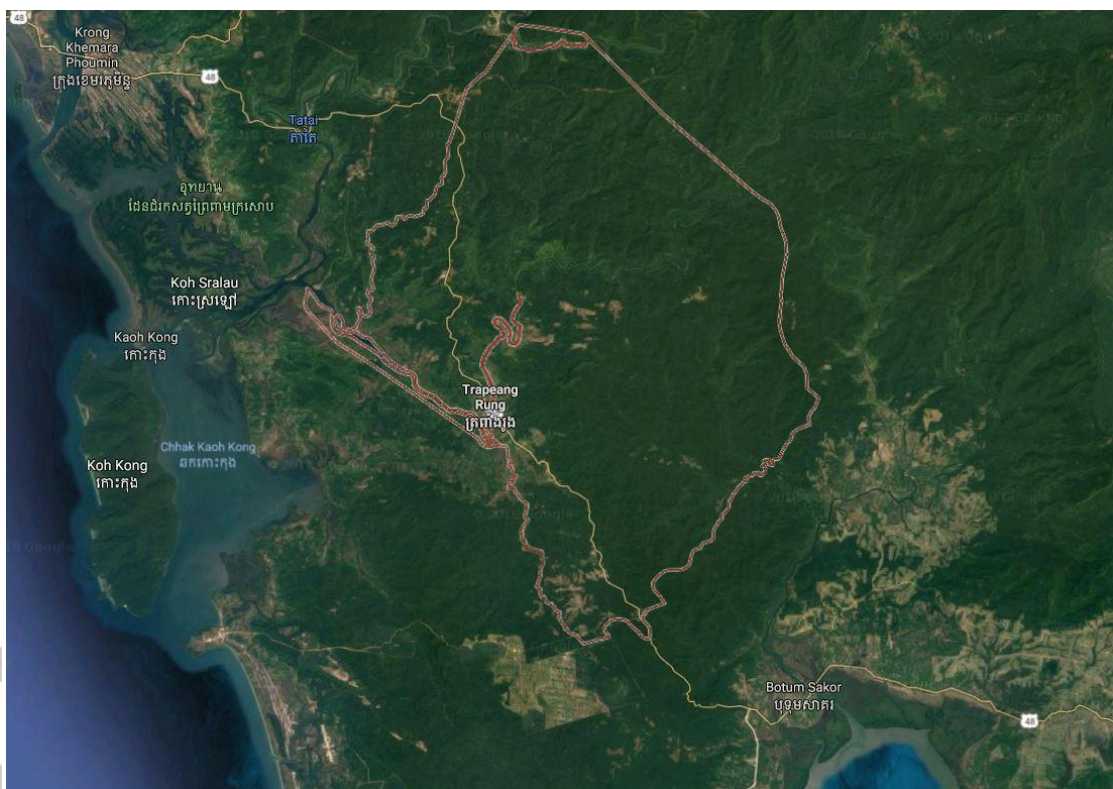
นอกจากนี้ยังมีการแต่งงานข้ามชาติพันธุ์ ทำให้คนบริเวณนี้มีทั้งคนกัมพูชาเชื้อสายไทย คนกัมพูชาเชื้อสายจีน ส่งผลให้มีการสัมผัสภาษา (Language contact) ที่บุคคลรู้สองภาษาหรือหลายภาษา ใช้สลับกันไปมาทำให้ทั้งสองภาษามีอิทธิพลต่อกัน ทำให้มีการยืมภาษามาใช้ อย่างเช่น มีคำเรียกญาติที่ยืมมาจากภาษาจีน เป็นต้น

1.5 บริบทพื้นที่ที่วิจัย

1.5.1 ตำบลตะเปียงรุง

1) ลักษณะทางภูมิศาสตร์

นางกอง กิมพาย นายกองค้การบริหารส่วนตำบลตะเปียงรุงได้กล่าวว่า พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม มีแม่น้ำตะเปียงรุงเป็นแม่น้ำสายสำคัญ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม ทำนาข้าว ทำสวนผลไม้ มีชาวบ้านบางส่วนทำอาชีพประมง

ที่มา : ดัดแปลงจาก <https://www.google.com.kh/maps/place/Trapeang+Rung>

ภาพประกอบ 3 เขตพื้นที่ตำบลตะเปียงรุง

ภาพประกอบ 4 แม่น้ำตะเปียงรุงและบ้านเรือนของประชาชน

2) อาณาเขต

ทิศตะวันออก ติดกับตำบลอินโดงตีก

ทิศตะวันตก ติดกับตำบลตาไทรกรอม

ทิศใต้ ติดกับตำบลโจรยเปราะฮ์

ทิศเหนือ ติดกับตำบลทมอโดนโปว อำเภอมอบัง

3) เขตการปกครอง

แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 4 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่บ้านตะเปียงรุง

หมู่บ้านเตี้ยตุมเนียบ

หมู่บ้านแปรกองกือญ

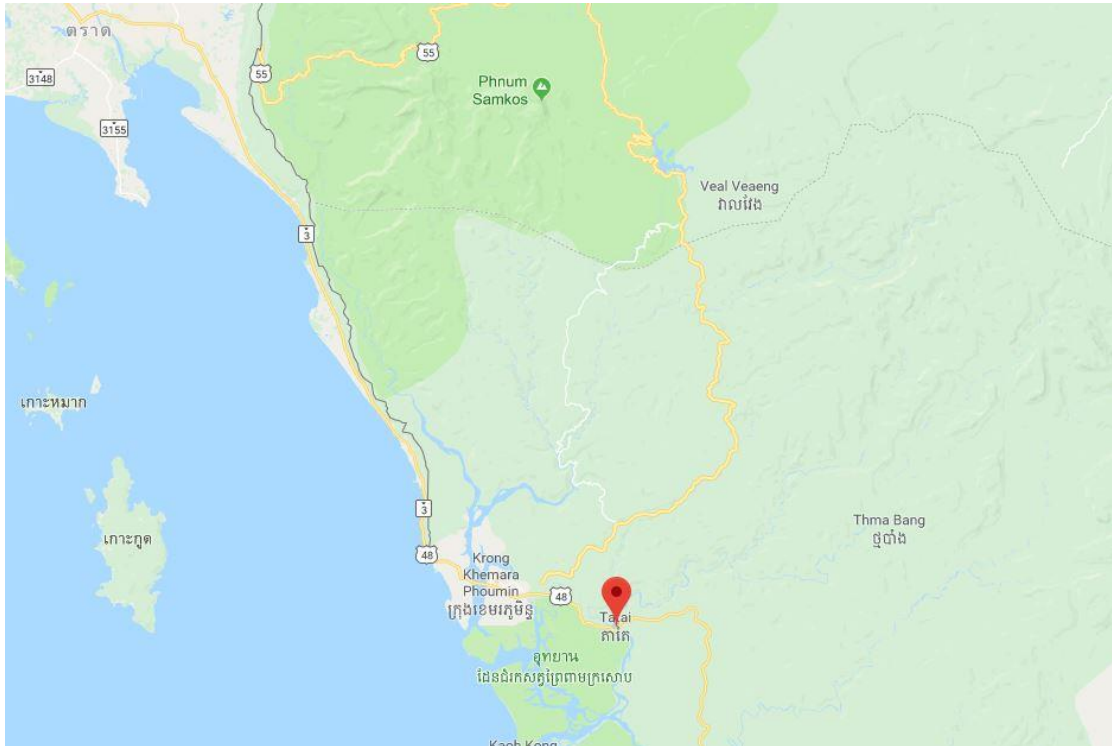
หมู่บ้านเกาะกงคอง

1.5.2 ตำบลตาไทร

1) ลักษณะทางภูมิศาสตร์

นางลัน ชารน ผู้ใหญ่บ้านตาไทรกรอมได้กล่าวไว้ว่า ตำบลตาไทรอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดเกาะกง เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ ตั้งอยู่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำตาไทร ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ มีการสร้างเขื่อนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า ทั้งยังรายล้อมไปด้วยเนินเขาเล็กๆ พืชพันธุ์ธรรมชาติเป็นป่าดิบชื้น ชาวบ้านบริเวณนี้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาทิ ทำนา ทำสวนผลไม้ และ

ปลูกยางพารา มีการทำการประมงขนาดย่อมโดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านคิดประดิษฐ์อุปกรณ์ดักจับสัตว์น้ำอย่างการใช้เหล็กแหลมสองแฉกแทงที่ตัวกุ้งเรียกว่า จ๊ะบ็องกอง (ចាក់បង្កង) สัตว์น้ำที่หามาได้ส่วนหนึ่งใช้ประกอบอาหารในครัวเรือน ส่วนที่เหลือจากการบริโภคก็นำมาขายให้นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีน้ำตกตาไต (ទឹកធ្លាក់តៃតៃ) ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม

ที่มา : ดัดแปลงจาก <https://www.google.com.kh/maps/place/Tatai>

ที่มา : ดัดแปลงจาก <https://www.google.com.kh/maps/place/Tatai>

ภาพประกอบ 6 เขตพื้นที่ตำบลตาไ้

2) อาณาเขต

ตำบลตาไ้ตั้งอยู่ในอำเภอเกาะกง อยู่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของพนมเปญ และอยู่ทางทิศ ตะวันออกของทะเลอ่าวไทย ไม่มีพื้นที่ที่ติดทะเล แต่มีแม่น้ำตาไ้ไหลผ่าน

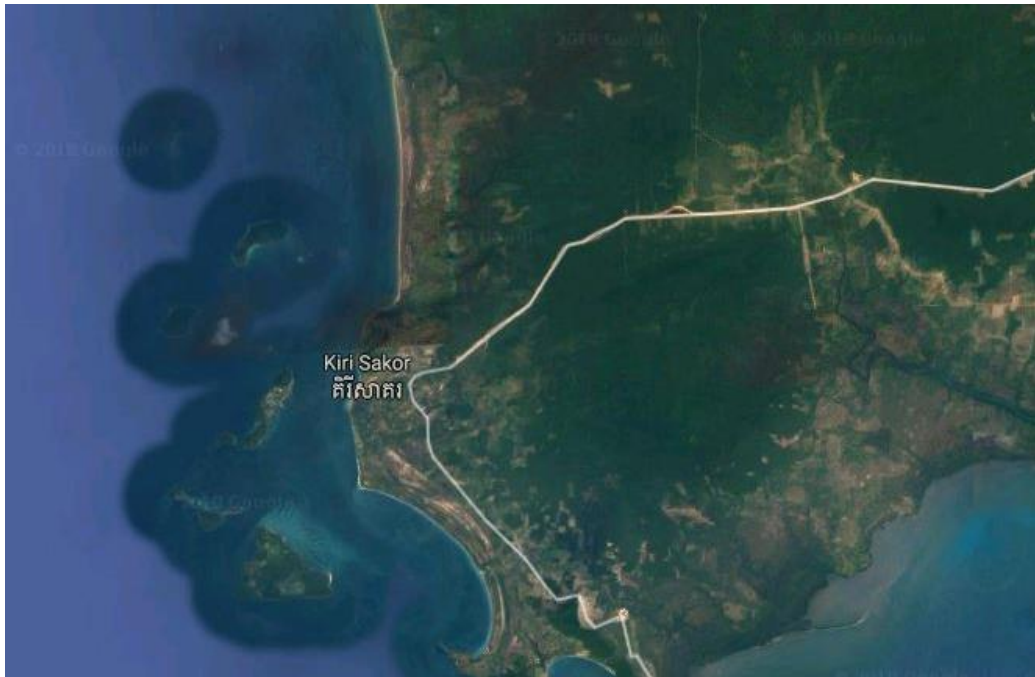
3) เขตการปกครอง ตำบลตาไ้แบ่งออกเป็น 4 หมู่บ้าน ได้แก่

- (1) หมู่บ้านเกาะอันแดด
- (2) หมู่บ้านอ็อนลงหะ

1.5.3 ตำบลเกาะสตั้จ

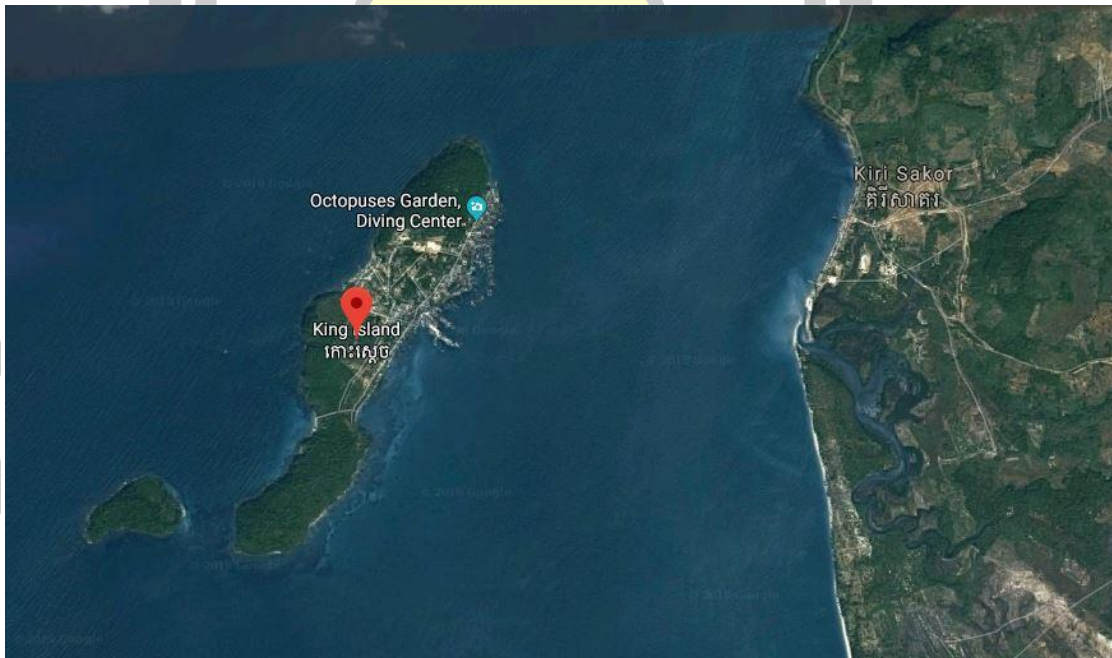
1) ลักษณะทางภูมิศาสตร์

นายปีต จอมเร็น ผู้ใหญ่บ้านเกาะสตั้จได้กล่าวไว้ว่า เกาะสตั้จเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอคีรีสาคร ทั้งเกาะล้อมรอบด้วยทะเลอ่าวไทย ภูมิอากาศแบบร้อนชื้น เนื่องจากพื้นที่บริเวณนี้มีลักษณะเป็นเกาะจึงเหมาะกับการประกอบอาชีพประมงน้ำเค็ม ชาวบ้านบางส่วนทำการค้าและการเกษตร โดยเฉพาะทำสวนมะพร้าว มีการปลูกผลไม้บริเวณรอบบ้านไว้บริโภคในครัวเรือนเพราะมีพื้นที่ที่จำกัด เกาะแห่งนี้เป็นอีกหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวยังไม่รู้จักมากนัก

ที่มา : ดัดแปลงจาก <https://www.google.com.kh/maps/place/Trapeang+Rung>

ภาพประกอบ 7 เขตพื้นที่ตำบลเกาะสดัง

ภาพประกอบ 8 ตำบลเกาะสดัง

2) อาณาเขต

เกาะสตังตั้งอยู่ในทะเลอ่าวไทยเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอคีรีสีสาคร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอุทยานแห่งชาติคีรีสีสาคร และทางด้านทิศใต้ของเกาะกง นอกจากนี้ บริเวณใกล้เคียงมีเกาะโขมจ (เกาะ:ខ្នោច) และเกาะฉัน (เกาะ:សាន់) ใช้เวลาเดินทางจากท่าเรือคีรีสีสาครไปยังเกาะประมาณ 15 นาที

2. ลักษณะทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

2.1 การแต่งกาย

การแต่งกายในชีวิตประจำวันของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงนิยมสวมใส่ผ้าซิ่น ผู้ชายจะปล่อยช่วงบน ส่วนผู้หญิงจะใส่เสื้อเกาะอก ในอดีตกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง ทั้งผู้ชายและผู้หญิงจะตัดผมสั้น สำหรับผู้หญิงที่มีฐานะจะสวมใส่ผ้าซิ่นที่ตกแต่งและปักเครื่องประดับต่างๆ ด้วยทอง เพื่อสะท้อนถึงคนที่อยู่ในระดับชนชั้นสูง มีใส่สายสะพายที่ปักและตกแต่งด้วยเครื่องเงินที่มีลักษณะละเอียดซับซ้อนและปราณีต เครื่องแต่งกายเหล่านี้จะเสริมแต่งไปด้วยเครื่องประดับที่ทำมาจากทอง เพชร ทับทิม

ปัจจุบันคนกัมพูชาและกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงรุ่นใหม่แต่งตัวสวมใส่เสื้อผ้าที่ซื้อมาจากตลาดในท้องถิ่น แต่ผู้เฒ่าผู้แก่ที่เป็นผู้ชายก็จะชอบใส่ผ้าสรองแล้วเปลือกท่อนบนลายที่ได้รับความนิยมคือลายสี่เหลี่ยมสีเทาขาว ส่วนผู้หญิงชอบใส่เสื้อแขนสั้นกับผ้าสรองหลายสี

ผู้หญิงจะใส่เครื่องประดับเช่น สร้อยคอ กำไลข้อมือที่ทำมาจากร้านทอง หรือเครื่องประดับแฟชั่นจากตลาดทั่วไป ส่วนหนุ่มสาวรุ่นใหม่จะไม่ค่อยใส่ผ้าทอเหล่านั้น ผู้ชายจะความเชี่ยวชาญในการทำอุปกรณ์ดักปลา ปู กุ้งเป็นต้น ที่ทำมาจากไม้ไผ่

2.2 ที่อยู่อาศัย

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงนิยมสร้างบ้านทรงไทยยกสูง ใต้ถุนโล่ง เสาค้ำมาจากไม้ มุงหลังคา และมีระเบียงข้างหน้า ถ้าเทียบกับบ้านทรงไทยอีสานมีลักษณะเล็กกว่า ผนังทำมาจากไม้ไผ่ หรือเสื่อ พื้นจะปูด้วยไม้ ข้างในจะมีห้องนั่งเล่น และห้องนอนเล็กๆ ส่วนบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่ยากจนก็จะมีฐานไม้แข็งแรง บอบบาง โดยทั่วไปก็จะมี 1 ห้อง คล้ายๆ กระโจม ไม่มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวก มีแค่โต๊ะหรือตู้ 1 หรือ 2 ตัว ที่ทำมาจากไม้ไผ่ นอกจากนี้ก็จะคอกหมู คอกควาย และยุงสำหรับเก็บข้าวเปลือกที่ห่างจากตัวบ้านนิดหนึ่ง ในหนึ่งหมู่บ้านก็จะพบเห็นอย่างน้อยมีวัดหนึ่งแห่ง เพื่อเป็นสิ่งที่คอยยึดเหนี่ยวจิตใจ

ปัจจุบันบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงก็จะมีการผสมผสานระหว่างไทยกับกัมพูชา ส่วนมากจะเป็นบ้านทรงโบราณยกสูงด้วยเสาไม้ ผนังและพื้นปูด้วยไม้ แต่มุงหลังคากระเบื้อง ตัวบ้านจะมีลักษณะใหญ่กว่าแต่ก่อน มีห้องรับแขก และมีห้องนอนเล็กๆ 2-3 ห้อง บางบ้านจะล้อมรอบเป็นผนังใต้ถุนบ้านด้วยอิฐ

2.3 ชีวิตความเป็นอยู่

คนไทยบริโภคข้าวเป็นหลัก และเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ นอกจากนี้จะมี หมู วัว ไก่ เป็ด ปลา และอาหารทะเลอีกหลายชนิด ที่คนไทยนิยมเอาไปทำเป็นอาหารไม่ว่าจะเป็นด้วยวิธี ต้ม ทอด หรือตากแห้ง และตามด้วยสมุนไพรและเครื่องเทศเพื่อดับกลิ่นอาหาร โดยเฉพาะหมักปรุงกับ น้ำปลา ส่วนผลไม้จะมี มะม่วง สับประรด มังคุด ทุเรียน กล้วย และแตงโม เป็นต้น ตามด้วยเครื่องดื่ม ที่เรียกว่า เช่น น้ำมะพร้าว น้ำอ้อย และบางครั้งก็จะเป็นชา นอกจากนี้พวกเขาเลี้ยงสัตว์ เช่น ควาย วัว หมู ไก่ เป็ด ซึ่งเป็นพันธุ์พื้นบ้านสำหรับบริโภคในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ก็จะเอาไปขายที่ตลาด

นอกจากนี้ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงนิยมทำอาชีพเป็นชาวประมง และอาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำและทะเลซึ่งมีต้นโกงกางที่เป็นพืชชุ่มน้ำขึ้นเยอะ เลยถูกกลุ่มชาติพันธุ์เขมร เรียกว่า “ไทยโกงกาง” รายได้หลักของพวกเขาได้มาจากการขายกุ้งเล็กๆ ที่เขาเรียกว่า “กี” ปู และ ปลาเล็กๆ ที่จับในบริเวณป่าโกงกาง ผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในประเทศกัมพูชาจากการ ดอง “กี” เขาเรียกว่า “กะปิ”

รอบ ๆ หมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงก็คือนาข้าว และพวกเขา ยังเลี้ยงควาย วัว ไก่ และเป็ด บางครอบครัวจะเลี้ยงแพะเพื่อขายให้ชุมชนชาวมุสลิมที่อยู่ในจังหวัด เกาะกง เช่น จาม และชวามาเล บางครอบครัวมีอาชีพค้าขายตามแนวพรหมแดนไทย-กัมพูชา

2.4 ความเชื่อและพิธีกรรม

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ นับถือวิญญาณ บรรพบุรุษ และวิญญาณทั่วไป จะสังเกตเห็นทุกบ้านจะมีหิ้งบูชาเป็นที่สิงสถิตของวิญญาณบรรพบุรุษ และความเชื่อเกี่ยวกับสถานที่ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น สุสาน ภูเขา ป่า ต้นไม้ แม่น้ำ จอมปลวก นรก สวรรค์ ความเชื่อเรื่องผีसाงเทวดา สิ่งลึกลับที่มองไม่เห็นตัวตน ถือว่ามีอิทธิฤทธิ์และอำนาจเหนือมนุษย์ สามารถให้คุณให้โทษก็ได้

ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

1. หน่วยเสียงวรรณยุกต์

เนื่องจากหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงยังไม่มีการวิจัย ขึ้นใดศึกษาค้นคว้า มีแต่งานวิจัยหน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยในจังหวัดตราดซึ่งมีความใกล้ชิดกับ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงมาก ทิพย์วัลย์ พันธุ์เจริญ (2548) กล่าวว่า โครงสร้างของคำใน ภาษาไทยในจังหวัดตราดแบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ คำพยางค์เดียว คำสองพยางค์ คำสามพยางค์ และ คำสี่พยางค์ และในคำแต่ละชนิดนั้น จะมีการลงเสียงหนัก-เบาของคำแตกต่างกัน พยางค์ในภาษาไทย เกาะกงแบ่งออกเป็นพยางค์เป็นและพยางค์ตาย หน่วยเสียงภาษาไทยเกาะกงประกอบด้วยหน่วยเสียง

พยัญชนะ 20 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระประสม 3 หน่วยเสียง
และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง

Tone 1 : ระดับเสียงกึ่งสูง-กลาง

Tone 2 : ระดับเสียงกึ่งต่ำ-ต่ำ

Tone 3 : ระดับเสียงสูง-ต่ำ

Tone 4 : ระดับเสียงกึ่งสูง-สูง

Tone 5 : ระดับเสียงกึ่งต่ำ-ต่ำ-กึ่งสูง

1.1 / ˥ / ระดับเสียงกึ่งสูง-กลาง

/ch^hi:¹/ [chi:[˥]] ‘ชี้’

/ma:¹/ [mai:[˥]] ‘มา’

/fa:j¹/ [fa:j[˥]] ‘ควาย’

1.2 / ˨ / ระดับเสียงกึ่งต่ำ-ต่ำ

/pa:²/ [pa:[˨]] ‘ป่า’

/ʔim²/ [ʔim[˨]] ‘อิม’

/da:²/ [da:[˨]] ‘ดำ’

1.3 / ˥˩ / ระดับเสียงสูง-ต่ำ

/pa:³/ [pa:^{˥˩}] ‘ป่า’

/k^ha:w³/ [k^ha:w^{˥˩}] ‘เขา’

1.4 / ˨˩ / ระดับเสียงกึ่งสูง-สูง

/ma:j⁴/ [ma:j^{˨˩}] ‘ไม้’

/na:m⁴/ [na:m^{˨˩}] ‘น้ำ’

/ma:⁴/ [ma:^{˨˩}] ‘ม้า’

1.5 /^h/ ระดับเสียงกึ่งต่ำ-ต่ำ-กึ่งสูง

/fa:n ⁵ /	[fa:n ^h]	‘หัน’
/fa: ⁵ /	[fa: ^h]	‘ขวา’
/si: ⁵ /	[si: ^h]	‘สี่’

2. หน่วยเสียงสระ

หน่วยเสียงสระภาษาไทยเกาะกึ่ง จังหวัดเกาะกึ่ง ประเทศกัมพูชา มี 2 ประเภท คือ หน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง และหน่วยเสียงสระประสม 3 หน่วยเสียง ดังนี้

หน่วยเสียงสระเดี่ยว ได้แก่

หน่วยเสียง	สัทอักษร	ถอดเสียง	ความหมาย
[i]	[ci ⁴]	จี	จิ้มเบา ๆ โดยใช้นิ้ว
[i:]	[ʔi:cho: ³]	อีจี้	แมลงปอ
[e]	[keʔ ⁴]	เก๊ะ	ลื่นซึก
[e:]	[ke ⁴]	เก็	ไม่ดี
[ɛ]	[chhe ²]	แฉะ	คนสติไม่ดี
[ɛ:]	[chhe: ⁵ he:m ⁵]	แฉะเหม	ตาไม่ดี ตาแหล่
[ɯ]	[sumka ² thɯ: ³]	ซิมกะทือ	อาการนึ่ง, ซิมเศร้า
[ɯ:]	[ʔɯ:ŋ]	อึ่ง	อีกหนึ่ง เช่น ขอกินน้ำอึ่ง
[a]	[ha ²]	หะ	จ๊ะเอ๋
[a:]	[sa: ⁵ ra ² pha:]	สารพา	ทัพพีขนาดใหญ่ หรือกระบวยตักน้ำ
[u]	[su ^j]	สุย	เซ็นไป
[u:]	[lu: ³ ja: ³]	ลูกหย้า	หย้าเจ้าชู้, หย้าน้ำลิก
[o]	โป๊ะรูก	[po ⁴ ruk ⁴]	โป๊ะเฟือก
[o:]	[pho:ŋ]	โพง	ภาชนะสานใส่น้ำ, กระจบองน้ำ
[ɔ]	[tɔ ⁴]	เตาะ	ขอ , กระจบ , เตาะ ก็ว่า
[ɔ:]	[tɔ:t ²]	ตอด	การหยอกเข้าเล่นกัน หรือแกล้งกัน
[ɤ]	[sɤ ³]	เซอะ	เป็น เซอ เช่น วิ่งหนีหมาเซอะเซอะ
[ɤ:]	[kɤ: ³]	เกลอ	เพื่อนรัก เพื่อนสนิท

หน่วยเสียงสระประสม ได้แก่

หน่วยเสียง	สัทอักษร	ถอดเสียง	ความหมาย
[ia]	[khiav ⁵]	ชิว	สีฟ้า ตรงกับคำว่า เคียว ในภาษาเขมร
[ua]	[dʉat]	เดียด	โกธ, โมโห
[ua]	[tluat ²]	ตลวด	อาการตื่นเมื่อได้รับบาดเจ็บ

3. หน่วยเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาไทยเกาะกึ่ง จังหวัดเกาะกึ่ง ประเทศกัมพูชา จำนวน 20 หน่วย

เสียง ดังนี้

หน่วยเสียง	สัทอักษร	ถอดเสียง	ความหมาย
[p]	[puaj ⁵]	ป่วย	กลบ
[t]	[tok ³]	ตัก	ชุด
[k]	[ke ⁴]	เก๊ะ	ลิ้นชัก
[ʔ]	[ʔun ⁴]	อึ้น	ใส่เดือน
[ph]	[phɛ:v ⁴]	แพ้ว	หุ่นฟางสำหรับใส่กาท่านาข้าว
[th]	[tho: ⁴]	โห้	พูดจาหยาบค้าย, พูดไม่สุภาพ
[kh]	[khu ³]	คู้	ภาชนะสำหรับใส่น้ำ
[b]	[bɣ ⁴]	เบือะ	เช่อซ่า, สติไม่ดี
[c]	[ci ⁴]	จี้	จิ้มเบา ๆ (ส่วนมากใช้นิ้วจิ้ม)
[f]	[faj ¹ chhik ⁴]	ไฟซิก	ไฟแช็ก
[s]	[suj ⁵]	สุย	เซ็นไป
[h]	[hliv ²]	หลิว	เขวียง
[m]	[mɛ ⁴]	แมะ	แม่
[n]	[nab ⁴ nʉŋ ⁴]	นับนึ่ง	สติไม่ดี
[ŋ]	[ŋa:n ²]	ง่าน	โมโห
[l]	[lom ³ to:]	ลมโต	ลมแรง ลมจัด
[w]	[va:j]	วาย	หมดช่วงเวลา หมดฤดูกาล
[j]	[jo:t ²]	โหยด	หยุดเป็นภาษาที่ใช้สื่อสารระหว่างคน กับควาย

แนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์

งานวิจัยเรื่องคำเรียกญาติเป็นการศึกษาตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการทบทวนวรรณกรรมพื้นฐานทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์เพื่อสะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มคนที่เราทำการศึกษามีความคิด ค่านิยม ทัศนคติ และมีการมองโลกอย่างไร ซึ่ง (Frake, 1980) เป็นผู้ที่ยริเริ่มนำแนวทางการศึกษาวัฒนธรรมโดยวิเคราะห์ผ่านทางภาษา การศึกษาของเฟรคชี้ให้เห็นถึงมโนทัศน์พื้นฐานในการศึกษาคำต่างๆ ในแต่ละวัฒนธรรม โดยเฟรคมองว่าการที่เราศึกษาคำในวัฒนธรรมใดก็ตาม นอกจากเก็บข้อมูลภาษาเพื่อที่เราจะได้ทราบความหมายของคำนั้นโดยเทียบกับภาษาของเราแล้ว เรายังทราบถึงการมีหรือไม่มีสิ่งต่างๆ ในแต่ละวัฒนธรรมได้ เพราะคำเหล่านั้นจะเป็นตัวบอกให้เราทราบว่าคนในแต่ละวัฒนธรรมมองเห็นความสำคัญ และเข้าใจสิ่งต่างๆ รอบตัวเขาอย่างไร นอกจากนี้เฟรคยังชี้ให้เห็นว่าการที่คนในแต่ละสังคมมีการแจกแจงสิ่งแตกต่างกันทำให้คนเหล่านั้นมีการจัดประเภทของสิ่งต่างๆ แตกต่างกันไปด้วย ดังนั้นการศึกษาระบบคำจึงสามารถแสดงให้เห็นถึงความคิด ความเข้าใจโลก รวมถึงประสบการณ์ในการจำแนกคุณสมบัติของประเภทสิ่งต่างๆ ซึ่งจะแสดงให้เห็นโดยการสื่อสารทางภาษา

ในแง่ความหมายคำเรียกญาติโดยทั่วไปจะมีอย่างน้อย 2 ความหมาย คือ ความหมายหลัก (denotative) กับความหมายรอง (connotative) ความหมายหลักของคำเรียกญาติในการวิเคราะห์ความหมายในแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ (ethno semantics) คือการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Componential analysis) นั้น เป็นความหมายที่ได้มาจากคุณสมบัติทางความหมายหลายๆ คุณสมบัติ ซึ่งเป็นคุณสมบัติทางชีววิทยา เช่น เพศ อายุ การสืบสายเลือดและรุ่น ความหมายรองหรือความหมายในเชิงเปรียบเทียบเป็นความหมายที่ถูกถ่ายโอนมาจากความหมายหลัก ความหมายรองจะมีความหมายคล้ายๆ กับความหมายหลัก เพราะเป็นการถ่ายโอนความหมายกัน เช่น “ยาย” ในความหมายรองก็คือบุคคลที่ผู้พูดรักและเคารพเสมือนเป็นยายแท้ๆ ของผู้พูด เป็นต้น (ยศกร สิทธิศักดิ์ไพบูลย์, จรัลวิไล จรุงญโรจน์ และวิภากร วงศ์ไทย, 2553)

เกี่ยวกับการถ่ายโอนองค์ประกอบทางความหมาย ยศกร สิทธิศักดิ์ไพบูลย์, จรัลวิไล จรุงญโรจน์ และวงศ์ไทย (2553) ได้กล่าวไว้ว่าเป็นองค์ประกอบทางความหมายของความหมายรองหรือความหมายที่เป็นในเชิงเปรียบเทียบ ในกรณีของคำเรียกญาติ ความหมายหลักประกอบไปด้วย 2 ความหมายย่อย คือความหมายที่เป็น denotative คือ ญาติ กับความหมายที่เป็น connotative คือญาติไม่จริงหรือเปรียบเสมือนญาติ ความหมายที่เป็น denotative คือความหมายที่มีองค์ประกอบทางความหมายดังนี้ คือ รุ่น (generation) สายเลือด (linearity) อายุ (age) เพศ (sex) และฝ่ายพ่อ/แม่ (parental link) ส่วนความหมายที่เป็น connotative คือบุคคลที่รักนับถือเสมือนญาติ

มีองค์ประกอบคือ รุ่น อายุ เพศ เมื่อมีการถ่ายโอนความหมายไปยังความหมายรอง หรือความหมายที่เป็น metaphoric องค์ประกอบทางความหมายที่เป็น denotative ของความหมายหลักบางตัว จะถูกทำให้หมดความสำคัญลง (neutralized) กลายเป็นองค์ประกอบที่ให้ความหมายแต่ connotative ในความหมายรอง ได้แก่ องค์ประกอบ สายเลือด และฝ่ายพ่อ/แม่ ส่วนความหมายที่เป็น connotative ของความหมายหลักคือเป็นเสมือนญาติที่รักและนับถือก็จะกลายเป็นความหมายที่สำคัญในความหมายรอง

ในด้านของการใช้ศัพท์เรียกญาติที่มีความหมายหลักเป็นคำเรียกญาติที่ใช้เรียกญาติจริง ส่วนความหมายรองเป็นความหมายของคำเรียกญาติที่ใช้เรียกญาติไม่จริง (nonkin) connotative features ของความหมายหลักซึ่งกลายมาเป็น distinctive features ของคำศัพท์ที่ใช้เรียกญาติไม่จริงคือ บุคคลที่รักนับถือเสมือนญาติ แสดงถึงความสัมพันธ์ในด้านของ power และ solidarity ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ดังนั้น องค์ประกอบทางความหมายของศัพท์ที่ใช้เรียกญาติที่ไม่ใช่ญาติจริงหรือความหมายรองของคำศัพท์ที่ใช้เรียกญาติจึงมีองค์ประกอบเพิ่มขึ้นมาอีก คือ power และ solidarity กล่าวคือ ถ้าญาติไม่จริง มีอายุมาก ความมีอายุจะ connote power หรือ respect ส่วนถ้าญาติไม่จริงอายุน้อยและเป็นรุ่นเดียวกันกับผู้พูด เช่น คำว่าน้องที่ใช้เรียกญาติไม่จริงก็จะ connote ความหมายคือความเป็นกันเองหรือ solidarity

ชาวอังกฤษคนหนึ่งที่มีชื่อว่า Bronislaw Malinowski, (1889-1942) ก็ได้ให้ความสำคัญกับภาษาในการวิเคราะห์วัฒนธรรม โดยเขาแนะนำให้นักวิจัยจดบันทึกข้อมูลโดยใช้คำศัพท์ในภาษานั้นๆ เพราะเขาเห็นว่าข้อมูลทางภาษานั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ทั้งในแง่ที่เป็นสื่อที่จะทำให้เข้าถึงความคิดเข้าของภาษาและในขณะเดียวกันก็จะได้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับงานวิจัยอื่นหรือโดยนักวิจัยอื่นๆ ด้วย

การวิเคราะห์องค์ประกอบ

เกี่ยวกับทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบ เพียร์ซีริงค์ วิภาณนธ์ (2525) ได้กล่าวถึงวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบว่ามีหลักการเบื้องต้น 2 ประการ คือ

1. ความหมายของคำนำมาแจกเป็นส่วนความหมายย่อยได้ ส่วนย่อยเหล่านี้เรียกว่า อรรถลักษณะ (Semantic Feature หรือ Semantic Component)
2. อรรถลักษณะแต่ละประการที่ประกอบขึ้นมาเป็นความหมายของคำแต่ละคำนั้น จะมีใช้อรรถลักษณะที่พบในคำเพียงคำเดียว ซึ่งอรรถลักษณะจะเป็นเครื่องช่วยให้เราเห็นความสัมพันธ์ของความหมายของคำต่างๆ ได้ ดังตัวอย่างการแสดงแผนภูมิอรรถลักษณะของคำว่า พ่อ แม่ ข้างล่างนี้

$$\begin{bmatrix} \text{พ่อ} \\ + \text{มนุษย์} \\ + \text{มีลูก} \\ + \text{ชาย} \end{bmatrix}$$

$$\begin{bmatrix} \text{แม่} \\ + \text{มนุษย์} \\ + \text{มีลูก} \\ + \text{ชาย} \end{bmatrix}$$

การวิเคราะห์องค์ประกอบ คือ การวิเคราะห์ความหมายของคำโดยการนำคำมาแจกแจงความหมายย่อย ความหมายย่อยนี้เรียกว่าอรรถลักษณะหรือองค์ประกอบทางความหมาย (Semantic feature) หรือ (Semantic component) การจำคำมาแจกแจงความหมายย่อยนี้เป็นการแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางความหมายของคำในภาษา คำบางคำมีความสัมพันธ์ทางความหมายใกล้ชิดกันมาก และคำบางคำมีความสัมพันธ์ทางความหมายน้อยมากหรือไม่มีเลย ตัวอย่างคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันมากได้แก่คำว่า เด็กชาย และเด็กหญิง ซึ่งสามารถแจกแจงความหมายย่อยในรูปของอรรถลักษณะได้ดังนี้

$$\begin{bmatrix} \text{เด็กชาย} \\ + \text{มีชีวิต} \\ + \text{มนุษย์} \\ - \text{โตแล้ว} \\ + \text{ชาย} \end{bmatrix}$$

$$\begin{bmatrix} \text{เด็กหญิง} \\ + \text{มีชีวิต} \\ + \text{มนุษย์} \\ - \text{โตแล้ว} \\ - \text{ชาย} \end{bmatrix}$$

จากการแจกแจงอรรถลักษณะของคำว่าเด็กชายและเด็กหญิงมีอรรถลักษณะที่เหมือนกันคือ [+มีชีวิต, +มนุษย์, -โตแล้ว] อรรถลักษณะ [ชาย] ทำให้คำทั้ง 2 คำนี้แตกต่างกันกลุ่มอรรถลักษณะดังกล่าวทำให้คำทั้ง 2 แยกออกจากคำนาม สัตว์ พืช สิ่งของ เป็นต้น

ในการวิเคราะห์ส่วนใหญ่ ผู้วิเคราะห์มักกำหนดให้อรรถลักษณะต่างๆ มีค่าเป็นทวิลักษณ์ คือ 2 (Binary Value) ดังนั้นจึงมีเครื่องหมาย (+) หรือ (-) ประกอบหน้าอรรถลักษณะนั้น ดังนั้นแทนที่จะใช้ (+) ชาย และ (+) หญิง จึงใช้ (+) ชายสำหรับเด็กเพศชาย และ (-) ชาย สำหรับเด็กผู้หญิงซึ่งกลุ่มอรรถลักษณะจะรวมกันอยู่ในเครื่องหมาย []

เพียร์ซีริงส์ วิภานนท์ (2525) ได้กล่าวว่า อรรถลักษณะบางอรรถลักษณะจะให้ความหมายโดยนัยเกี่ยวกับอรรถลักษณะอื่นได้ เช่น อรรถลักษณะของคำว่าเด็กชายและเด็กหญิงข้างต้นจะมีอรรถลักษณะอื่นได้ เช่น อรรถลักษณะ [+มนุษย์] ให้ความหมายโดยนัยเกี่ยวกับอรรถลักษณะ

[+ชีวิต] ด้วยเหตุผลนี้ในการแสดงอรรถลักษณะของคำนามจึงไม่จำเป็นต้องแสดงอรรถลักษณะที่เป็นความหมายโดยนัยของอรรถลักษณะอื่นให้มีผลทำให้การระบุอรรถลักษณะบางอรรถลักษณะลดลง คำนาม 2 คำข้างต้นจึงสามารถระบุอรรถลักษณะใหม่ได้ดังนี้

เด็กชาย	เด็กหญิง
+ มนุษย์	+ มนุษย์
- โตแล้ว	- โตแล้ว
+ ชาย	- ชาย

Nida (เพียรศิริวงศ์ วิทยานนท์, 2525 อ้างอิงจาก Nida, 1979: 32-33) ได้กล่าวว่าในการวิเคราะห์ความหมายของคำต้องแยกความหมายของคำออกเป็นความหมายย่อย จนกระทั่งถึงความหมายที่แสดงความแตกต่างของคำนั้นกับคำอื่น เช่นคำว่า “พ่อ” มีความหมายต่างจากคำว่า “แม่” โดยเมื่อนำคำทั้ง 2 ความหมายย่อย แล้วจะเห็นความแตกต่างที่ความหมายย่อยสุดท้ายคือความหมายที่แสดงเพศ ในคำว่า “พ่อ” มีความหมายที่แสดง (+ชาย) ในขณะที่ “แม่” มีความหมายที่ไม่แสดงเพศชาย (-ชาย) เป็นต้น

เกี่ยวกับกระบวนการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมาย ไนดาได้เสนอขั้นตอนวิธีการวิเคราะห์ที่สามารถกระทำได้โดยเรียงตามลำดับดังนี้

1. ขั้นตอนแรกในการวิเคราะห์เรื่องใดเรื่องหนึ่งทำได้โดยการสุ่มเลือกความหมายที่มีความสัมพันธ์ใกล้เคียงกัน โดยมองในแง่ที่ความหมายของคำต่างๆ มีความสัมพันธ์กันแบบเกาะกลุ่มความหมายที่เกี่ยวข้องกัน โดยต่างก็มีองค์ประกอบทางความหมายแบบเดียวกัน เช่น คำว่า “พ่อ” “แม่” “พี่” “ลุง” “ป้า” “น้า” “อา” รวมกันเป็นกลุ่มของคำที่หมายถึงญาติ หรือ คำว่า “โรงเรียน” “มหาวิทยาลัย” รวมกันเป็นกลุ่มเป็นสถาบันศึกษา เราไม่สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของคำเพียงคำเดียวได้เพราะความหมายตามแนวคิดของไนดาต้องมีการเปรียบต่าง (contrast) กับความหมายของคำอื่นในวงความหมายเดียวกัน เช่น เราไม่สามารถให้ความหมายของ “มืด” หากเราไม่เปรียบต่างกับ “สว่าง”

2. ขั้นตอนต่อมาคือรวบรวมลักษณะการอ้างอิงทั้งหมดของแต่ละความหมายในกลุ่มของคำที่จะทำการวิเคราะห์อย่างละเอียด กล่าวคือต้องมีการสำรวจอย่างละเอียดว่าความหมายของคำที่เราจะทำการวิเคราะห์สามารถหมายถึงสิ่งใดได้บ้าง ซึ่งไม่ควรรีบด่วนสรุปตามความเคยชินหรือสรุปความหมายอย่างผิวเผิน

3. ขั้นตอนถัดมาคือพิจารณาองค์ประกอบของความหมายเป็นความหมายที่เป็นจริงสำหรับคำคำเดียวหรือหลายคำ ซึ่งหลังจากสำรวจความหมายที่เป็นไปได้ของคำแต่คำที่จะวิเคราะห์จนครบทุกคำแล้วก็ต้องพิจารณาความหมายของทุกคำเหล่านั้นร่วมกันเพื่อดูว่าคำเหล่านั้นมี

ความแตกต่างกันในเรื่องใดได้บ้าง ซึ่งก็ทำให้ทราบว่าอะไรจะจำแนกคำเหล่านั้นแต่ละคำออกจากกัน ในทางความหมาย

4. ขั้นตอนสุดท้ายเป็นการวิเคราะห์รายละเอียดอย่างเป็นระบบอาจทำได้โดยการระบุอรรถลักษณะให้กับคำแต่ละคำที่วิเคราะห์ หรือรวบรวมรูปแบบการวิเคราะห์ของแต่ละความหมายหรือคำหรืออาจใช้วิธีการจัดเรียงนำเสนอข้อมูลในรูปแบบแผนภูมิต้นไม้

ยศกร สิทธิศักดิ์ไพบุลย์, จรัลวิไล จรุงญโรจน์ และวิภากร วงศ์ไทย (2553) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์แบบแยกองค์ประกอบว่าทำให้ทราบถึงหน่วยที่สำคัญและหน่วยที่ไม่สำคัญของคำศัพท์แต่ละกลุ่ม ซึ่งคำศัพท์ที่วิเคราะห์ในแบบแยกองค์ประกอบ ประกอบขึ้นจากหน่วยไม่สำคัญต่างๆ ที่เป็นหน่วยสำคัญในภาษานั้น ซึ่งคำศัพท์แต่ละกลุ่มจะมีคุณสมบัติทางความหมายที่เป็นหน่วยที่ไม่สำคัญอยู่ชุดหนึ่ง คำศัพท์แต่ละตัวภายในกลุ่มนี้จะประกอบขึ้นด้วยคุณสมบัติทางความหมายที่เป็นหน่วยที่ไม่สำคัญชุดนี้ ซึ่งก็จะกลายมาเป็นหน่วยสำคัญหลังจากถูกเลือกมาใช้และคำศัพท์แต่ละตัวจะถูกเปรียบเทียบในด้านของความเหมือนและความต่างจากคุณสมบัติที่คัดเลือกชุดนี้ ซึ่งเรียกว่าอรรถลักษณะ โดยที่คำศัพท์แต่ละตัวจะแสดงให้เห็นถึงการปรากฏหรือไม่ปรากฏของอรรถลักษณะชุดนี้ ดังนั้นคุณสมบัติชุดนี้จะเป็นสิ่งที่เกิดซ้ำ (Recurring features) หมายความว่า จะเกิดกับคำศัพท์ทุกคำภายในกลุ่มคำต่อไปนี้ คือ man, woman, boy และ girl ซึ่งสามารถอธิบายความหมายและแสดงให้เห็นถึงความเหมือนและความต่างได้จากอรรถลักษณะต่อไปนี้

	[Male]	[Adult]
Man	+	+
Woman	-	+

ซึ่งการแสดงคุณสมบัติทางความหมายหรืออรรถลักษณะแบบนี้จะแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทางความหมายของ [Male] และ [Adult] สามารถแยกและชี้ให้เห็นความแตกต่างของคำศัพท์ข้างต้นได้

ยศกร สิทธิศักดิ์ไพบุลย์, จรัลวิไล จรุงญโรจน์ และวิภากร วงศ์ไทย (2553) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า เมื่อระยะเวลาประมาณ 10 ปีที่ผ่านมาการวิเคราะห์ความหมายของลักษณะดังกล่าวนี้จะถูกนำไปใช้กับกลุ่มคำศัพท์เรียกญาติ ซึ่งทำให้คำศัพท์เรียกญาติแบบต่างๆ สามารถอธิบายได้จากองค์ประกอบจำนวนไม่มาก

Palmer (เพียร์ศิริวงศ์ วิจารณ์, 2525 อ้างอิงจาก Palmer, 1981: 108) พูดถึงองค์ประกอบว่าความหมายของคำแต่ละคำ สามารถมองเห็นได้จากองค์ประกอบทางความหมายหรือองค์ประกอบที่รวมกันเข้าในคำคำหนึ่ง จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทำให้เห็นว่าคำแต่ละคำประกอบขึ้นมาจากองค์ประกอบทางความหมายหลายองค์ประกอบและการที่จะทราบถึงองค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้ได้ก็ต่อเมื่อนำเอาคำประเภทเดียวกันนี้มาวิเคราะห์ร่วมกัน ในการวิเคราะห์ร่วมกันก็ต้องนำเอาคำที่มีความหมายคล้ายกันมาวิเคราะห์ ซึ่งก็จะได้คำที่มีองค์ประกอบทางความหมายร่วมกัน ในการที่คำจะมารวมกันเป็นกลุ่ม คำทุกคำในกลุ่มนั้นจะต้องมีองค์ประกอบหนึ่งเหมือนกัน คือ ความเป็นญาติ เป็นต้น

การศึกษาระบบเครือญาติ

1. การศึกษาระบบเครือญาติโดยมานุษยวิทยา

ในการศึกษาคำเรียกญาติไม่จำกัดแต่เฉพาะในวงการของนักภาษาศาสตร์เท่านั้น แต่ในทางมานุษยวิทยาก็มีการศึกษาเกี่ยวกับระบบเครือญาติอีกด้วย ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความของระบบเครือญาติไว้หลายคน ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้ในงานวิจัยนี้ ได้แก่คำจำกัดความของคีซิง (นียพรรณวรรณศิริ, 2540 อ้างอิงจาก คีซิง, 1975) ซึ่งให้หลักเกี่ยวกับเรื่องญาติ ซึ่งเป็นสิ่งสากลของมนุษยการ จัดกลุ่มในสังคมที่ไม่ใช่มนุษย์ ได้แก่ สัตว์และสังคมมนุษย์ของพวก hunters และ gatherers โดยยกกรณีตัวอย่างกลุ่มชน 2 กลุ่มคือ Shoshoni และ Kung Bushmen คีซิงชี้ให้เห็นว่ามนุษย์ได้วิวัฒนาการมาจนต่างจากสัตว์ในแง่ที่มีข้อห้าม เกี่ยวกับญาติ เช่น ห้ามการแต่งงานระหว่างคนที่ร่วมสายเลือดเดียวกัน เช่น พี่กับน้อง เป็นต้น

สำหรับ นียพรรณ วรรณศิริ (2540) ก็มีการกล่าวถึงระบบเครือญาติไว้คล้ายคลึงกับคีซิง โดยกล่าวว่า ระบบเครือญาติ หมายถึงระบบที่จัดเอามนุษย์มาสัมพันธ์กันโดยสายเลือดหรือยีนส์และโดยการแต่งงาน เครือญาติเป็นสภาพความสัมพันธ์ของบุคคลจากวงแคบที่สุด (นับจากตัวเรา) ไปถึงวงกว้างเท่าที่จะพอนับได้ วงแคบที่สุดคือวงของครอบครัวและวงกว้างที่สุดอาจถึงเผ่า (Tribe) แต่ส่วนใหญ่นับในวงแคบมากกว่าวงกว้าง เริ่มนับจากระดับความสัมพันธ์ของบุคคลในครัวเรือนเดียวกันก่อน การนับญาติที่จริงก็คือ การทำบัญชีบุคคลในสายเลือด เพื่อสืบหาต้นตอและบรรพบุรุษที่แต่ละคนสืบตกทอดมาเท่านั้นเอง

นิยพรรณ วรณศิริ (2540) ยังกล่าวอีกด้วยว่า การใช้ศัพท์เครือญาตินั้น นอกจากจะ บ่งถึงความเป็นญาติแล้วยังใช้ในทางระบุนิยมสัมพันธทางสังคมอีกด้วย การใช้ศัพท์เครือญาติเรียกกัน สะท้อนถึงค่านิยมในสังคมบางอย่างด้วย เช่น ค่านิยมในระบบอาวุโส ในสังคมไทยสมาชิกนอกกลุ่ม เครือญาติจะเรียกกันด้วยศัพท์เครือญาติ และจะเรียกไปตามอายุของผู้ถูกเรียก เช่น แก่คราว ๆ พ่อ ของผู้เรียกจะเรียกว่า “พ่อ” ถ้าเพศหญิงเรียกว่า “แม่” คราว ๆ รุ่นพี่ก็เรียก “พี่ชาย” หรือ “พี่สาว” เป็นต้น

นอกจากนี้ นียพรรณ วรณศิริ (2540) ได้พูดถึงความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติแบ่ง ออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือความสัมพันธ์ทางสายโลหิต (Consanguinal Relations) และ ความสัมพันธ์ทางการแต่งงาน (Affinal Relations) และการนับญาติแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ การนับญาติจากความสัมพันธ์ทางสายเลือด (Consanguinal Kins) เรียกว่า ญาติสายโลหิต (Agnayic Kins) การนับญาติจากความสัมพันธ์ทางการแต่งงาน (Affinal Kins) เรียกว่า ญาติเกี่ยวดวง (Affinal Kins) และการนับญาติโดยการสมมติ (Fictional Kins) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภทคือญาติตามกฎหมาย (Legal Kins) ได้แก่ บุตรบุญธรรม เป็นต้น และญาติพิธีกรรม (Ceremonial Kins) ได้แก่การตีเมียเลือด สาบานเป็นพี่น้องกัน พ่อทูนหัว-แม่ทูนหัว เป็นต้น

นักมานุษยวิทยากล่าวถึงความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติไว้คล้ายคลึงกัน ได้แก่ สนิท สมัครการ (2519) กล่าวว่า ความเป็นญาติของมนุษย์มีที่มาจากองค์ประกอบทางด้านชีววิทยา และทางสังคม ทางชีววิทยาจะเกิดจากการสืบสายเลือด ส่วนทางสังคมเกิดขึ้นจากการที่สังคม กำหนดให้มีความเป็นญาติกัน มีผู้นิยมเรียกญาติแบบนี้ว่า ญาติสมทบ คือการเป็นญาติที่ได้รับการ ผนวกเข้ามาพร้อม ๆ กับการแต่งงาน สำหรับการให้ความสำคัญแก่ญาติจะมีการให้ความสำคัญแก่ ญาติโดยสายเลือดมากกว่าญาติโดยการแต่งงาน และมีการให้ความสำคัญแก่ญาติที่มีระยะห่างทาง สังคมจากตัวเองน้อย หรือที่เรียกว่าญาติสนิทมากกว่าญาติที่มีระยะห่างจากตัวเองมาก หรือที่เรียกว่า ญาติห่าง ๆ

2. ประเภทของการนับญาติ

ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดที่เกี่ยวกับการนับญาติ เพื่อที่จะนำมาใช้ เป็นประโยชน์ในการวิจัยเรื่องการศึกษาคำเรียกญาติกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงนี้ จากการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยพบว่า มีนักมานุษยวิทยาหลายท่านได้กล่าวถึงเรื่องประเภทของการนับ ญาติ แต่ในงานวิจัยเรื่องคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิด เรื่องประเภทของการนับญาติหลัก ๆ มา 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การนับญาติแบบสากล และการนับ ญาติแบบไม่สากล ซึ่งการนับญาติโดยใช้เกณฑ์ทั้งสองประเภสดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจะนำเกณฑ์ดังกล่าวมา ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง นักมานุษยวิทยา จะใช้หลักเกณฑ์แตกต่างกันออกไปในการแบ่งประเภทของการนับญาติ เช่น ฉวรวีวรรณ

วรรณประเสริฐ (2522: 67-68) แบ่งประเภทของการนับญาติออกเป็นประเภทต่าง ๆ โดยอาศัยหลักเกณฑ์ดังนี้

2.1 ความสัมพันธ์ทางสายเลือดเปรียบเทียบกับความสัมพันธ์จากการสมรส แบ่งออกเป็นเครือญาติที่เกิดจากสายเลือด (Consanguineous kinship) และเครือญาติที่เกิดจากการสมรส (Conjugal kinship)

2.2 การจัดลำดับความสำคัญของผู้เกี่ยวพันทางสายเลือด ได้แก่ ระบบเครือญาติที่ถือฝ่ายบิดาเป็นสำคัญ (Patrilineal kinship) ระบบเครือญาติที่ถือฝ่ายมารดาเป็นสำคัญ (Matrilineal kinship) ระบบเครือญาติที่ถือญาติทั้งบิดาและมารดาเป็นสำคัญ (Bilateral kinship) และระบบเครือญาติที่ถือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นสำคัญ (Unilineal kinship)

2.3 อำนาจของคนที่เป็นสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ การฝ่ายสามีเป็นใหญ่หรือสำคัญกว่าฝ่ายภรรยา (Patriarchal family) การที่ฝ่ายภรรยาเป็นใหญ่หรือสำคัญกว่าฝ่ายสามี (Matriarchal family) และการที่ทั้งฝ่ายสามีและภรรยามีความสำคัญเท่าเทียมกัน (Equalitarian family)

การจัดประเภทของการนับญาติของฉวีวรรณที่กล่าวข้างต้นนี้ เป็นการจัดประเภทของการนับญาติที่ไม่ได้เป็นสากล สนิท สัมครการ (2519 : 7-8) กล่าวว่าการจัดระบบการนับญาติแบบสากลแบ่งออกเป็น 2 แบบใหญ่ ๆ คือ

1. การจัดระบบการนับญาติสายเดี่ยว (Unilineal Kinship) คือญาติสายใดสายหนึ่งเท่านั้นที่มีความสำคัญได้แก่ แบบบิดาโลหิต (Patrilineal) คือการที่ญาติทางฝ่ายชายมีความสำคัญและมาตุโลหิต (Matrilineal) ญาติทางฝ่ายหญิงมีความสำคัญ

2. การจัดระบบการนับญาติสายคู่ (Bilateral Kinship) ญาติทั้งสองฝ่ายมีความสำคัญเท่าเทียมกันซึ่งระบบเครือญาติของไทยโดยส่วนรวมแล้วจะจัดอยู่ในประเภทนี้

3. การแต่งงาน

การแต่งงานเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระบบเครือญาติโดยตรง กล่าวคือการแต่งงานเป็นการทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางการเป็นญาติขึ้น นอกเหนือจากความสัมพันธ์ทางการเป็นญาติที่เกิดจากการสืบสายเลือด เนื่องจากในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของการเป็นญาติที่เกิดจากการแต่งงาน ซึ่งแสดงโดยคำเรียกญาติไม่พื้นฐานด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทบทวนวรรณกรรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแต่งงานไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ในการแต่งงานส่วนใหญ่ที่สังคมอนุญาตให้ก็คือ การทำความรู้จักกันก่อนแล้วนัดพบกัน จากนั้นจึงตกลงใจแต่งงานกันในขั้นสุดท้าย ในเรื่องของการได้เสียกันก่อนแต่งงานนั้น สังคมไทยปฏิเสธพฤติกรรมแบบนี้สำหรับการเลือกคู่ครอง สังคมไทยสมัยใหม่มีการเลือกคู่ครองเองก็จริง แต่ก็ไม่ใช่เลือกเองทั้งหมดเพราะคนไทยยังไม่เป็นตัวของตัวเองอย่างแท้จริง ยังต้องคำนึงถึงความรู้สึกของพ่อแม่ และญาติอยู่ นอกจากนี้ยังมีระบบแม่สื่อใช้กันบ้าง แต่ไม่ยึดถือเป็นอาชีพเพียงแต่เป็น

การสมัครเล่น สนุก และช่วยเหลือกันเท่านั้น ตามที่ นียพรรณ วรณศิริ (2540) กล่าวว่าคนเราแต่งงานกันก็เพื่อรับรู้และยอมรับสิทธิในการมีความสัมพันธ์ทางเพศของมนุษย์และเพื่อผูกขาดคู่เพศสัมพันธ์ทางเพศของมนุษย์ให้เห็นตัวตนได้ชัดเจนและแน่นอน เพื่อผลิตสมาชิกใหม่ให้กับสังคมหรือเพื่อให้กำเนิดบุตร เพื่อความร่วมมือในทุก ๆ ทาง เพื่อสร้างครอบครัวเพื่อสืบทอดสมบัติ เพื่อให้ทุกคนที่เกิดมาได้รู้จักตนเองและมีจุดยืนในสังคม เพื่อการเป็นทายาทที่ถูกต้องตามกฎหมายของสังคม (กฎหมายและประเพณี) และเพื่อการสืบทอดวงศ์สกุลให้ถาวรสืบไปต่อไป

ในสังคมไทยนั้นถือมากกว่าหญิงคู่แต่งงานจะต้องอ่อนกว่าชายเสมอ เหตุผลนั้นต่างจากสังคมอื่นตรงที่ เราถือว่าเมื่อคนสองคนมาแต่งงานกัน ก็คือคำสัญญามาเป็นญาติกันหรือเป็นพี่น้องกัน การเรียกชื่อกันก็ใช้ศัพท์ทางเครือญาติมาเรียกกันคือ พี่กับน้อง พี่คือผู้ชาย พี่คือผู้ชาย เพราะหญิงยกให้เขาอาวุโส ในทุก ๆ ทางในครอบครัว ดังนั้น ควรจะอาวุโสในทางอายุเสียก่อน

นอกจากนี้ นียพรรณ วรณศิริ (2540) กล่าวถึงการแต่งงานอีกด้วยการเลือกที่อยู่หลังการแต่งงาน สำหรับสังคมไทยคู่สมรสที่เลือกไปอยู่กับฝ่ายหญิง มักจะมีความมั่นคงในครอบครัว และชีวิตแต่งงานมากกว่าการไปอยู่อาศัยกับญาติของฝ่ายสามี เพราะแม่ยายมักเอาใจลูกเขยและแม่ผัวมักจะไมเอาใจลูกสะใภ้ และยังตั้งแง่กับลูกสะใภ้มากมายอีกด้วย การแข่งขันระหว่างแม่ผัวกับลูกสะใภ้ เป็นความสัมพันธ์ชานานกับความปรองดองระหว่างแม่ยายกับลูกเขย

คำเรียกญาติของคนไทย

จตุพร โคมไพรวลัย (2555) การเปรียบเทียบระบบคำเรียกญาติในภาษาไทยและภาษาเมียน (เย้า) คำเรียกเรียกญาติในภาษาไทยมีจำนวน 48 คำ และสามารถแบ่งลักษณะโครงสร้างคำได้ 2 ประเภท คือ คำเรียกญาติที่เป็นคำเดี่ยว (Single word) มีจำนวน 21 คำ คิดเป็นร้อยละ 43.7 เช่น ปู่, ย่า, ตา, ยาย, พ่อ, แม่, พี่, น้อง, ลูกหลาน ฯลฯ และคำเรียกญาติที่เป็นคำประสม (Compound word) มีจำนวน 27 คำ คิดเป็นร้อยละ 56.3 เช่น พ่อตา, แม่ยาย, น้ำสะใภ้, อาสะใภ้, อาเขย, น้ำเขย, น้องสะใภ้, น้องเขย, พ่อเลี้ยง, แม่เลี้ยง ฯลฯ

ความหมายแก่นของคำเรียกญาติในภาษาไทยแต่ละคำมีความหมายไม่เท่ากัน กล่าวคือ คำเรียกญาติบางคำมีเพียงความหมายเดียว หรือสามารถใช้อ้างถึงบุคคลได้เพียงบุคคลเดียว เช่น พ่อ, แม่, สามี, ภรรยา เป็นต้น ขณะที่คำเรียกญาติบางคำมีความหมายมากกว่า 1 ความหมาย หรือใช้อ้างถึงบุคคลได้มากกว่า 1 คน ปู่, ย่า, ตา, ยาย, หลาน เป็นต้น

มิติแห่งความแตกต่างและอรรถลักษณะของคำเรียกญาติในภาษาไทยนั้น พบว่าสามารถจำแนกคำเรียกญาติแต่ละคำออกจากกันได้ด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 9 ประการได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด ฝ่ายพ่อหรือแม่ เพศ อายุ การแต่งงาน การแต่งงานใหม่ ฝ่ายสามีหรือภรรยา และคำร่ำนุ

คำเรียกญาติของคนเขมร

บัญญัติ สาลี (2552: 75-76) สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดและอยู่ใกล้ตัวบุคคลมากที่สุด มีหน้าที่กำหนดสถานภาพ บรรทัดฐานและค่านิยมเบื้องต้นของบุคคล และแนวทางเบื้องต้นในการปฏิบัติตน และปูรากฐานในการดำรงชีวิตให้กับบุคคล กล่าวได้ว่าเป็นสถาบันหลักและสถาบันสำคัญที่จะกำหนดวิถีชีวิตของบุคคลและความเจริญก้าวหน้าของสังคม ถ้าสังคมใดสถาบันนี้เข้มแข็งจะทำให้บุคคลในสังคมมีคุณภาพ

ในสังคมเขมร สถาบันครอบครัวถือว่าเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุด ครอบครัวหน้าที่ดูแลป้องกันให้สมาชิกจากความชั่ว และส่งเสริมสมาชิกให้ดำเนินชีวิตในความดี ความเจริญรุ่งเรือง

ลักษณะครอบครัวเขมรแต่เดิมเป็นครอบครัวขยายที่มีสมาชิกเป็นเครือญาติหลายระดับอาศัยอยู่ในเรือนที่สร้างต่อกันไปในบริเวณเดียวกัน เนื่องจากผู้ใหญ่นิยมให้ลูกหลานที่ออกเรือนคงอาศัยอยู่และช่วยกันทำมาหากินต่อไป โดยให้ญาติผู้อาวุโสสูงสุดเป็นผู้ดูแลรักษาผลประโยชน์

ในสังคมเขมรยกผู้หญิงเป็นสำคัญในการดำเนินกิจกรรมและการแบ่งทรัพย์สินสิ่งของผลประโยชน์ต่าง ๆ เช่นการแบ่งทรัพย์สินมรดก จะมอบให้ผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย เป็นต้น

ความเชื่อและค่านิยมเกี่ยวกับครอบครัวและเครือญาติ ครอบครัวไทยถือได้ว่าเป็นแบบฉบับของความเป็นอยู่อย่างไทย ซึ่งมีโครงสร้างเฉพาะตัว

ครอบครัวเขมรแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ครอบครัวเดี่ยว (គ្រួសារតូច ครัว-ชา-โตจ) คือ นับตั้งแต่พ่อ แม่ ลูก
2. ครอบครัวใหญ่หรือครอบครัวขยาย (គ្រួសារធំ ครัว-ชา-ธม) ได้แก่ ทวด ปู่ ย่า ตา ยาย

พ่อ แม่ ลูก หลาน เหลน และโหล่น รวม 7 ชั่วคน

คำเรียกเครือญาติเขมร

ในครอบครัวเขมร กำหนดแบ่งเป็น 7 ชั่วคนเหมือนไทย ในการทำบุญอุทิศต้องอุทิศให้แก่ญาติสายโลหิต 7 ชั่วคน ได้แก่ ทวด ปู่ พ่อ ลูก หลาน เหลน และโหล่น แต่ยังมีครอบครัวเขมรอีกหลายครอบครัวนับเพิ่มญาติให้ได้มากที่สุดถึง 11 ชั่วคน ได้แก่

ตาราง 5 แสดงคำเรียกเครือญาติเขมร

ชาย			หญิง		
หลาน	ตา เลี้ยว	พ่อของตาลวด	ยายตา	ยาย เลี้ยว	พ่อของยายลวด
หลานลูก	ตา ลวด	พ่อของทวด	ยายลูก	ยาย ลวด	พ่อทวด
หลานธิดา	ตา ตวด	พ่อของตา	ยายธิดา	ยาย ตวด	พ่อของยาย
ตา	ตา	ตา	ยาย	ยาย	ยาย
หมีบุส	อม	ลุง	หมีบุส	อม	ป้า
ฮือตุค	โหว ปุก	พ่อ	ฮือตุค	โหว ปุก	พ่อ
ตุ	ปู	อา	ฮัง	มิ่ง	น้ำ
ตุส	โกน	ลูก	ตุส	โกน	ลูก
คฺย	กมว	หลานของลุง และป้า	คฺย	กมว	หลานของลุงและ ป้า
เต	เจา	หลาน	เต	เจา	หลาน
เตธิดา	เจา ตวด	หลานทวด	เตธิดา	เจา ตวด	หลานทวด
เตลูก	เจา ลวด	หลานลวด	เตลูก	เจา ลวด	หลานลวด
เตตา	เจา เลี้ยว	หลายเลี้ยว	เตตา	เจา เลี้ยว	หลายเลี้ยว

นอกจากคำเรียกเครือญาติจะใช้เรียกญาติซึ่งสืบเชื้อสายวงศ์วานแล้ว คำเรียกเครือญาติยังใช้เป็นคำเรียกขานบุคคลทั่วไป แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. ใช้เรียกบุคคลที่รู้จักสนิทสนมนับถือกัน เช่น เพื่อนของแม่ หรือมากกว่าแม่ มักจะเรียกว่า **หมีบุส** /อม/ ป้า เป็นต้น
2. ใช้เรียกขานบุคคลที่ไม่รู้จัก แต่เรียกเพื่อสร้างความสนิทสนม เช่น เรียกแม่ค้าในตลาดที่มีอายุรุ่นคราวเดียวกันกับแม่ว่า **หมีบุส** /อม/ ป้า เป็นต้น

พหุบัน ปณ ทิโต ชเว

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Prasithratsint (2000) ศึกษาวิจัยเรื่อง “A Componential Analysis of Kinship Terms in Thai” เพื่อวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานในภาษาไทยมาตรฐานโดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ (Componential Analysis) และสรุปลักษณะสำคัญในวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นจากความหมายของคำเรียกญาติ

ผลการศึกษาพบว่าคำเรียกญาติพื้นฐานในภาษาไทยมาตรฐานมี 17 คำ ได้แก่คำว่า พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ทวด พี่ น้อง ลุง ป้า น้า อา ลูก หลาน หลาน และโหลน ซึ่งคำเรียกญาติแต่คำต่างกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 5 ประการคือ รุ่นอายุ สายเลือด เพศ อายุ และฝ่ายพ่อหรือฝ่ายแม่

คำเรียกญาติไม่พื้นฐานในภาษาไทยมาตรฐานมี 32 คำ ได้แก่คำว่า สามี ผัว ภรรยา เมีย แม่นาย พ่อตา แม่สามี แม่ผัว พ่อสามี พ่อผัว ปู่ ย่า ตา ยาย ทวด ลุง ป้า น้า อา ลูกเขย ลูกสะใภ้ หลานเขย หลานสะใภ้ พี่เขย น้องเขย พี่สะใภ้ น้องสะใภ้ แม่เลี้ยง พ่อเลี้ยง พี่ น้อง ซึ่งคำเรียกญาติแต่ละคำต่างกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 5 ประการที่เหมือนกับคำเรียกญาติพื้นฐาน คือ รุ่นอายุ สายเลือด เพศ อายุ และฝ่ายพ่อหรือฝ่ายแม่ นอกจากนี้ยังพบมิติแห่งความแตกต่างเพิ่มขึ้นอีก 3 มิติคือ เพศของผู้พูด คำรี้นหู และการแต่งงานใหม่ จากข้อมูลคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐาน สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมไทย 2 ประการคือ การเน้นระบบอาวุโสและการเน้นฝ่ายหญิง

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533) เขียนบทความเรื่อง “ลักษณะสำคัญบางประการในวัฒนธรรมไทยที่แสดงโดยคำเรียกญาติ” เพื่อเสนอผลการวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติในภาษาไทยมาตรฐานและสรุปลักษณะสำคัญในวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นจากความหมายของคำเรียกญาติ รวมถึงการใช้คำเรียกญาติในบริบทต่างๆ ด้วย ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

คำเรียกญาติในภาษาไทยมาตรฐานมี พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ทวดหรือชวด พี่ น้อง ลุง ป้า น้า อา หลาน หลาน และโหลน ซึ่งคำเรียกญาติแต่ละคำต่างกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 5 ประการคือ รุ่นอายุ สายเลือด เพศ อายุ และฝ่ายพ่อหรือแม่ ส่วนการใช้คำเรียกญาติเป็นสรรพนามและการเรียกขานในหมู่ญาตินั้น พบที่ปรากฏบ่อยคือ คำเรียกญาติที่อยู่ในรุ่นอายุสูงกว่าหรือมีอายุมากกว่าเช่น พ่อ แม่ จะใช้บ่อยกว่า ลูก เป็นต้น ส่วนการใช้คำเรียกญาติในหมู่คนที่ไม่ใช่ญาติ ได้แก่คำว่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า พี่ และน้อง การใช้คำเรียกญาติเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าระบบอาวุโส เป็นลักษณะสำคัญในวัฒนธรรมไทย

นอกจากนี้มีการใช้คำเรียกญาติเป็นอุปลักษณด้วย ได้แก่คำว่าพ่อ แม่ พี่ และน้อง โดยคำว่า แม่ จะมีการใช้มากที่สุด เช่น แม่พิมพ์ แม่ทัพ แม่น้ำ เป็นต้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า สังคมไทยมีลักษณะการเน้นฝ่ายแม่ เนื่องจากการใช้คำอุปลักษณและการใช้คำเรียกญาติฝ่ายแม่มากกว่านั่นเอง

วิภัสสรินทร์ ประพันธ์ศิริ (2535) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “คำเรียกญาติในภาษาคำเมือง: การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความหมายแก่นของคำเรียกญาติพื้นฐานในภาษาคำเมืองโดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ และการใช้คำเรียกญาติดังกล่าวในแวดวงอื่นๆ ได้แก่ การใช้เป็นสรรพนามและคำเรียกขานในหมู่คนที่เป็ญาติและไม่ใชญาติรวมถึงการใช้คำเรียกญาติเป็นอุปลักษณ นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังมุ่งแสดงลักษณะสำคัญบางประการในวัฒนธรรมล้านนาที่สะท้อนจากความหมายและการใช้คำเรียกญาติดังกล่าวด้วย

ข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา จำนวน 4 คน ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้พูดภาษาคำเมือง 4 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และลำปาง

ผลการวิจัยพบว่า คำเรียกญาติในภาษาคำเมืองอาจจำแนกให้แตกต่างกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 4 หรือ 5 มิติ คือในภาษาเชียงราย และลำปาง คำเรียกญาติต่างกันในเรื่อง รุ่นอายุ สายเลือด อายุ และเพศ ส่วนในภาษาเชียงใหม่และลำพูน จะมีมิติที่เพิ่มขึ้น คือฝ่ายพ่อ/แม่ ซึ่งในรายละเอียดคำเรียกญาติในภาษาคำเมืองทั้ง 4 จังหวัด มีทั้งลักษณะที่ร่วมกันและแตกต่างกัน ลักษณะที่ร่วมกันได้แก่ การใช้คำเรียกญาติประเภทเดียวกันในความหมายเหมือนกัน ส่วนลักษณะที่ต่างกัน ลักษณะที่ร่วมกันได้แก่ การใช้คำเรียกญาติประเภทเดียวกันในความหมายเหมือนกัน ส่วนลักษณะที่ต่างกันได้แก่การใช้คำเรียกญาติที่ต่างกันในเรื่องเพศ และฝ่ายพ่อ/แม่

การใช้คำเรียกญาติเป็นสรรพนามและคำเรียกญาติในหมู่คนที่เป็ญาติและไม่เป็ญาติพบว่าคำเรียกญาติในรุ่นอายุสูงกว่าหรือมีอายุมากกว่าตัวเองมีการนำไปใช้มากกว่าคำเรียกญาติในรุ่นอายุต่ำกว่าหรือมีอายุน้อยกว่าเช่น คำว่า “พ่อ” และ “แม่” จะใช้เป็นสรรพนามและคำเรียกขานบ่อยมากกว่า “ลูก” เป็นต้น ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะสำคัญประการหนึ่งในวัฒนธรรมล้านนา คือ “ระบบอาวุโส” สำหรับการใช้เป็นอุปลักษณพบว่า คำว่า แม่ ใช้มากที่สุดโดยเพราะในความหมาย “ใหญ่” “สำคัญ” “ต้นกำเนิด” “ผู้ใหญ่” เช่นคำว่า me:3kho:3 ในภาษาลำพูน หมายถึงนิ้วหัวแม่มือ ซึ่งคู่กันคือ “พ่อ” ไม่ปรากฏหลักฐานนี้แสดงให้เห็นถึง “การเน้นฝ่ายแม่” หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือบทบาทของฝ่ายหญิงมีความสำคัญมากกว่าฝ่ายชาย แม้ว่าลักษณะสำคัญทางวัฒนธรรมที่พบในงานวิจัยนี้สอดคล้องกับข้อสังเกตในผลงานทางด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาแต่ผลการวิเคราะห์ความหมายแก่นของคำเรียกญาติในภาษาคำเมืองทั้ง 4 ถิ่น ได้แสดงให้เห็นว่าคำเรียกญาติของฝ่ายพ่อและแม่มีการกลืนกันจนไม่เน้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะ ผู้วิจัยจึงสรุปว่า “การเน้นฝ่ายแม่” ที่เคยมีมาแต่เดิมในวัฒนธรรมล้านนานั้น ปัจจุบันนี้กำลังลดความสำคัญลงกลายเป็นไม่เน้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

ศุภมาศ เอ่งฉ้วน (2537) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “คำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยนในภาคใต้ของประเทศไทยและเกาะปีนัง” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คำเรียกญาติพื้นฐานและคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานในภาษาจีนฮกเกี้ยน ด้วยวิธีวิเคราะห์ห้องค์ประกอบ และเพื่อวิเคราะห์ลักษณะสำคัญบางประการในวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนที่สะท้อนจากความหมายของคำเรียกญาติ ข้อมูลที่ใช้การวิเคราะห์ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาจีนฮกเกี้ยน 5 จุด คือ จังหวัดกระบี่ จังหวัดพังงา และจังหวัดภูเก็ต และเกาะปีนัง ประเทศมาเลเซีย

ผลการวิจัยพบว่า มิติแห่งความแตกต่างที่ทำให้คำเรียกญาติและระบบคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยนแตกต่างกันมี 6 ประการคือ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ ฝ่ายพ่อ/แม่ เพศและการแต่งงาน และจากการเปรียบเทียบการใช้คำเรียกญาติและระบบคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยนทั้ง 5 จุดพบว่ามีความคล้ายคลึงกันและต่างกันเป็นคู่ๆ ดังนี้

จังหวัดตรังและพังงา มีระบบคำเรียกญาติที่คล้ายคลึงกันทั้งคำเรียกญาติพื้นฐานและคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงาน

จังหวัดภูเก็ตและเกาะปีนัง ประเทศมาเลเซีย มีระบบคำเรียกญาติพื้นฐานคล้ายคลึงกัน แต่คำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานมีความแตกต่างกัน

จังหวัดกระบี่และจังหวัดภูเก็ต มีระบบคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานคล้ายคลึงกันแต่คำเรียกญาติพื้นฐานแตกต่างกัน

คำเรียกญาติพื้นฐานในจังหวัดกระบี่และคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานในเกาะปีนังมีลักษณะไม่คล้ายคลึงกันในถิ่นใดเลย

ผลการศึกษาลักษณะสำคัญทางวัฒนธรรมที่สะท้อนจากคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยนทั้ง 5 จุด พบว่า มีการให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสหรือความแตกต่างของอายุและมีการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญ

พูนุ์ ปณฺ ทิโต ชีเว

บทที่ 3

ระบบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

ในบทนี้ผู้วิจัยจะแบ่งประเด็นนำเสนอเกี่ยวกับระบบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง 5 ประเด็น ดังนี้

1. ลักษณะของคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง
2. โครงสร้างคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง
3. ความหมายแก่นของคำเรียกญาติของคนไทยเกาะกง
4. มิติแห่งความแตกต่างและอรรถลักษณะของคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง
5. ความหมายของคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงแสดงโดยอรรถลักษณะในรูปองค์ประกอบ

คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในตำบล จำนวน 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลตะเปียงรุง ตำบลเกาะสัจ และตำบลตาโต พบว่า คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงมีทั้งหมด 54 คำ และผู้วิจัยได้นำคำเรียกญาติมาเปรียบเทียบกัน พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ดังคำตารางเปรียบเทียบคำเรียกญาติ ดังต่อไปนี้

1. คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่มีรุ่นอายุเดียวกัน
คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง รุ่นอายุเดียวกัน ที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลมาจาก 3 พื้นที่ พบว่ามีการใช้คำเรียกญาติ จำนวน 11 คำ มีลักษณะการเรียกเหมือนกันทั้งหมด

พหุจน์ ปณฺ ทิโต ชเว

ตาราง 6 การเปรียบเทียบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่มีรุ่นอายุเดียวกัน

หน่วยอรรถ	ตะเปียงรุง	เกาะสตัจ	ตาไต	ภาษาไทย
พี่	พี่	พี่	พี่	พี่
น้อง	น้อง	น้อง	น้อง	น้อง
สามีของพี่สาว	พี่เขย	พี่เขย	พี่เขย	พี่เขย
สามีของน้องสาว	น้อยเขย	น้อยเขย	น้อยเขย	น้อยเขย
ภรรยาของพี่ชาย	พี่สะใภ้	พี่สะใภ้	พี่สะใภ้	พี่สะใภ้
ภรรยาของพี่ชาย	โซ้	โซ้	โซ้	พี่สะใภ้
ภรรยาของน้องชาย	น้องสะใภ้	น้องสะใภ้	น้องสะใภ้	น้องสะใภ้
ผัว	ผัว	ผัว	ผัว	ผัว
เมีย	เมีย	เมีย	เมีย	เมีย
ผัว (คำสุภาพ)	สามี	สามี	สามี	สามี
เมีย (คำสุภาพ)	ภรรยา	ภรรยา	ภรรยา	ภรรยา

2. คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่มีรุ่นอายุ +1

คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง รุ่นอายุ +1 ที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลมาจาก 3 พื้นที่ พบว่ามีการใช้คำเรียกญาติ จำนวน 26 คำ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า พื้นที่ตำบลเกาะสตัจ และตำบลตาไตมีการใช้ คำเรียกญาติที่ต่างกันจากตำบลตะเปียงรุง คือ พ่อ/เพาะ, แม่/แมะ, พ่อ/พอ, แม่/แม ซึ่งต่างกันแค่สำเนียง นอกจากนั้นมีการใช้เหมือนกันทั้งหมด

ตาราง 7 การเปรียบเทียบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่มีรุ่นอายุ +1

หน่วยอรรถ	ตะเปียงรุง	เกาะสตัจ	ตาไต	ภาษาไทย
พ่อ	พ่อ	พ่อ/เพาะ	พ่อ/พอ	พ่อ
แม่	แม่	แม่/แมะ	แม่/แม	แม่
พ่อของสามี	พ่อผัว	พ่อผัว	พ่อผัว	พ่อผัว
แม่ของสามี	แม่ผัว	แม่ผัว	แม่ผัว	แม่ผัว
พ่อของภรรยา	พ่อเมีย	พ่อเมีย	พ่อเมีย	พ่อเมีย
แม่ของภรรยา	แม่เมีย	แม่เมีย	แม่เมีย	แม่เมีย

ตาราง 7 (ต่อ)

หน่วยอรรถ	ตะเปียงรุง	เกาะสตัจ	ตาไต	ภาษาไทย
พี่ชายของพ่อ/แม่	ลุง	ลุง	ลุง	ลุง
พี่สาวพ่อ/แม่	ป้า	ป้า	ป้า	ป้า
น้องของพ่อ	น้ำ	น้ำ	น้ำ	น้ำ
น้องของพ่อ	อา	อา	อา	อา
ภรรยาน้องชายของแม่	กิม	กิม	กิม	น้ำสะใภ้, อาสะใภ้
สามีน้องสาวของแม่/พ่อ	เตี้ยว	เตี้ยว	เตี้ยว	น้ำเขย, อาเขย
น้องชายพ่อ/แม่	กู๋	กู๋	กู๋	อา, น้ำ (ผู้ชาย)
น้องสาวของพ่อ/แม่	อี	อี	อี	อา, น้ำ (ผู้หญิง)
ภรรยาใหม่ของพ่อ	แม่เลี้ยง	แม่เลี้ยง	แม่เลี้ยง	แม่เลี้ยง
สามีใหม่ของแม่	พ่อเลี้ยง	พ่อเลี้ยง	พ่อเลี้ยง	พ่อเลี้ยง
พ่อของสามี (สุภาพ)	พ่อสามี	พ่อสามี	พ่อสามี	พ่อสามี
แม่ของสามี (สุภาพ)	แม่สามี	แม่สามี	แม่สามี	แม่สามี
พ่อของภรรยา	พ่อตา	พ่อตา	พ่อตา	พ่อตา
แม่ของภรรยา	แม่ยาย	แม่ยาย	แม่ยาย	แม่ยาย
ภรรยาของลุง	ป้าสะใภ้	ป้าสะใภ้	ป้าสะใภ้	ป้าสะใภ้
สามีของป้า	ลุงเขย	ลุงเขย	ลุงเขย	ลุงเขย
ภรรยาของอา	อาสะใภ้	อาสะใภ้	อาสะใภ้	อาสะใภ้
สามีของอา	อาเขย	อาเขย	อาเขย	อาเขย
สามีของน้ำ	น้ำเขย	น้ำเขย	น้ำเขย	น้ำเขย
ภรรยาของน้ำ	น้ำสะใภ้	น้ำสะใภ้	น้ำสะใภ้	น้ำสะใภ้

3. คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่มีรุ่นอายุ +2

คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง รุ่นอายุ +2 ที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลมาจาก 3 พื้นที่ พบว่ามีการใช้ จำนวน 6 คำ คือ คำว่า ปู่, ย่า, ตา, กัง, ยาย, แก่ ไม่มีความแตกต่างกัน

ตาราง 8 การเปรียบเทียบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่มีรุ่นอายุ +2

หน่วยครอบครัว	ตะเปียงรุ่ง	เกาะสตัจ	ตาไต	ภาษาไทย
พ่อของพ่อ	ปู่	ปู่	ปู่	ปู่
แม่ของพ่อ	ย่า	ย่า	ย่า	ย่า
พ่อของแม่	ตา	ตา	ตา	ตา
พ่อของพ่อ/แม่	กั้ง	กั้ง	กั้ง	ปู่, ตา
แม่ของแม่	ยาย	ยาย	ยาย	ยาย
แม่ของพ่อ/แม่	แก่	แก่	แก่	ย่า, ยาย

4. คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่มีรุ่นอายุ +3

คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง 3 พื้นที่ ของรุ่นอายุ +3 ผู้วิจัยพบว่า มีจำนวน 1 คำ เท่านั้น คือ คำว่า ทวด

ตาราง 9 การเปรียบเทียบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่มีรุ่นอายุ +3

หน่วยครอบครัว	ตะเปียงรุ่ง	เกาะสตัจ	ตาไต	ภาษาไทย
ปู่ ย่า ตา ยายของพ่อ/แม่	ทวด	ทวด	ทวด	ทวด

5. คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่มีรุ่นอายุ -1

คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง 3 พื้นที่ ของรุ่นอายุ -1 มีจำนวน 7 คำ ผู้วิจัยพบว่า มีลักษณะการใช้เหมือนกัน

พูนัน ปณ ทิโต ชีเว

ตาราง 10 การเปรียบเทียบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่มีรุ่นอายุ -1

หน่วยอรรถ	ตะเปียงรุ่ง	เกาะสตัจ	ตาไต	ภาษาไทย
ลูก	ลูก	ลูก	ลูก	ลูก
ลูกของพี่สาว/พี่ชาย	หลาน	หลาน	หลาน	หลาน
สามีของลูกสาว	ลูกเขย	ลูกเขย	ลูกเขย	ลูกเขย
ภรรยาของลูกชาย	ลูกสะใภ้	ลูกสะใภ้	ลูกสะใภ้	ลูกสะใภ้
สามีของหลานสาว	หลานเขย	หลานเขย	หลานเขย	หลานเขย
ภรรยาของหลานชาย	หลานสะใภ้	หลานสะใภ้	หลานสะใภ้	หลานสะใภ้
ลูกของพี่เลี้ยง/แม่เลี้ยง	ลูกเลี้ยง	ลูกเลี้ยง	ลูกเลี้ยง	ลูกเลี้ยง

6. คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่มีรุ่นอายุ -2

คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง 3 พื้นที่ ของรุ่นอายุ -2 มีจำนวน 3 คำ ผู้วิจัยพบว่ามิลักษณะการใช้เหมือนกัน

ตาราง 11 การเปรียบเทียบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่มีรุ่นอายุ -2

หน่วยอรรถ	ตะเปียงรุ่ง	เกาะสตัจ	ตาไต	ภาษาไทย
ลูกของลูก	หลาน	หลาน	หลาน	หลาน
สามีของหลานสาว	หลานเขย	หลานเขย	หลานเขย	หลานเขย
ภรรยาของหลานชาย	หลานสะใภ้	หลานสะใภ้	หลานสะใภ้	หลานสะใภ้

7. คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่มีรุ่นอายุ -3

คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง 3 พื้นที่ ของรุ่นอายุ -3 มีจำนวน 3 คำ และมีลักษณะการใช้เหมือนกัน

พูนุ ปณ ทิโต ชีเว

ตาราง 12 การเปรียบเทียบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่มีรุ่นอายุ -3

หน่วยครอบครัว	ตะเปียงรุ่ง	เกาะสตัจ	ตาไต	ภาษาไทย
ลูกของลูกหลาน	เหลน	เหลน	เหลน	เหลน
สามีของหลานสาว	เหลนเขย	เหลนเขย	เหลนเขย	เหลนเขย
ภรรยาของหลานชาย	เหลนสะใภ้	เหลนสะใภ้	เหลนสะใภ้	เหลนสะใภ้

จากตารางตารางแสดงการเปรียบเทียบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงทั้ง 7 รุ่นอายุ จะเห็นได้ว่า คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงทั้ง 3 ตำบลมีการใช้คำเรียกญาติที่คล้ายคลึงกันทั้งหมด แต่มีปัจจัยบางส่วนที่ทำให้มีการออกเสียงคำเรียกญาติไม่มีวรรณยุกต์เนื่องจากได้รับอิทธิพลมาจากภาษาเขมร คำเรียกญาติที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงก็มีใช้ภาษาอื่นมาเรียกญาติเหมือนกัน เช่น กู โส้ และ เตี้ยว เป็นต้น

โครงสร้างคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

โครงสร้างคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงนั้น สามารถแบ่งคำเป็น 2 โครงสร้าง คือ คำเรียกญาติเดี่ยว (Single Word) และคำเรียกญาติประสม (Compound Word) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. คำเรียกญาติคำเดี่ยว (Single Word)

คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงมีคำเรียกญาติที่เป็นคำเดี่ยวจำนวน 27 คำ ดังตารางข้างล่างนี้

ตาราง 13 คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่เป็นคำเดี่ยว

หน่วยครอบครัว	ตะเปียงรุ่ง	เกาะสตัจ	ตาไต	ไทยกลาง
ปู่ ย่า ตา ยายของพ่อ/แม่	ทวด	ทวด	ทวด	ทวด
พ่อของพ่อ	ปู่	ปู่	ปู่	ปู่
แม่ของพ่อ	ย่า	ย่า	ย่า	ย่า
พ่อของแม่	ตา	ตา	ตา	ตา
พ่อของพ่อ/แม่	กั้ง	กั้ง	กั้ง	ปู่, ตา

ตาราง 13 (ต่อ)

หน่วยอรอด	ตะเปียงรุง	เกาะสตัจ	ตาไต	ไทยกลาง
แม่ของแม่	ยาย	ยาย	ยาย	ยาย
แม่ของพ่อ/แม่	แก่	แก่	แก่	ย่า, ยาย
พ่อ	พ่อ	พ่อ	พ่อ	พ่อ
แม่	แม่	แมะ	แม่	แม่
ภรรยาน้องชายของแม่	กิม	กิม	กิม	น้ำสะไ้, อาสะไ้
สามีน้องสาวของแม่/พ่อ	เตี้ยว	เตี้ยว	เตี้ยว	น้ำเขย, อาเขย
พี่ชายของพ่อ/แม่	ลุง	ลุง	ลุง	ลุง
พี่สาวพ่อ/แม่	ป้า	ป้า	ป้า	ป้า
น้องของพ่อ	อา	อา	อา	อา
น้องชายพ่อ/แม่	กู่	กู่	กู่	อา, น้ำ (ผู้ชาย)
น้องของแม่	น้ำ	น้ำ	น้ำ	น้ำ
น้องสาวของพ่อ/แม่	อื้อ	อื้อ	อื้อ	อา, น้ำ (ผู้หญิง)
ผัว (คำสุภาพ)	สามี	สามี	สามี	สามี
เมีย (คำสุภาพ)	ภรรยา	ภรรยา	ภรรยา	ภรรยา
ผัว	ผัว	ผัว	ผัว	ผัว
เมีย	เมีย	เมีย	เมีย	เมีย
ภรรยาของพี่ชาย	โซ	โซ	โซ	พี่สะไ้
พี่	พี่	พี่	พี่	พี่
น้อง	น้อง	น้อง	น้อง	น้อง
ลูก	ลูก	ลูก	ลูก	ลูก
ลูกของลูก	หลาน	หลาน	หลาน	หลาน
ลูกของลูกของลูก	เหลน	เหลน	เหลน	เหลน

คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่เป็นคำเดียวกันนี้มีบางคำแตกต่างจากคำเรียกญาติไทยกลาง ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงนิยมใช้คำเรียกญาติจากภาษาจีน ได้แก่ คำว่า กู่ โซ กัง กิม และเตี้ยว ซึ่งเป็นคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง และคำเรียกญาติดังกล่าว เป็นคำที่คนเขมรนิยมเรียกเช่นเดียวกัน โดยคนเขมรเรียกว่า กู กง โซ กิม เตี้ยว

ซึ่งไม่มีเสียงวรรณยุกต์ตามรูปลักษณะของภาษาเขมร แต่กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงนำมาใช้ในภาษาไทยเกาะกงจึงมีเสียงวรรณยุกต์ตามรูปลักษณะของภาษาไทย

นอกจากนี้ยังมีคำอีกหนึ่งคำที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงใช้เรียกย่าและยาย คือ คำว่า แก่ ซึ่งมีความแตกต่างจากภาษาไทยกลางหรือไทยมาตรฐาน ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

2. คำเรียกญาติที่เป็นคำประสม (Compound Word) หมายถึง คำเรียกญาติที่มีการนำคำเรียกญาติจำนวนตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปมาประสมเป็นคำเรียกญาติ ซึ่งมีความหมายแตกต่างจากคำเดิมที่นำมาประสมกัน พบว่า คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่เป็นคำประสมมีจำนวน 27 คำ ได้แก่

ตาราง 14 คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่เป็นคำประสม

หน่วยอรรถ	ตะปังกูง	เกาะสตัจ	ตาไต	ภาษาไทย
พ่อของภรรยา	พ่อตา	พ่อตา	พ่อตา	พ่อตา
แม่ของภรรยา	แม่อาย	แม่อาย	แม่อาย	แม่อาย
สามีใหม่ของแม่	พ่อเลี้ยง	พ่อเลี้ยง	พ่อเลี้ยง	พ่อเลี้ยง
ภรรยาใหม่ของพ่อ	แม่เลี้ยง	แม่เลี้ยง	แม่เลี้ยง	แม่เลี้ยง
พ่อของภรรยา	พ่อเมีย	พ่อเมีย	พ่อเมีย	พ่อเมีย
แม่ของภรรยา	แม่เมีย	แม่เมีย	แม่เมีย	แม่เมีย
พ่อของสามี	พ่อผัว	พ่อผัว	พ่อผัว	พ่อผัว
แม่ของสามี	แม่ผัว	แม่ผัว	แม่ผัว	แม่ผัว
พ่อของสามี (สุภาพ)	พ่อสามี	พ่อสามี	พ่อสามี	พ่อสามี
แม่ของสามี(สุภาพ)	แม่สามี	แม่สามี	แม่สามี	แม่สามี
ภรรยาของลุง	ป้าสะไก้	ป้าสะไก้	ป้าสะไก้	ป้าสะไก้
สามีของป้า	ลุงเขย	ลุงเขย	ลุงเขย	ลุงเขย
ภรรยาของอา	อาสะไก้	อาสะไก้	อาสะไก้	อาสะไก้
สามีของอา	อาเขย	อาเขย	อาเขย	อาเขย
ภรรยาของน้า	น้าสะไก้	น้าสะไก้	น้าสะไก้	น้าสะไก้
สามีของน้า	น้าเขย	น้าเขย	น้าเขย	น้าเขย

ตาราง 14 (ต่อ)

ลูกของพ่อเลี้ยง/แม่เลี้ยง	ลูกเลี้ยง	ลูกเลี้ยง	ลูกเลี้ยง	ลูกเลี้ยง
ภรรยาของพี่ชาย	พี่สะใภ้	พี่สะใภ้	พี่สะใภ้	พี่สะใภ้
ภรรยาของน้องชาย	น้องสะใภ้	น้องสะใภ้	น้องสะใภ้	น้องสะใภ้
สามีของพี่สาว	พี่เขย	พี่เขย	พี่เขย	พี่เขย
สามีของน้องสาว	น้องเขย	น้องเขย	น้องเขย	น้องเขย
ภรรยาของลูก	ลูกสะใภ้	ลูกสะใภ้	ลูกสะใภ้	ลูกสะใภ้
สามีของลูก	ลูกเขย	ลูกเขย	ลูกเขย	ลูกเขย
สามีของหลาน	หลานเขย	หลานเขย	หลานเขย	หลานเขย
สามีของเหลน	เหลนเขย	เหลนเขย	เหลนเขย	เหลนเขย
ภรรยาของหลาน	หลานสะใภ้	หลานสะใภ้	หลานสะใภ้	หลานสะใภ้
ภรรยาของเหลน	เหลนสะใภ้	เหลนสะใภ้	เหลนสะใภ้	เหลนสะใภ้

จากตารางข้างบนนี้ คำเรียกญาติที่เป็นคำประสมจำนวน 27 คำ มีการประสมคำ 2
อย่าง ดังต่อไปนี้

1. นาม + นาม ได้แก่

พ่อตา พ่อ + ตา

แม่ยาย แม่ + ยาย

ลูกสะใภ้ ลูก + สะใภ้

พี่สะใภ้ พี่ + สะใภ้

น้องสะใภ้ น้อง + สะใภ้

ป้าสะใภ้ ป้า + สะใภ้

อาสะใภ้ อา + สะใภ้

น้ำสะใภ้ น้ำ + สะใภ้

พี่เขย พี่ + เขย

น้องเขย น้อง + เขย

ลุงเขย ลุง + เขย

อาเขย อา + เขย

น้ำเขย น้ำ + เขย

ลูกเขย ลูก + เขย

หลานเขย หลาน + เขย

เหลนเขย เหลน + เขย

พ่อผัว พ่อ + ผัว

แม่ผัว แม่ + ผัว

พ่อสามี พ่อ + สามี

แม่สามี แม่ + สามี

2. นาม + กริยา ได้แก่

ลูกเลี้ยง ลูก + เลี้ยง

พ่อเลี้ยง พ่อ + เลี้ยง

แม่เลี้ยง แม่ + เลี้ยง

3. ความหมายแก่นของคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

ความหมายแก่น หมายถึง ส่วนสำคัญในความหมายของคำ เป็นส่วนที่กำหนดว่าคำนั้นๆ จะนำไปใช้หรืออ้างอิงสิ่งใดได้บ้าง การอธิบายความหมายของคำเรียกญาติโดยทั่วไป นิยมใช้อักษรย่อภาษาอังกฤษ ในการอธิบาย เนื่องจากสั้นกะทัดรัดกว่าการอธิบายแบบบรรยาย

จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาของคนไทยในจังหวัดเกาะกง ตำบลเกาะสด็จ ตำบลตาโต ตำบลตะเปียงรุง จังหวัดเกาะกง ประเทศกัมพูชา พบว่าคำเรียกของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงมีจำนวน 54 คำ แต่ละคำสามารถใช้อ้างอิงถึงบุคคลที่เป็นญาติ ดังต่อไปนี้

ตาราง 15 ความหมายแก่นของคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

คำเรียกญาติ	ความหมาย
ทวด	พ่อของปู่, แม่ของปู่, พ่อของย่า, แม่ของย่า, พ่อของตา,
ปู่	พ่อของพ่อ, น้องชายของปู่, พี่ชายของปู่, น้องชายของย่า, พี่ชายของย่า
ย่า	แม่ของพ่อ, น้องสาวของย่า, พี่สาวของย่า, น้องสาวของปู่, พี่สาวของปู่
ตา	พ่อของแม่, น้องชายของตา, พี่ชายของตา, น้องชายของยาย, พี่ชายของยาย
ยาย	แม่ของแม่, น้องสาวของยาย, พี่สาวของยาย, น้องสาวของตา, พี่สาวของตา
ก๋ง	พ่อของพ่อ, น้องชายของปู่, พี่ชายของปู่, น้องชายของย่า, พี่ชายของย่า, พ่อของแม่, น้องชายของตา, พี่ชายของตา, น้องชายของยาย, พี่ชายของยาย

ตาราง 15 (ต่อ)

คำเรียกญาติ	ความหมาย
แก่	แม่ของแม่, น้องสาวของยาย, พี่สาวของยาย, น้องสาวของตา, พี่สาวของตา, แม่ของพ่อ, น้องสาวของย่า, พี่สาวของย่า, น้องสาวของปู่, พี่สาวของปู่
พ่อ/พ่าะ	ชายผู้ให้กำเนิดแก่ลูก
แม่/แม่ะ	หญิงผู้ให้กำเนิดหรือเลี้ยงดูลูก
พ่อผัว	พ่อของสามี
พ่อสามี	พ่อของสามี
แม่ผัว	แม่ของสามี
แม่สามี	แม่ของสามี
พ่อเมีย	พ่อของภรรยา
พ่อตา	พ่อของภรรยา
แม่เมีย	แม่ของภรรยา
แม่ยาย	แม่ของภรรยา
ลุง	พี่ชายของพ่อ, พี่ชายของแม่
ป้า	พี่สาวของพ่อ, พี่สาวของแม่
น้า	น้องชายแม่, น้องสาวของแม่
อา	น้องสาวของพ่อ, น้องชายของพ่อ
อี	พี่สาวของแม่, พี่สาวของพ่อ
กู่	พี่ชายของแม่, พี่ชายของพ่อ
ป้าสะใภ้	ภรรยาพี่ชายของพ่อ, ภรรยาพี่ชายของแม่
ลุงเขย	สามีของพี่สาวพ่อ, สามีของพี่สาวแม่
อาสะใภ้	ภรณยาน้องชายของพ่อ
อาเขย	สามีน้องสาวของพ่อ
น้าสะใภ้	ภรณยาน้องชายของแม่
เตี่ย	สามีพี่สาวของแม่
กิม	ภรณยาน้องชายของแม่
น้าเขย	สามีน้องสาวของแม่
พ่อเลี้ยง	สามีใหม่ของแม่

ตาราง 15 (ต่อ)

คำเรียกญาติ	ความหมาย
แม่เลี้ยง	ภรรยาใหม่ของพ่อ
ผัว	สามี
สามี	สามี
เมีย	ภรรยา
ภรรยา	ภรรยา
พี่	พี่ชาย, พี่สาว
น้อง	น้องชาย, น้องสาว
พี่สะใภ้	ภรรยาของพี่ชาย
โซ่	ภรรยาของพี่ชาย
น้องสะใภ้	ภรรยาของน้องชาย
พี่เขย	สามีของพี่สาว
น้องเขย	สามีของน้องสาว
ลูก	ลูกชาย, ลูกสาว
ลูกสะใภ้	ภรรยาของลูกชาย
ลูกเขย	สามีของลูกสาว
ลูกเลี้ยง	ลูกชายสามีใหม่ของแม่, ลูกสาวสามีใหม่ของแม่, ลูกชายภรรยาใหม่ของพ่อ, ลูกสาวภรรยาใหม่ของพ่อ
หลาน	ลูกชายของลูกชาย, ลูกสาวของลูกชาย, ลูกชายของลูกสาว, ลูกสาวของลูกสาว, ลูกชายของพี่ชาย, ลูกชายของน้องชาย, ลูกชายของพี่สาว, ลูกชายของน้องสาว, ลูกสาวของพี่ชาย, ลูกสาวของน้องชาย, ลูกสาวของพี่สาว, ลูกสาวของน้องสาว ฯลฯ
หลานสะใภ้	ภรรยาของหลานชาย
หลานเขย	สามีของหลานสาว
เหลน	ลูกชายของหลาน, ลูกสาวของหลาน, ลูกชายของหลานพี่ชาย, ลูกชายของหลานน้องชาย, ลูกสาวของหลานพี่สาว, ลูกชายของหลานน้องสาว ฯลฯ
เหลนสะใภ้	ภรรยาของเหลนชาย
เหลนเขย	สามีของเหลนสาว

จากความหมายของคำเรียกญาติดังแสดงข้างต้นนี้จะเห็นว่า คำเรียกญาติแต่ละคำมีความหมายไม่เท่ากัน กล่าวคือคำเรียกญาติบางคำมีเพียงความหมาย หรือสามารถใช้อ้างถึงบุคคลได้เพียงคนเดียว เช่น พ่อ, แม่, ไซ้ เป็นต้น ขณะที่คำเรียกญาติบางคำมีความหมายมากกว่า 1 ความหมาย หรือใช้อ้างถึงบุคคลได้มากกว่า 1 คน เช่น พ่อ, ตา, ยาย, ลูก, หลาน, เหลน เป็นต้น

การอธิบายความหมายของคำเรียกญาติด้วยวิธีดังกล่าวนี้ ทำให้ทราบว่าคำเรียกญาติสามารถใช้อ้างถึงใครได้บ้าง แต่ยังไม่เพียงพอที่จะจำแนกความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำออกจากกันอย่างแท้จริง อีกทั้งไม่ทำให้เห็นความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างคำเรียกญาติคำใดคำหนึ่งกับคำเรียกญาติคำอื่นๆ ดังนั้นจึงต้องกำเนิดมิติแห่งความแตกต่าง และระบุอรรถลักษณะให้กับคำเรียกญาติแต่ละคำ เพื่อให้สามารถจำแนกคำเรียกญาติออกจากกันได้ทั้งหมด รวมถึงเพื่อให้เห็นระบบความสัมพันธ์ของคำเรียกญาติทั้งหมดชัดเจนมากขึ้นอีกด้วย ดังจะกล่าวในหัวข้อต่อไปนี้

มิติแห่งความแตกต่างและอรรถลักษณะของคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

มิติแห่งความแตกต่าง (Dimension of Contrast) หมายถึง องค์ประกอบทางความหมายที่ทำให้คำแตกต่างกัน เช่น ความแตกต่างด้านรุ่นอายุ ทำให้คำว่า “พ่อ” แตกต่างจากคำว่า “ลูก” หรือความแตกต่างด้านฝ่ายพ่อหรือแม่ทำให้คำว่า “อา” แตกต่างจากคำว่า “น้า” หรือความแตกต่างด้านเพศทำให้คำว่า “ลุง” แตกต่างจากคำว่า “ป้า” เป็นต้น

จากการศึกษาและวิเคราะห์ความหมายคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง ทั้ง 54 คำ ผู้วิจัยพบว่า สามารถจำแนกคำเรียกญาติแต่ละคำออกจากกันได้ด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 9 ประการ ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด ฝ่ายพ่อหรือแม่ เพศ อายุ การแต่งงาน การแต่งงานใหม่ ฝ่ายสามีหรือภรรยาและคำรึนหู ซึ่งแต่ละมิติมีอรรถลักษณะดังต่อไปนี้

1. รุ่นอายุ (Generation) หมายถึง อรรถลักษณะของคำเรียกญาติที่แสดงให้ทราบว่าญาติผู้นั้นอยู่ในรุ่นไหน ระบุอรรถลักษณะได้ดังนี้

[รุ่น+3]	หมายถึง	รุ่นอายุที่สูงกว่าตนเอง 3 รุ่น
[รุ่น+2]	หมายถึง	รุ่นอายุที่สูงกว่าตนเอง 2 รุ่น
[รุ่น+1]	หมายถึง	รุ่นอายุที่สูงกว่าตนเอง 1 รุ่น
[รุ่น+0]	หมายถึง	รุ่นหมายถึง รุ่นอายุเดียวตนเอง
[รุ่น-1]	หมายถึง	รุ่นอายุที่ต่ำกว่าตนเอง 1 รุ่น
[รุ่น-2]	หมายถึง	รุ่นอายุที่ต่ำกว่าตนเอง 2 รุ่น
[รุ่น-3]	หมายถึง	รุ่นอายุที่ต่ำกว่าตนเอง 3 รุ่น

2. สายเลือด (Linearity) หมายถึง อรรถลักษณะของคำเรียกญาติที่แสดงให้ทราบว่าญาติผู้นั้นสายเลือดโดยตรงหรือสายข้าง แบ่งออกเป็น [+สายตรง] หมายถึง ญาติที่สืบสายเลือดโดยตรง หรือมีความสัมพันธ์ในแนวตั้งกับตนเอง [-สายตรง] หมายถึง ญาติที่ไม่ได้สืบเชื้อสายโดยตรงหรือมีความสัมพันธ์ในแนวระนาบกับตัวเอง

3. ฝ่ายพ่อหรือแม่ (Parental Link) หมายถึง อรรถลักษณะของคำเรียกญาติที่แสดงให้ทราบว่าญาติผู้นั้นเป็นญาติทางฝ่ายพ่อหรือฝ่ายแม่ แบ่งเป็น [+พ่อ] หมายถึง เป็นญาติฝ่ายพ่อและ [-พ่อ] หมายถึง เป็นญาติฝ่ายแม่

4. เพศ (Sex) หมายถึง อรรถลักษณะของคำเรียกญาติที่แสดงให้ทราบว่าญาติผู้นั้นเป็นชายหรือหญิง แบ่งเป็น [+ชาย] หมายถึง ผู้ญาติผู้นั้นเป็นผู้ชายและ [-ชาย] หมายถึง ผู้ญาติผู้นั้นเป็นหญิง

5. อายุ (Age) หมายถึง อรรถลักษณะของคำเรียกญาติที่แสดงให้ทราบว่าญาติผู้นั้นมีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่า แบ่งเป็น [+อายุ] หมายถึง อายุมากกว่าและ [-อายุ] หมายถึง น้อยกว่า

6. การแต่งงาน (Marriage) หมายถึง อรรถลักษณะของคำเรียกญาติที่แสดงให้ทราบว่าญาติผู้นั้นมีความสัมพันธ์กับตนเองจากการแต่งงานหรือไม่ แบ่งเป็น [+การแต่งงาน] หมายถึง เป็นญาติโดยการแต่งงาน และ [-การแต่งงาน] หมายถึง ไม่ได้เป็นญาติโดยการแต่งงาน

7. การแต่งงานใหม่ (New Marriage) หมายถึง อรรถลักษณะของคำเรียกญาติที่แสดงให้ทราบว่าญาติผู้นั้นมีความสัมพันธ์กับตนเองจากการแต่งงานใหม่ แบ่งออก [+การแต่งงานใหม่] หมายถึง เป็นญาติจากการแต่งงานใหม่ และ [-การแต่งงานใหม่] หมายถึง ไม่ได้เป็นญาติจากการแต่งงานใหม่

8. ฝ่ายสามีหรือภรรยา (Male or Female) หมายถึง อรรถลักษณะของคำเรียกญาติที่ทำให้ทราบว่าญาติผู้นั้นเป็นญาติฝ่ายสามีหรือภรรยา แบ่งเป็น [+ฝ่ายสามี] หมายถึง ญาติฝ่ายสามี และ [-ฝ่ายสามี] หมายถึง ญาติฝ่ายภรรยา

9. คำรื่นหู (Euphemism) หมายถึง อรรถลักษณะของคำเรียกญาติที่แสดงให้ทราบว่าคำนั้นใช้เพื่อแสดงความสุภาพหรือไม่ แบ่งเป็น [+รื่นหู] หมายถึง เป็นคำแสดงความสุภาพ และ [-รื่นหู] หมายถึง ไม่ใช่คำแสดงความสุภาพ

มิติแห่งความแตกต่างทั้ง 9 ประการข้างต้นนี้ จะเป็นความแตกต่างที่ใช้จำแนกคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงแต่ละคำออกจากกัน ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าคำเรียกญาติแต่ละคำ จะแตกต่างกับคำอื่นในทุกมิติ แต่ขึ้นอยู่กับว่าคำนั้นๆ จะมีความสัมพันธ์กับคำอื่นๆ มากกว่าเพียงใด กล่าวคือ หากคำเรียกญาติคำใด มีความสัมพันธ์กับคำอื่นๆ มาก ต้องใช้มิติแห่งความแตกต่างเพื่อแยกคำมาก แต่ถ้าคำเรียกญาติคำใด มีความสัมพันธ์กับคำอื่นๆ น้อย ก็จะใช้มิติแห่งความแตกต่างเพื่อแยกคำดังกล่าวออกจากคำอื่นน้อยด้วย ดังรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไปนี้

หากใช้ความแตกต่างด้านรุ่นอายุ จะสามารถจำแนกคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงออกจากกันได้ 7 รุ่นอายุ และรุ่นละอายุมีคำเรียกญาติ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 16 คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงจำแนกตามรุ่นอายุ

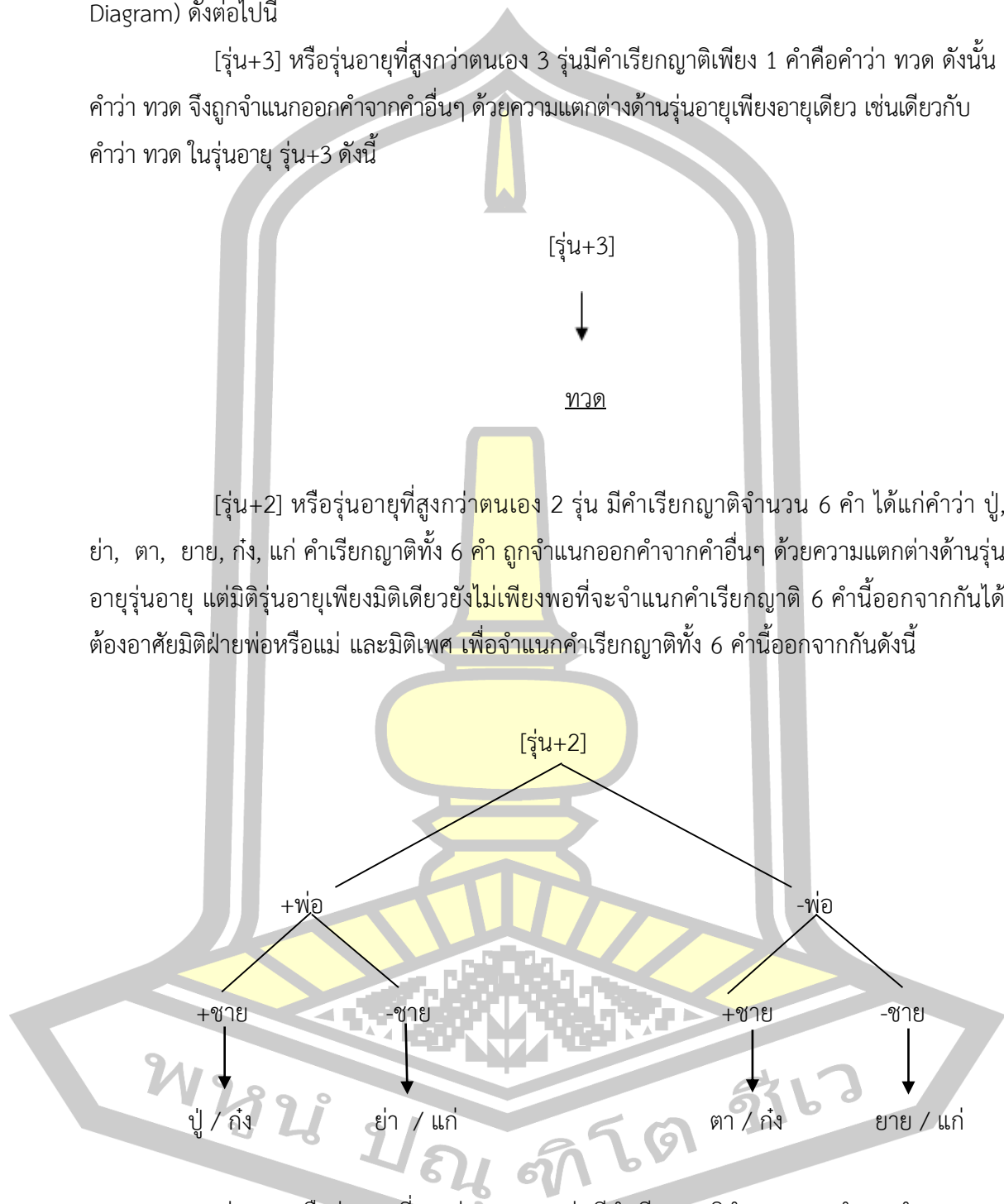
รุ่นอายุ	คำเรียกญาติ	จำนวน (คำ)
รุ่น+3	ทวด	1
รุ่น+2	ปู่, ย่า, ตา, ยาย, แก่, กิ่ง	6
รุ่น+1	พ่อ, แม่, ลุง, ป้า, น้า, อา, พ่อพี่, กิม, เตี้ยว, กู, อี, แม่เลี้ยง, พ่อเลี้ยง, พ่อสามี, แม่พี่, แม่สามี, พ่อเมีย, แม่เมีย, พ่อตา, แม่ยาย, ป้าสะใภ้, ลุงเขย, อาสะใภ้, อาเขย, น้ำเขย, น้ำสะใภ้	26
รุ่น 0	พี่, น้อง, พี่สาว, พี่ชาย, น้องชาย, โส้, พี่สะใภ้, น้องสะใภ้	11
รุ่น-1	ลูก, หลาน, หลานเขย, หลานสะใภ้, ลูกเขย, หลานเลี้ยง, หลานสะใภ้	7
รุ่น-2	หลาน, หลานเขย, หลานสะใภ้	3
รุ่น-3	เหลน, หลานเขย, หลานสะใภ้	3

จากตารางข้างต้นนี้จะเห็นว่า ความแตกต่างด้านรุ่นอายุ สามารถจำแนกคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงออกเป็น 7 รุ่นอายุ ได้แก่ รุ่น+3, รุ่น+2, รุ่น+1, รุ่น 0, รุ่น-1, รุ่น-2, รุ่น-3, รุ่น-4 คำเรียกญาติที่อยู่ในรุ่นอายุเดียวกัน คือคำเรียกญาติที่แตกต่างกันด้านรุ่นอายุ หรือคำที่ถูกจำแนกออกจากกันด้วยความแตกต่างด้วยรุ่นอายุนั้นเอง

จากการจำแนกคำเรียกญาติด้วยความแตกต่างกันด้านรุ่นอายุข้างต้นนี้ พบว่าสามารถแยกคำว่า ทวด ซึ่งเป็นคำเรียกญาติรุ่นอายุ [รุ่น+3] ออกจากคำเรียกญาติคำอื่นๆ แต่ยังไม่สามารถจำแนกคำเรียกญาติในรุ่นอายุอื่นออกจากกันได้ทุกคำ ดังนั้นจึงต้องใช้มิติแห่งความแตกต่างจากคำอื่นอย่าง

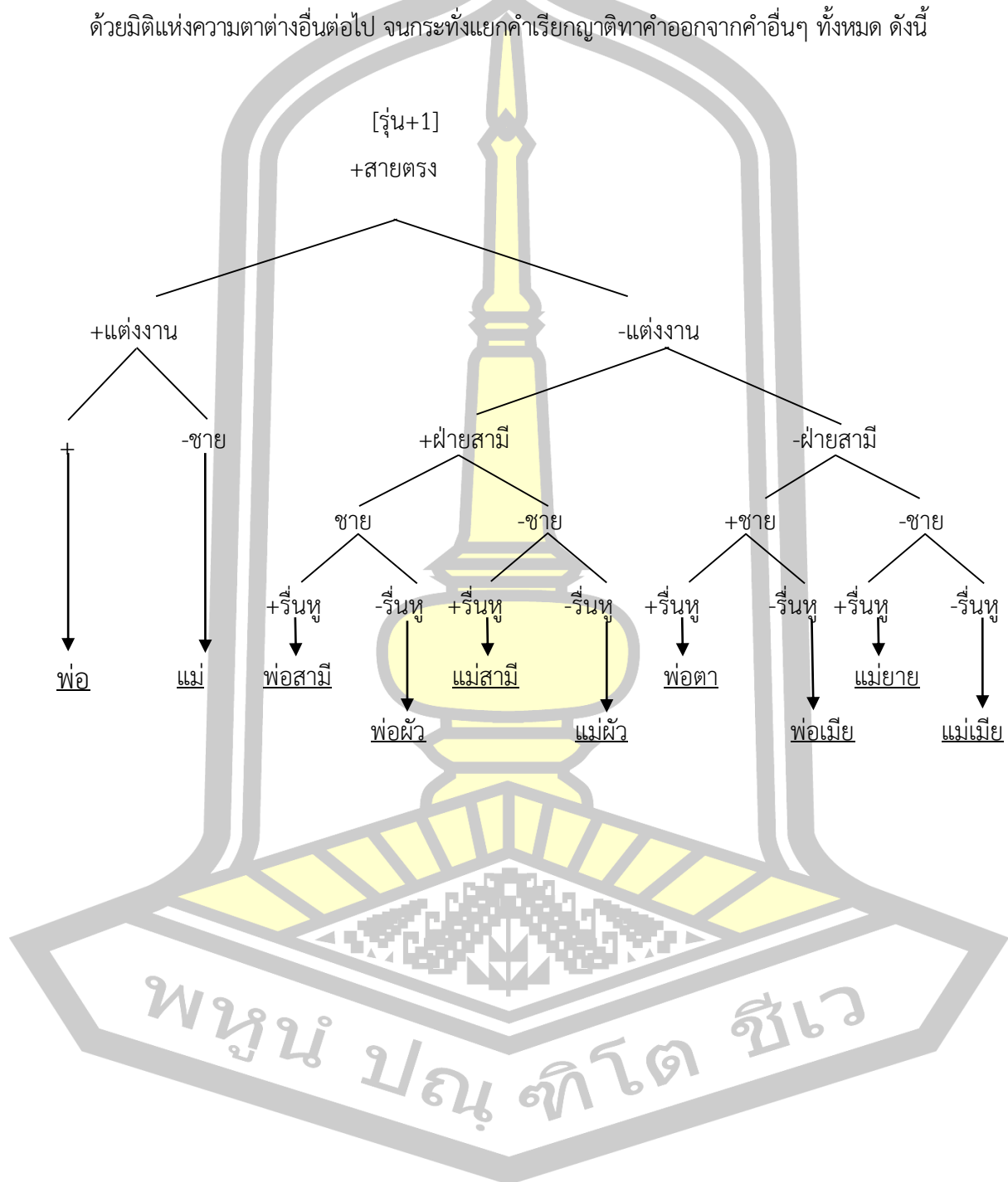
น้อย 1 มิติ ดังจะแสดงการจำแนกคำเรียกญาติในแต่ในแต่ละรุ่นอายุด้วยแผนภูมิต้นไม้ (Tree Diagram) ดังต่อไปนี้

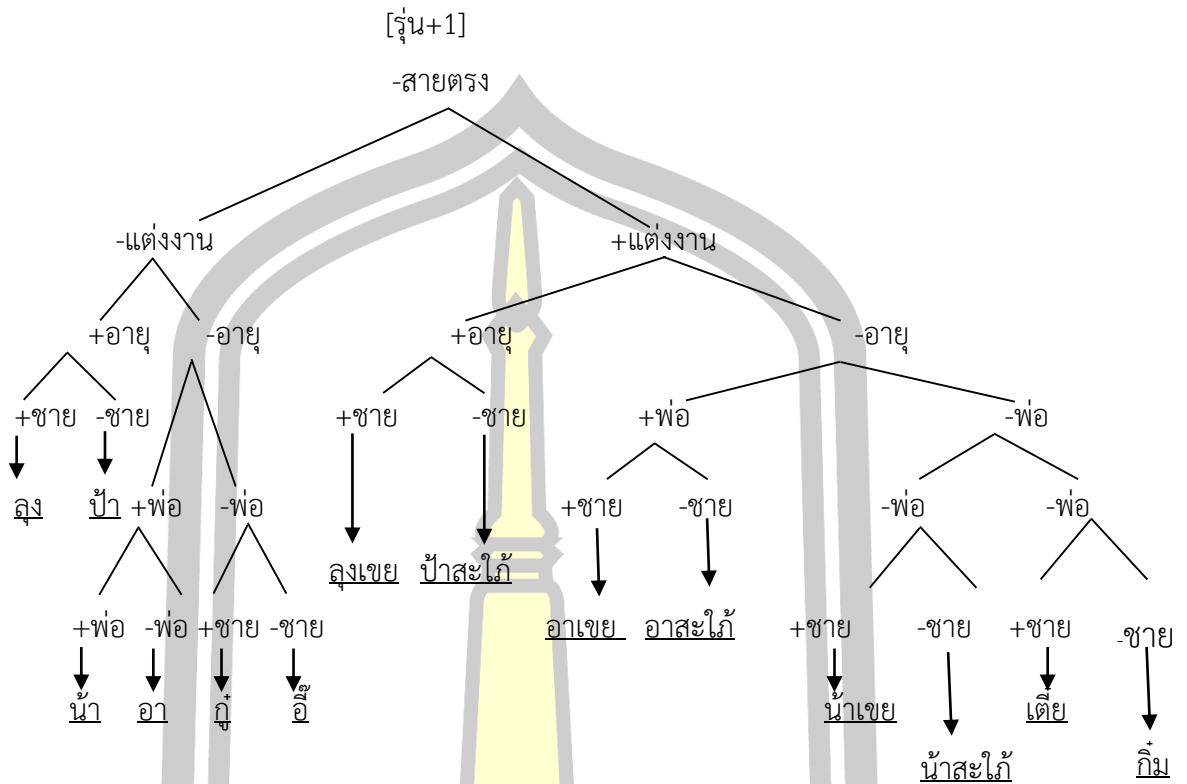
[รุ่น+3] หรือรุ่นอายุที่สูงกว่าตนเอง 3 รุ่น มีคำเรียกญาติเพียง 1 คำคือคำว่า ทวด ดังนั้น คำว่า ทวด จึงถูกจำแนกออกจากคำอื่นๆ ด้วยความแตกต่างด้านรุ่นอายุเพียงอายุเดียว เช่นเดียวกับ คำว่า ทวด ในรุ่นอายุ รุ่น+3 ดังนี้

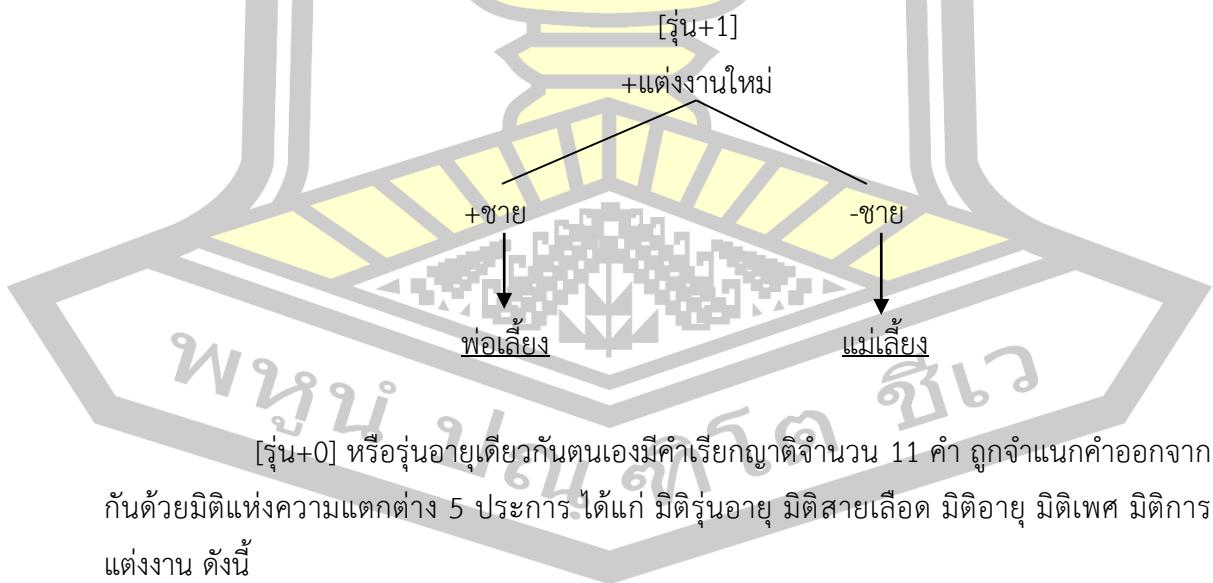
[รุ่น+1] หรือรุ่นอายุที่สูงกว่าตนเอง 1 รุ่น มีคำเรียกญาติจำนวน 24 คำ ถูกจำแนกออกจากกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 9 ประการ ได้แก่ มิติรุ่นอายุ มิติสายเลือด มิติฝ่ายพ่อหรือแม่ มิติอายุ มิติเพศ มิติการแต่งงาน มิติฝ่ายสามีหรือภรรยา มิติการแต่งงานใหม่ และมิติคำรึนหู

เนื่องจากคำเรียกญาติในรุ่นอายุนี้มีจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงใช้ความแตกต่างด้านสายเลือด จำแนกคำเรียกญาติในรุ่นอายุนี้ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มคำเรียกญาติที่สืบสายเลือดโดยตรง [+สายตรง] และกลุ่มคำเรียกญาติที่ไม่ได้สืบสายเลือดโดยตรง [-สายเลือด] ก่อนที่จำแนกคำเรียกญาติแต่ละกลุ่ม ด้วยมิติแห่งความตาต่างอื่นต่อไป จนกระทั่งแยกคำเรียกญาติหาคำออกจากคำอื่นๆ ทั้งหมด ดังนี้

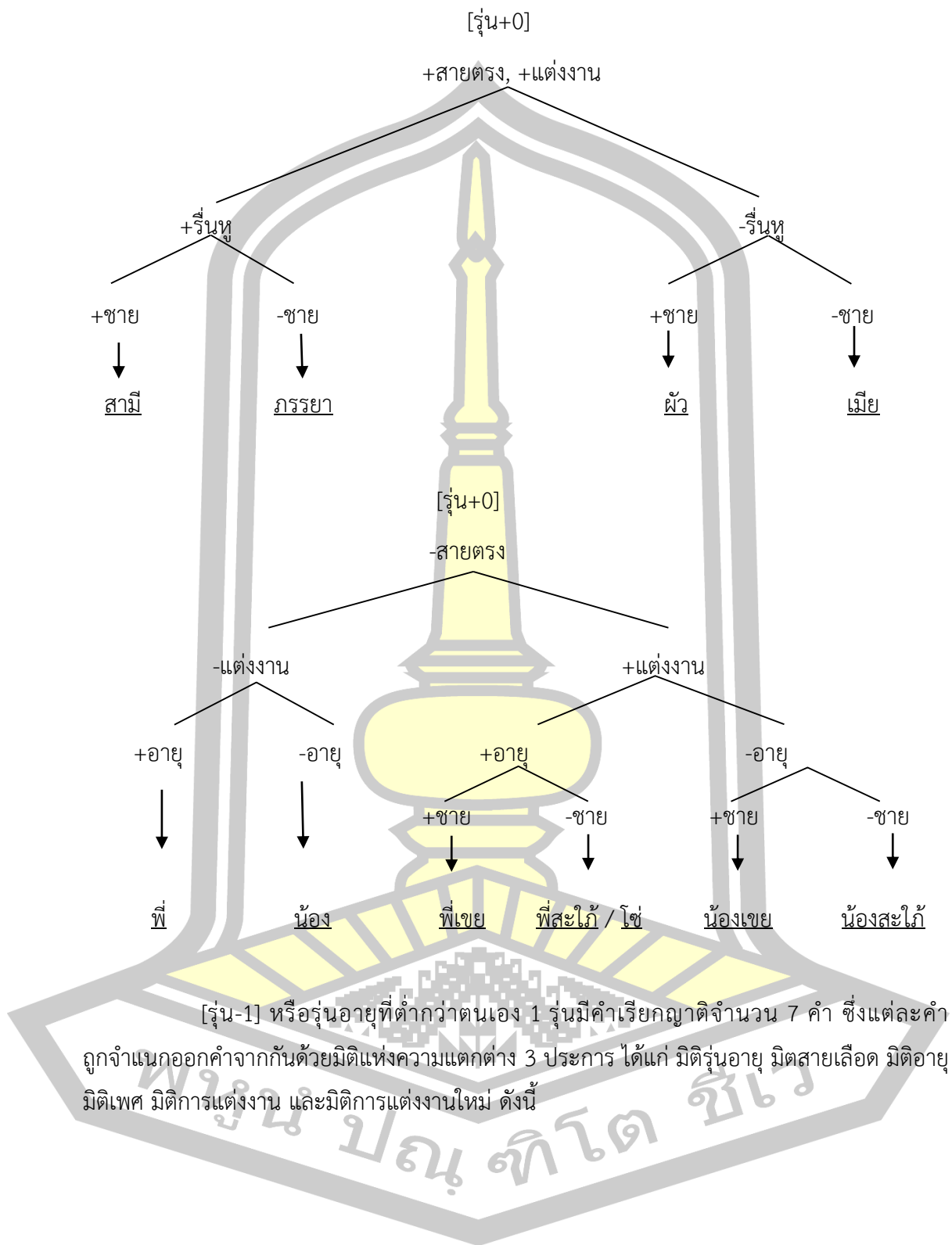

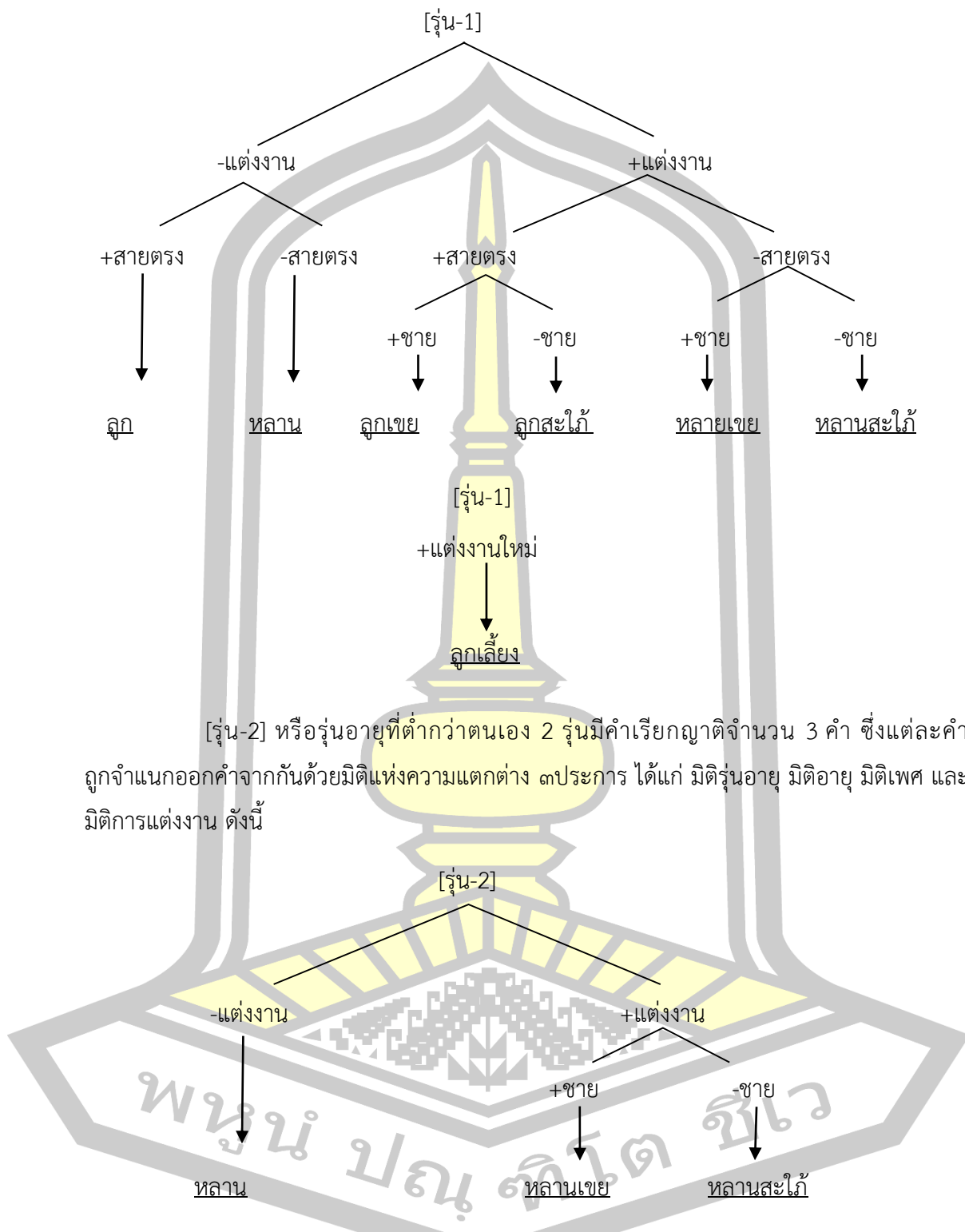

นอกจากคำเรียกญาติ 2 กลุ่มข้างต้นแล้ว ยังพบว่ามีคำเรียกญาติ 2 คำคือคำว่า พ่อเลี้ยง และ แม่เลี้ยง แตกต่างจากคำเรียกญาติอื่นๆ ในรุ่นอายุเดียวกันด้วยมิติการแต่งงานใหม่ดังนี้

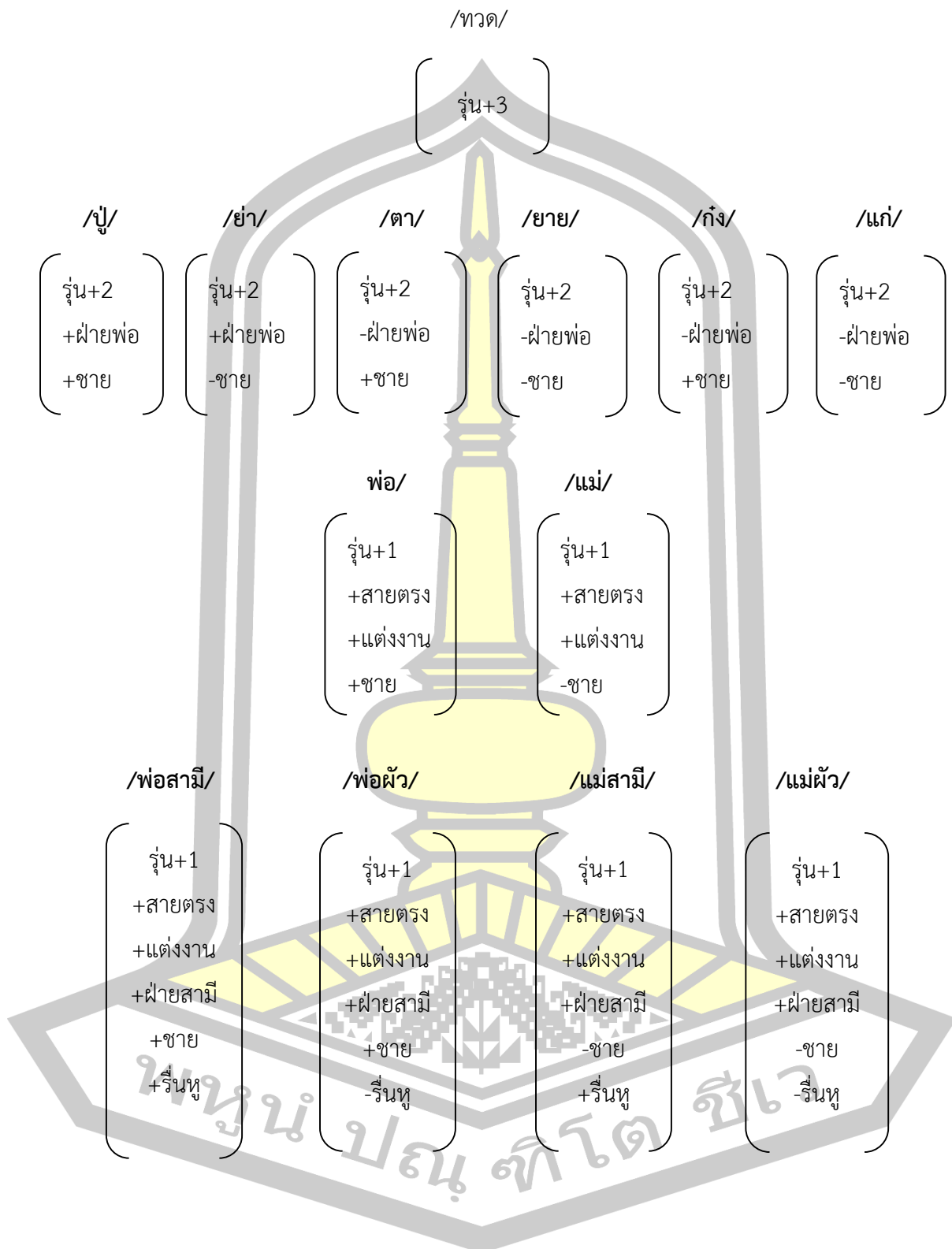
[รุ่น+0] หรือรุ่นอายุเดียวกันตนเองมีคำเรียกญาติจำนวน 11 คำ ถูกจำแนกคำออกจากกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 5 ประการ ได้แก่ มิติรุ่นอายุ มิติสายเลือด มิติอายุ มิติเพศ มิติการแต่งงาน ดังนี้

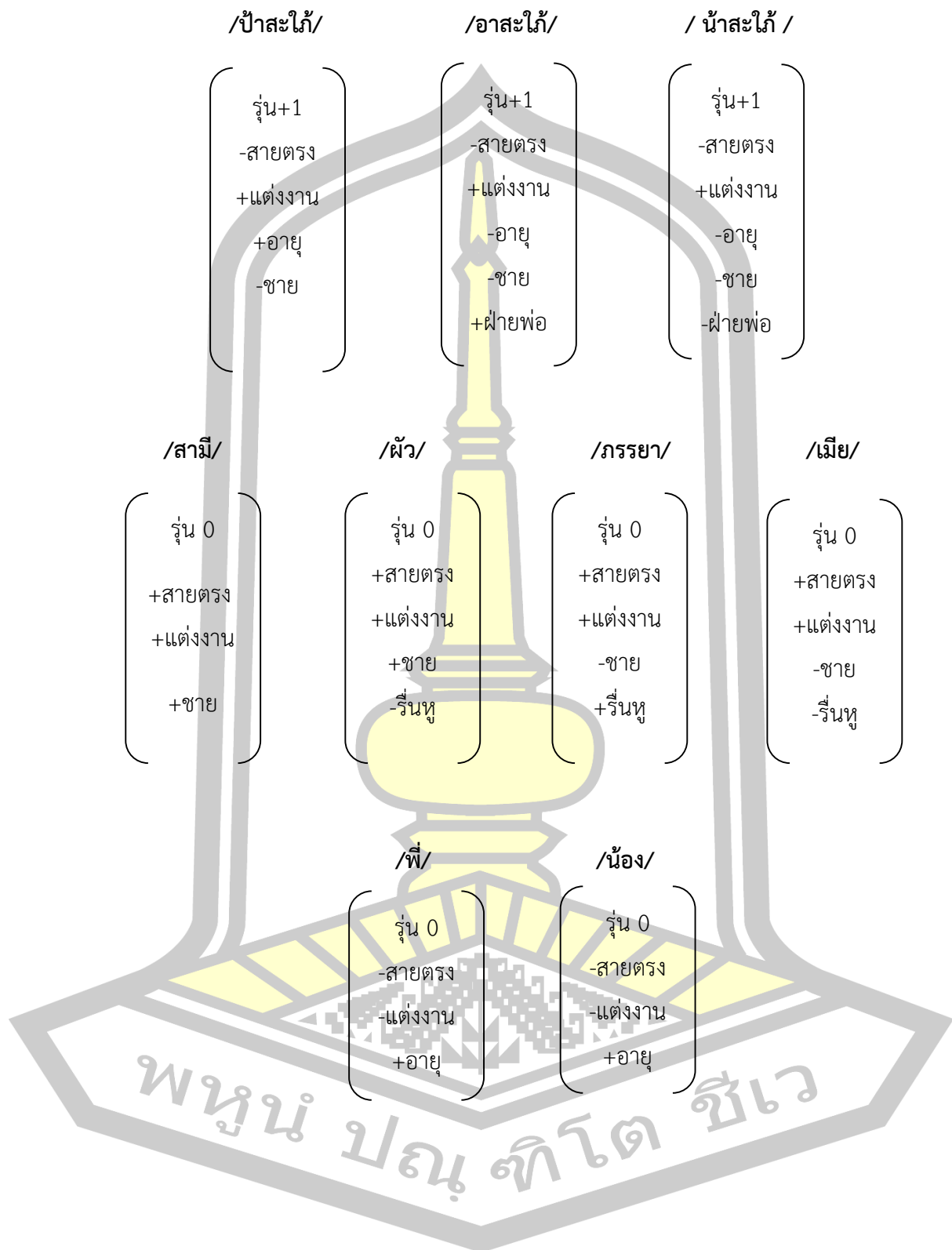

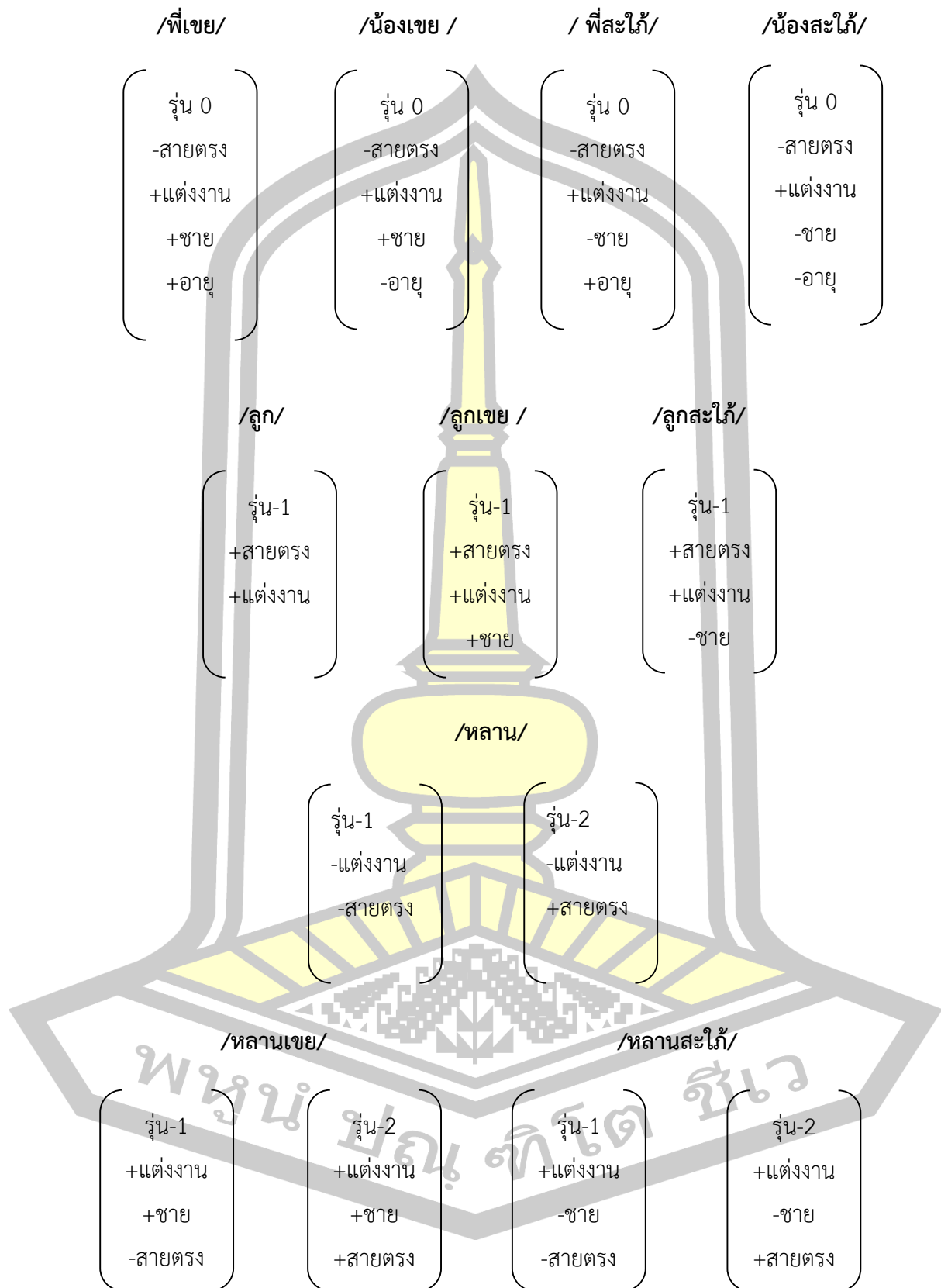
[รุ่น-2] หรือรุ่นอายุที่ต่ำกว่าตนเอง 2 รุ่นมีคำเรียกญาติจำนวน 3 คำ ซึ่งแต่ละคำ ถูกจำแนกออกจากกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง ๓ประการ ได้แก่ มิตรุ่นอายุ มิติอายุ มิติเพศ และ มิติการแต่งงาน ดังนี้

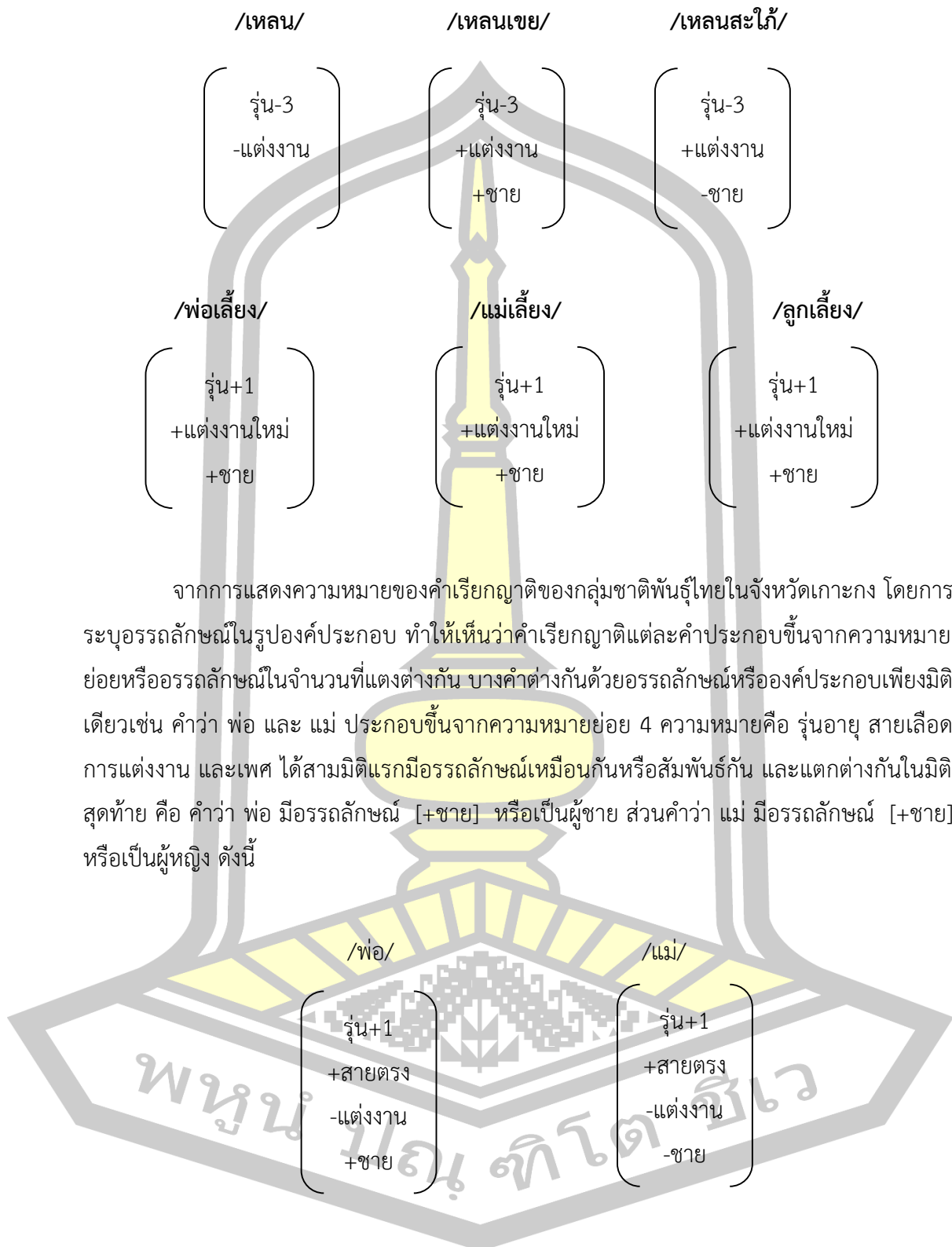
[รุ่น-3] หรือรุ่นอายุที่ต่ำกว่าตนเอง 3 รุ่นมีคำเรียกญาติจำนวน 3 คำ ซึ่งแต่ละคำ ถูกจำแนกออกจากกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง ๓ประการ ได้แก่ มิตรุ่นอายุ มิติอายุ มิติเพศ และ มิติการแต่งงาน ดังนี้

<p>/พ่อตา/ รุ่น+1 +สายตรง +แต่งงาน -ฝ่ายสามี +ชาย +รีนหุ</p>	<p>/พ่อเมีย/ รุ่น+1 +สายตรง +แต่งงาน -ฝ่ายสามี +ชาย -รีนหุ</p>	<p>/แม่ยาย/ รุ่น+1 +สายตรง +แต่งงาน -ฝ่ายสามี -ชาย +รีนหุ</p>	<p>/แม่เมีย/ รุ่น+1 +สายตรง +แต่งงาน -ฝ่ายสามี +ชาย +รีนหุ</p>
<p>/ลุง/ รุ่น+1 -สายตรง -แต่งงาน +อายุ +ชาย</p>	<p>/ป้า/ รุ่น+1 -สายตรง -แต่งงาน +อายุ +ชาย</p>	<p>/อา/ รุ่น+1 -สายตรง -แต่งงาน -อายุ +ฝ่ายพ่อ</p>	<p>/น้า/ รุ่น+1 -สายตรง -แต่งงาน +อายุ -ฝ่ายพ่อ</p>
<p>/ลุงเขย/ รุ่น+1 -สายตรง +แต่งงาน +อายุ +ชาย</p>	<p>/ป้าเขย/ รุ่น+1 -สายตรง +แต่งงาน -อายุ +ชาย +ฝ่ายพ่อ</p>	<p>/น้าเขย/ รุ่น+1 -สายตรง +แต่งงาน -อายุ +ชาย -ฝ่ายพ่อ</p>	

จากการแสดงความหมายของคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง โดยการระบุอรรถลักษณะในรูปองค์ประกอบ ทำให้เห็นว่าคำเรียกญาติแต่ละคำประกอบขึ้นจากความหมายย่อยหรืออรรถลักษณะในจำนวนที่ต่างต่างกัน บางคำต่างกันด้วยอรรถลักษณะหรือองค์ประกอบเพียงมิติเดียวเช่น คำว่า พ่อ และ แม่ ประกอบขึ้นจากความหมายย่อย 4 ความหมายคือ รุ่นอายุ สายเลือด การแต่งงาน และเพศ ได้สามมิติแรกมีอรรถลักษณะเหมือนกันหรือสัมพันธ์กัน และแตกต่างกันในมิติสุดท้าย คือ คำว่า พ่อ มีอรรถลักษณะ [+ชาย] หรือเป็นผู้ชาย ส่วนคำว่า แม่ มีอรรถลักษณะ [+ชาย] หรือเป็นผู้หญิง ดังนี้

เพื่อให้เห็นความชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจะนำเสนอคำเรียกญาติที่วิเคราะห์องค์ ประกอบทาง ความหมายแล้ว โดยใช้ตารางความหมายของคำเรียกญาติ ซึ่งแถวบนสุดของตารางแนวขวาง เป็นรายงานมิติแห่งความแตกต่างทั้ง 9 ประการ ส่วนช่องแรกของตารางมีแนวตั้งจะเป็นลำดับที่ และ ช่องที่สองของตารางในแนวตั้งจะเป็นคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง หากอยาก ทราบความหมายของคำใด ให้ดูว่าคำนั้นตรงกับบรรดลัทธิใดบ้าง โดยไล่จากมิติที่ 1 จนถึงมิติ สุดท้าย ตารางดังกล่าวจะทำให้เห็นภาพของระบบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะ กง ว่ามีความสัมพันธ์หรือแตกต่างกันในด้านใดบ้าง นอกจากนี้ยังทำให้สามารถพิจารณา ความสัมพันธ์ และความแตกต่างของคำเรียกญาติเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งได้อีกด้วย เช่นหากต้องการ ทราบความสัมพันธ์และความแตกต่างของคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงด้าน ฝ้ายพ่อหรือแม่ ก็ให้ดูในช่องฝ้ายพ่อหรือแม่ หากมีคำที่มีบรรดลัทธิ [+พ่อ] แสดงว่าญาติผู้นั้นเป็น ญาติทางฝ้ายพ่อ และคำที่มีบรรดลัทธิ [-พ่อ] แสดงว่าญาติผู้นั้นเป็นญาติทางฝ้ายแม่ ส่วนคำที่ ตรงกันช่องว่าง แสดงว่าเป็นกลางในมิติฝ้ายพ่อหรือแม่กล่าวคือ สามารถใช้เรียกญาติได้ทั้งสองฝ่ายคือ ญาติฝ้ายพ่อหรือญาติฝ้ายแม่ก็ได้ ซึ่งคำเรียกญาติที่มีบรรดลัทธิเหมือนกันจะสัมพันธ์กันด้านฝ้ายพ่อ หรือแม่นั่นเอง

ตาราง 17 แสดงความหมายของคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกวม

ลำดับ	คำเรียกญาติ	มิติแห่งความแตกต่าง												
		รุ่นอายุ	สายเลือด	ฝ่ายพ่อแม่	เพศ	อายุ	แต่งงาน	แต่งงานใหม่	ฝ่ายสามีหรือภรรยา	คำรึนหู				
1	ทวด	รุ่น+3												
2	ปู่	รุ่น+2		+ฝ่ายพ่อ	+ชาย									
3	ย่า	รุ่น+2		+ฝ่ายพ่อ	-ชาย									
4	ตา	รุ่น+2		-ฝ่ายพ่อ	+ชาย									
5	ยาย	รุ่น+2		-ฝ่ายพ่อ	-ชาย									
6	ก๋ง	รุ่น+2			+ชาย									
7	แก็	รุ่น+2			-ชาย									
8	พ่อ	รุ่น+1			+ชาย									
9	แม่	รุ่น+1			-ชาย									
10	พ่อผัว	รุ่น+1		+สายตรง	+ชาย									
11	พ่อสามี	รุ่น+1		+สายตรง	+ชาย									
12	แม่ผัว	รุ่น+1		+สายตรง	-ชาย									
13	แม่สามี	รุ่น+1		+สายตรง	-ชาย									

ตาราง 17 (ต่อ)

ลำดับ	คำเรียกญาติ	มิติแห่งความแตกต่าง									
		รุ่นอายุ	สายเลือด	ฝ่ายพ่อแม่	เพศ	อายุ	แต่งงาน	แต่งงานใหม่	ฝ่ายสามีหรือภรรยา	คำร่ำทูล	
14	พ่อเมียน	รุ่น+1	+สายตรง		+ชาย		+แต่งงาน		-ฝ่ายสามี	-รุ่นทูล	
15	พ่อตา	รุ่น+1	+สายตรง		+ชาย		+แต่งงาน		-ฝ่ายสามี	+รุ่นทูล	
16.	แม่เมียน	รุ่น+1	+สายตรง		-ชาย		+แต่งงาน		-ฝ่ายสามี		
17.	แม่ยาย	รุ่น+1	+สายตรง		-ชาย		+แต่งงาน		-ฝ่ายสามี		
18.	ลุง	รุ่น+1	-สายตรง		+ชาย		-แต่งงาน				
19.	ป้า	รุ่น+1	-สายตรง		-ชาย		-แต่งงาน				
20.	น้า	รุ่น+1	-สายตรง	-ฝ่ายพ่อ			-แต่งงาน				
21.	อา	รุ่น+1	-สายตรง	+ฝ่ายพ่อ			-แต่งงาน				
22.	อัย	รุ่น+1	-สายตรง	-ฝ่ายพ่อ	-ชาย		-อายุ				
23.	ปู่	รุ่น+1	-สายตรง		+ชาย		-อายุ				
24.	ป้าสะใภ้	รุ่น+1	-สายตรง		-ชาย		+อายุ	+แต่งงาน		+รุ่นทูล	
25.	ลุงเขย	รุ่น+1	-สายตรง		+ชาย		+อายุ	+แต่งงาน		-รุ่นทูล	

ตาราง 17 (ต่อ)

ลำดับ	คำเรียกญาติ	มิติแห่งความแตกต่าง									
		รุ่นอายุ	สายเลือด	ฝ่ายพ่อแม่	เพศ	อายุ	แต่งงาน	แต่งงานใหม่	ฝ่ายสามีหรือภรรยา	คำรับหู	
26.	อาสะไห้	รุ่น+1	-สายตรง	+ฝ่ายพ่อ	-ชาย	-อายุ	+แต่งงาน				
27.	อาเขย	รุ่น+1	-สายตรง	+ฝ่ายพ่อ	+ชาย	-อายุ	+แต่งงาน				
28.	น่าสะไห้	รุ่น+1	-สายตรง	-ฝ่ายพ่อ	-ชาย	-อายุ	+แต่งงาน				
29	เดี่ยว	รุ่น+1	-สายตรง	+ฝ่ายพ่อ	+ชาย	-อายุ	+แต่งงาน				
30	กิม	รุ่น+1	-สายตรง	-ฝ่ายพ่อ	-ชาย	-อายุ	+แต่งงาน				
31	น่าเขย	รุ่น+1	-สายตรง	-ฝ่ายพ่อ	+ชาย	-อายุ	+แต่งงาน				
32	พ่อเลี้ยง	รุ่น+1			+ชาย			+แต่งงานใหม่			
33	แม่เลี้ยง	รุ่น+1			-ชาย			+แต่งงานใหม่			
34	พี่	รุ่น 0	+สายตรง		+ชาย		+แต่งงาน				

ตาราง 17 (ต่อ)

ลำดับ	คำเรียกญาติ	มิติแห่งความแตกต่าง										
		รุ่นอายุ	สายเลือด	ฝ่ายพ่อแม่	เพศ	อายุ	แต่งงาน	แต่งงานใหม่	ฝ่ายสามีหรือภรรยา	คำรinhos		
35.	สามี	รุ่น 0	+สายตรง		+ชาย		+แต่งงาน					
36.	เมีย	รุ่น 0	+สายตรง		-ชาย		+แต่งงาน					-รุ่นทุ +รุ่นทุ
37.	ภรรยา	รุ่น 0	+สายตรง		-ชาย		+แต่งงาน					
38.	พี่	รุ่น 0	-สายตรง			-อายุ	-แต่งงาน					
39.	น้อง	รุ่น 0	-สายตรง			-อายุ	-แต่งงาน					
40.	พี่สะใภ้	รุ่น 0	-สายตรง		-ชาย	+อายุ	+แต่งงาน					
41.	โซ่	รุ่น 0	-สายตรง		-ชาย	+อายุ	+แต่งงาน					
42.	น้องสะใภ้	รุ่น 0	-สายตรง		-ชาย	-อายุ	+แต่งงาน					
43.	พี่เขย	รุ่น 0	-สายตรง		+ชาย	+อายุ	+แต่งงาน					
44.	น้องเขย	รุ่น 0	-สายตรง		+ชาย	-อายุ	+แต่งงาน					
45.	ลูก	รุ่น-1	+สายตรง				-แต่งงาน					
46.	ลูกสะใภ้	รุ่น-1	-สายตรง		-ชาย		+แต่งงาน					

ตาราง 17 (ต่อ)

ลำดับ	คำเรียกญาติ	มิติแห่งความแตกต่าง										คำร่ำชู
		รุ่นอายุ	สายเลือด	ฝ่ายพ่อแม่	เพศ	อายุ	แต่งงาน	แต่งงานใหม่	ฝ่ายสามีหรือภรรยา			
47.	ลูกเขย	รุ่น-1	-สายตรง		+ชาย		+แต่งงาน	+แต่งงานใหม่				
48	ลูกเลี้ยง	รุ่น-1										
49	หลาน	รุ่น-1	-สายตรง				-แต่งงาน					
		รุ่น-2	+สายตรง				-แต่งงาน					
50	หลานสะใภ้	รุ่น-1	-สายตรง		-ชาย		+แต่งงาน					
		รุ่น-2	+สายตรง		-ชาย		+แต่งงาน					
51	หลานเขย	รุ่น-1	-สายตรง		+ชาย		+แต่งงาน					
		รุ่น-2	+สายตรง		+ชาย		+แต่งงาน					
52	เหลน	รุ่น-3					-แต่งงาน					
53	เหลนสะใภ้	รุ่น-3			-ชาย		+แต่งงาน					
54	เหลนเขย	รุ่น-3			+ชาย		+แต่งงาน					

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่ามีคำเรียกญาติในภาษาไทยทั้งหมด 54 คำ ผู้วิจัยได้แบ่งตามมิติแห่งความแตกต่างออกเป็น 9 มิติ ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด ฝ่ายพ่อแม่ เพศ อายุ แต่งงานใหม่ ฝ่ายสามีหรือฝ่ายภรรยา และคำร่ำนุ ดังนี้

สำหรับรุ่นอายุ แบ่งเป็น 7 รุ่น คือ

รุ่น +3 มีคำเรียกคำเดียวคือ คำว่าทวด

รุ่น +2 มีคำเรียก 6 คำ คือคำว่า ปู่ ย่า ตา ยาย ก๋ง แก่

รุ่น +1 มีคำเรียก 26 คำ เช่น แม่ แม่ยาย พ่อ พ่อตา ป้า อี๋ กิม ลุง ภู และแม่เลี้ยง

เป็นต้น

รุ่น +0 มีคำเรียก 11 คำ คือ เมีย ภรรยา ผัว สามี พี่ น้อง พี่สะใภ้ โส่ น้องสะใภ้

พี่เขย และน้องเขย

รุ่น-1 มีคำเรียก 7 คำ คือ ลูก ลูกเลี้ยง ลูกสะใภ้ ลูกเขย หลาน หลานสะใภ้ และ

หลานเขย

รุ่น-2 มีคำเรียก 3 คำ คือ หลาน หลานสะใภ้ หลานเขย

รุ่น-3 มีคำเรียก 3 คำ คือ หลาน หลานสะใภ้ หลานเขย

*คำเรียกรุ่น-1และรุ่น -2 มีคำที่ซ้ำกัน 3 คำ คือคำว่า หลาน หลานสะใภ้ และหลานเขย

สายเลือด แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

-สายตรง คือ น้ำ อา ป้า อี๋ ป้าสะใภ้ อาสะใภ้ น้ำสะใภ้ กิม ลุง ภู ลุงเขย อาเขย เตี่ยว น้ำเขย หลาน หลานสะใภ้ หลานเขย หลาน หลานสะใภ้ หลานเขย

+สายตรง คือ แม่ แม่ผัว แม่สามี แม่เมีย แม่ยาย พ่อ พ่อสามี พ่อผัว พ่อเมีย พ่อตา ลูก ลูกสะใภ้ ลูกเขย

เพศแบ่งเป็น 2 เพศ คือ เพศหญิงและเพศชาย ดังนี้

-ชาย (หญิง) คือ ย่า ยาย แก่ แม่ แม่ผัว แม่สามี แม่เมีย แม่ยาย แม่เลี้ยง ป้า อี๋ ป้าสะใภ้ อาสะใภ้ น้ำสะใภ้ กิม เมีย ภรรยา พี่สะใภ้ โส่ น้องสะใภ้ ลูกสะใภ้ หลานสะใภ้ หลานสะใภ้ หลานสะใภ้

+ชาย คือ ก๋ง ปู่ ตา พ่อ พ่อสามี พ่อผัว พ่อเมีย พ่อตา ลุง ภู ลุงเขย อาเขย เตี่ยว น้ำเขย พ่อเลี้ยง ผัว สามี พี่เขย น้องเขย ลูกเขย หลานเขย หลานเขย

มีคำที่ไม่ระบุเพศคือ ทวด น้ำ อา พี่ น้อง ลูก ลูกเลี้ยง หลาน หลาน

คำที่บ่งบอกอายุมี 2 ประเภท คือ

-อายุ คือ น้ำ อา อาสะใภ้ น้ำสะใภ้ กิม อาเขย เตี่ยว น้ำเขย น้อง น้องสะใภ้ น้องเขย

+อายุ คือ ป้า อี๋ ป้าสะใภ้ ลุง ภู ลุงเขย พี่ พี่สะใภ้ โส่ พี่เขย

คำเรียกญาติที่ได้หลังจากมีการแต่งงาน คือ เมีย ภรรยา ผัว สามี พี่สะใภ้ โซ่
น้องสะใภ้ พี่เขย น้องเขย ลูกสะใภ้ ลูกเขย หลานสะใภ้ หลานเขย หลานสะใภ้ หลานเขย หลานสะใภ้
และหลานสะใภ้

คำที่ได้หลังการแต่งงานใหม่ คือ พ่อเลี้ยง และ แม่เลี้ยง

คำแบ่งว่าเป็น ฝ่ายสามี หรือฝ่ายภรรยา ได้แก่

-สามี (ภรรยา) คือ แม่เมีย แม่ยาย พ่อเมีย พ่อตา

+สามี คือ แม่ผัว แม่สามี พ่อสามี พ่อผัว

แบ่งเป็นคำรื้อนหุ และคำไม่รื้อนหุ ดังนี้

-รื้อนหุ คือ ผัว เมีย แม่ผัว แม่เมีย พ่อผัว พ่อเมีย

+รื้อนหุ คือ สามี ภรรยา แม่สามี แม่ยาย พ่อสามี พ่อตา

รื้อน +3 มีคำเรียกคำเดียวคือ คำว่าทวด ที่เรียกได้ทั้ง เพศ +ชาย และ -ชาย

รื้อน +2 มีคำเรียก 6 คำ

คำเรียกเพศ -ชาย มีคำว่า ย่า สำหรับเรียกญาติ+ฝ่ายพ่อ, ยาย สำหรับเรียกญาติ

-ฝ่ายพ่อ

คำเรียกเพศ+ชาย มีคำว่า ก๋ง แก่, ปู่ สำหรับเรียกญาติ+ฝ่ายพ่อ, ตา สำหรับเรียก

ญาติ-ฝ่ายพ่อ

รื้อน +1 มีคำเรียก 26 คำ

คำเรียก+สายตรง เพศ-ชาย คือ แม่

คำเรียก+สายตรง เพศ-ชาย +ฝ่ายสามี -รื้อนหุ คือ แม่ผัว

คำเรียก+สายตรง เพศ-ชาย +ฝ่ายสามี +รื้อนหุ คือ แม่สามี

คำเรียก+สายตรง เพศ-ชาย -ฝ่ายสามี -รื้อนหุ คือ แม่เมีย

คำเรียก+สายตรง เพศ-ชาย -ฝ่ายสามี +รื้อนหุ คือ แม่ยาย

คำเรียก+สายตรง เพศ+ชาย +รื้อนหุ คือ พ่อ

คำเรียก+สายตรง เพศ+ชาย +ฝ่ายสามี +รื้อนหุ คือ พ่อสามี

คำเรียก+สายตรง เพศ+ชาย +ฝ่ายสามี -รื้อนหุ คือ พ่อผัว

คำเรียก+สายตรง เพศ+ชาย -ฝ่ายสามี -รื้อนหุ คือ พ่อเมีย

คำเรียก+สายตรง เพศ+ชาย -ฝ่ายสามี +รื้อนหุ คือ พ่อตา

คำเรียก+สายตรง คือ น้ำ อา

คำเรียก -สายตรง เพศ-ชาย คือ ป้า อี ป้าสะใภ้ อาสะใภ้ น้ำสะใภ้ กิม

คำเรียก -สายตรง เพศ+ชาย คือ ลุง กู๋ ลุงเขย อาเขย เตี้ยว น้ำเขย

คำเรียก + แต่งงานใหม่ เพศ-ชาย คือ แม่เลี้ยง

คำเรียก + แต่งงานใหม่ เพศ+ชาย คือ พ่อเลี้ยง

รุ่น +0 มีคำเรียก 11 คำ

คำเรียก+สายตรง เพศ-ชาย+แต่งงาน-รุ่นหุ คือ เมีย

คำเรียก+สายตรง เพศ-ชาย+แต่งงาน-รุ่นหุ คือ ภรรยา

คำเรียก+สายตรง เพศ+ชาย+แต่งงาน-รุ่นหุ คือ ผัว

คำเรียก+สายตรง เพศ+ชาย+แต่งงาน +รุ่นหุ คือ สามี

คำเรียก-สายตรง -แต่งงาน +อายุ+รุ่นหุ คือ พี่

คำเรียก-สายตรง -แต่งงาน -อายุ+รุ่นหุ คือ น้อง

คำเรียก-สายตรง เพศ-ชาย+แต่งงาน +อายุ คือ พี่สะใภ้ โข

คำเรียก-สายตรง เพศ-ชาย+แต่งงาน -อายุ คือ น้องสะใภ้

คำเรียก-สายตรง +เพศชาย+แต่งงาน +อายุ คือ พี่เขย

คำเรียก-สายตรง +เพศชาย+แต่งงาน -อายุ คือ น้องเขย

รุ่น-1 มีคำเรียก 7 คำ ลูกเลี้ยง

คำเรียก+สายตรง-แต่งงาน คือ ลูก

คำเรียก+สายตรง เพศ-ชาย+แต่งงาน คือ ลูกสะใภ้

คำเรียก+สายตรง เพศ+ชาย+แต่งงาน คือ ลูกเขย

คำเรียก-สายตรง -แต่งงาน คือ หลาน

คำเรียก-สายตรง เพศ-ชาย+แต่งงาน คือ หลานสะใภ้

คำเรียก-สายตรง เพศ+ชาย+แต่งงาน คือ หลานเขย

รุ่น-2 มีคำเรียก 3 คำ

คำเรียก+สายตรง -แต่งงาน คือ หลาน

คำเรียก+สายตรง เพศ-ชาย+แต่งงาน คือ หลานสะใภ้

คำเรียก+สายตรง เพศ+ชาย+แต่งงาน คือ หลานเขย

รุ่น-3 มีคำเรียก 3 คำ

คำเรียก-แต่งงาน คือ หลาน

คำเรียก+แต่งงาน-ชาย คือ หลานสะใภ้

คำเรียก+แต่งงาน+ชาย คือ หลานเขย

บทที่ 4

มิติวัฒนธรรมในคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอมิติทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง ดังต่อไปนี้

1. มิติวัฒนธรรมระบบสายอาวุโสในคำเรียกญาติ
2. มิติวัฒนธรรมทางภาษาที่ใช้ในคำเรียกญาติ
3. มิติวัฒนธรรมการใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขาน

ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

มิติวัฒนธรรมระบบอาวุโสในคำเรียกญาติ

1. วัฒนธรรมการเคารพความเป็นอาวุโส

คำว่า อาวุโส หมายถึง มีอายุแก่กว่าหรือมีตำแหน่งหน้าที่การงานสูงกว่า (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546 : 1369) การเคารพนับถืออาวุโส ถือว่าเป็นวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไท กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงก็เช่นเดียวกันการเคารพผู้มีอายุมากกว่า มีตำแหน่งหน้าที่การงานมากกว่า จะต้องใช้คำนำหน้าคำเรียกญาติด้วยคำว่า คุณ หรือ ท่าน เป็นส่วนประกอบด้วยตามรูปแบบ คำเหล่านี้แสดงให้เห็นคำแสดงความเคารพความเป็นผู้มีอายุมากกว่า มีประสบการณ์มากกว่า และมีคุณค่าต่อตนเอง ในกรณีการใช้คำเหล่านี้ ดังต่อไปนี้

- 1.1 คำนำหน้า + คำเรียกญาติ เช่น

คุณ + พ่อ = คุณพ่อ

คุณ + แม่ = คุณแม่

คุณ + ลุง = คุณลุง

คุณ + ป้า = คุณป้า

- 1.2 คำนำหน้า + คำเรียกญาติ + ชื่อ เช่น

คุณ + พ่อ + สาย = คุณพ่อสาย

คุณ + แม่ + สม = คุณแม่สม

คุณ + ลุง + มา = คุณลุงมา

คุณ + ป้า + พาน = คุณป้าพาน

คำว่า คุณ หรือ ท่าน ที่ใช้เป็นคำหน้าคำเรียกญาติตั้งตัวอย่างข้างต้นนี้ สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของไทยเกาะกง ซึ่งยังคงรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเองไว้

1.3 คำเรียกญาติที่แสดงถึงความอ่อนน้อมถ่อมตนและยกย่อง

การให้ความเคารพในเรื่องความเป็นอาวุโส นั้น กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงยังมีการใช้คำเรียกญาติเพื่อเรียกบุคคลระหว่างเครือญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงยังสะท้อนให้เห็นลักษณะทางวัฒนธรรม อีกประการหนึ่งคือ การยกย่องผู้อื่นและในขณะเดียวกันก็แสดงความอ่อนน้อมถ่อมตนด้วย กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงใช้คำเรียกญาติเพื่อแสดงความเคารพกัน จะใช้ตามคำเรียกตามลูกของตน อย่างเช่น

คำเรียกญาติ + เพศ

พี่ + ชาย = ลุง

พี่ + สาว = ป้า

น้อง + ชาย = อา

น้อง + สาว = น้า

การเรียกคำดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการเคารพ ยกย่อง และให้เกียรติญาติพี่น้อง เมื่อสอบถามกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงก็ให้เหตุผลว่า คำเรียกเหล่านั้นเป็นคำเรียกแทนลูกหรือเรียกให้ลูกของตนเอง คนไทยกระซิบหรือผู้ถูกกล่าว อย่างไม่รู้ตัวตามจากข้อมูลที่ปรากฏว่า การใช้คำเรียกผู้ฟังตามลูกหรือหลานของตน (บุญธรรม ไสสะอาด, 2560: สัมภาษณ์)

1.4 วัฒนธรรมการใช้คำเรียกญาติเพื่อแสดงถึงความเอ็นดู

การใช้คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่ใช้เรียกญาติของตนเองที่มีอายุน้อยกว่าตน ใช้คำว่า น้อง ลูก หลาน นำหน้าชื่อเพื่อให้เห็นว่าตนมีความเอ็นดูต่อผู้ที่มีอายุหรือลำดับญาติที่ต่ำกว่าตน สะท้อนให้เห็นถึงการให้ความเอ็นดูของผู้ที่มีอายุมากกว่าหรืออาวุโสหรือผู้ใหญ่มีต่อเด็กหรือผู้น้อย คำเรียกญาติส่วนใหญ่การใช้คำเรียกบุคคลในรูปแบบดังกล่าวมักจะเป็นคำ น้อง นอกจากสะท้อนให้เห็นถึงการแบ่งรุ่นของผู้ฟังหรือผู้ถูกกล่าวถึงว่าเป็นญาติผู้น้อยแล้ว ยังแฝงความหมายของความเอ็นดูที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟังหรือผู้ถูกกล่าวถึงอีกด้วย เช่น

คำเรียกญาติ + ชื่อ

ลูก + แจ่ม = ลูกแจ่ม

น้อง + พลอย = น้องพลอย

น้อง + เนียรี่ = น้องเนียรี่

หลาน + ชม = หลานชม

เหลน + สุด = เหลนสุด

คำเรียกญาติเหล่านี้ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงจะใช้ต่อเมื่อมีการพูดต่อหน้าบุคคลที่ 3 หรือคนอื่นอยู่ร่วมในวงสนทนาด้วย เป็นการให้เกียรติแก่ญาติของตนเองตามศักดิ์หรือตามลำดับญาติของตนเอง (บุญธรรม ไสยะอาด, 2560: สัมภาษณ์)

2. วัฒนธรรมเครือญาติและการแต่งงาน

2.1 วัฒนธรรมเครือญาติ

จากการศึกษาวิเคราะห์ระบบคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง พบว่าในสังคมผู้พูดภาษาไทยมีลักษณะการนับญาติทั้งสองฝ่าย เห็นได้จากการใช้ความแตกต่างด้านฝ่ายพ่อหรือแม่ เพื่อจำแนกคำเรียกญาติออกจากกันเป็นญาติทางฝ่ายพ่อและญาติทางฝ่ายแม่ และคำเรียกญาติที่มีอรรถลักษณะดังกล่าว ได้แก่คำดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงจำแนกตามมิติฝ่ายแม่หรือแม่

ฝ่ายพ่อ	ฝ่ายแม่
ปู่	ย่า
ตา	ยาย
อา	น้า
อาเขย	น้าเขย
อาสะใภ้	น้าสะใภ้

จากตารางจะเห็นว่า คำเรียกญาติฝ่ายพ่อและคำเรียกญาติฝ่ายแม่มีจำนวนเท่ากันคือฝ่ายละ 5 คำ ซึ่งคำเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการนับญาติทั้งสองฝ่าย แต่ไม่อาจสรุปได้ว่าให้ความสำคัญกับฝ่ายไหนมากกว่ากัน

แต่หากพิจารณาลักษณะดังกล่าว ร่วมกับประเด็นการใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขานในหมู่คนที่ไม่ใช่ญาติแล้ว จะทำให้เห็นชัดเจนกว่า ในสังคมผู้พูดภาษาไทยในเกาะกงเน้นฝ่ายแม่มากกว่าฝ่ายพ่อ เนื่องจากการใช้คำเรียกญาติเพื่อเรียกบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ญาติ จะเลือกใช้คำเรียกญาติฝ่ายแม่ คือคำว่า ตา ยาย น้า มากกว่าคำเรียกญาติฝ่ายพ่อ คือคำว่า ปู่ ย่า และอา ลักษณะดังกล่าวนี้ ทำให้เห็นว่าในสังคมผู้พูดภาษาไทยในเกาะกง มีความสนิทสนมกับญาติทางฝ่ายแม่มากกว่า เมื่อต้องเรียกขานบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ญาติจึงนำคำเรียกญาติทางฝ่ายแม่มาใช้ อาจเนื่องมาจากคุ้นเคยหรือเคยชินกับการใช้คำเรียกญาติทางฝ่ายแม่มากกว่าคำเรียกญาติทางฝ่ายพ่อนั่นเอง

2.2 การแต่งงาน

หากจำแนกคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง โดยใช้ความแตกต่างด้านการแต่งงานจะสามารถแยกคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงออกเป็น 2 กลุ่ม คือ [-แต่งงาน] หมายถึง คำเรียกญาติที่ไม่ได้มาจากการแต่งงานหรือญาติที่สัมพันธ์ทางสายเลือด และ [+แต่งงาน] หมายถึง คำเรียกญาติที่ได้มาจากการแต่งงาน ดังนี้

ตาราง 18 คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงจำแนกตามมิติการแต่งงาน

	-แต่งงาน		+แต่งงาน
ทวด		สามี	ผัว
พ่อ	แม่	ภรรยา	เมีย
ปู่	ย่า	กิม	เตี่ยว
ตา	ยาย	โซ่	ลูกเลี้ยง
แก่	กึ่ง	พ่อสามี	แม่ผัว
ลูก	หลาน	แม่สามี	แม่ผัว
ลุง	ป้า	พ่อตา	พ่อเมีย
น้ำ	อา	แม่เมีย	แม่ยาย
อู	อี่	ลุงเขย	ป้าสะใภ้
		อาเขย	เขยสะใภ้
		น้ำเขย	น้ำสะใภ้
		พี่เขย	พี่สะใภ้
		พ่อเลี้ยง	แม่เลี้ยง
		น้องเขย	น้องสะใภ้
		ลูกเขย	ลูกสะใภ้
		หลานเขย	หลานสะใภ้
		เหลนเขย	เหลนสะใภ้

จากตารางจะเห็นว่า ความแตกต่างด้านการแต่งงาน สามารถจำแนกคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกเป็นคำเรียกญาติที่ไม่ได้มาจากการแต่งงาน และกลุ่มที่สองเป็นคำเรียกญาติที่มากจากการแต่งงานซึ่งมีจำนวนมากว่ากลุ่มแรก

หากพิจารณาถึงลักษณะคำเรียกญาติทั้งสองกลุ่มอย่างละเอียดแล้วพบว่า คำเรียกญาติในกลุ่มแรก เป็นคำเรียกญาติที่เป็นคำเดียวและมีพยางค์เดียวทั้งหมด แต่คำเรียกญาติในกลุ่มที่สองหรือคำเรียกญาติที่มาจากการทำงานส่วนมากจะเป็นคำประสม ที่มีความหมายว่าเป็นสามีหรือภรรยาของญาติ หรือเป็นพ่อแม่ของสามีหรือภรรยา มีเพียง 6 คำเท่านั้นที่เป็นคำเดียวได้แก่ คำว่า สามี ผัว เมีย โส่ กิม และเตี่ยว หรือมองในมุมความหมายจะมีเพียง 5 ความหมายคือสามี ภรรยา พี่สะใภ้ น้ำสะใภ้ และอาเขย เท่านั้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ในสังคมผู้พูดภาษาไทยในเกาะกงได้กำหนดขึ้นเพื่อใช้เรียกญาติที่ไม่ได้มาจากการแต่งงานหรือญาติทางสายเลือดที่เป็นคำเดียวโดยเฉพาะมากกว่าคำที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้เรียกญาติที่มาจากการทำงาน

3. วัฒนธรรมทางเพศ

การแยกความแตกต่างระหว่างเพศชายและหญิงเป็นลักษณะทางวัฒนธรรมที่สำคัญประการหนึ่งในสังคมผู้พูดภาษาไทยในเกาะกง เห็นได้จากการจำแนกคำเรียกญาติแต่ละคำออกจกกันด้วยความแตกต่างทางเพศ ในทุกรุ่นอายุ จากการศึกษาพบว่าคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงมีคำที่บ่งบอกเพศ และคำที่ไม่บ่งบอกเพศ ดังต่อไปนี้

ตาราง 19 คำเรียกญาติที่แสดงถึงวัฒนธรรมทางเพศ

รุ่นอายุ	คำเรียกญาติ		ไม่ระบุเพศ
	+ชาย	-ชาย	
รุ่น+3	-	-	ทวด
รุ่น+2	ปู่, ตา, กัง	ย่า, ยาย, แก่	-
รุ่น +1	พ่อ, พ่อผัว, พ่อสามี, พ่อเมีย, พ่อตา, ลุง, กู, ลุงเขย, อาเขย, เตี่ยว, น้ำเขย, พ่อเลี้ยง	แม่, แม่ผัว, แม่สามี, แม่เมีย, แม่ยาย, ป้า, อี, ป้าสะใภ้, อาสะใภ้, น้ำสะใภ้, กิม, แม่เลี้ยง	น้ำ, อา
รุ่น 0	ผัว, สามี, พี่เขย, น้องเขย	เมีย, ภรรยา, พี่สะใภ้, โซ่, น้องสะใภ้	พี่, น้อง
รุ่น-1	ลูกเขย, หลานเขย	ลูกสะใภ้, หลานสะใภ้	ลูก, ลูกเลี้ยง, หลาน
รุ่น-2	หลานเขย	หลานสะใภ้	หลาน
รุ่น-3	เหลนเขย	เหลนสะใภ้	เหลน

จากตารางข้างต้น พบว่า รุ่น+3 ไม่ปรากฏคำที่ระบุเพศว่าเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย มีเพียงคำเดียว คือคำว่า ทวด

รุ่น+2 มีคำระบุเพศอย่างชัดเจนคือ เพศชาย มีคำว่า ปู่, ตา และกำ ส่วนเพศหญิงมีคำว่า ย่า, ยาย และแม่ แต่ไม่ปรากฏคำที่ไม่ระบุเพศ

รุ่น+1, รุ่น 0, รุ่น-1, รุ่น-2 และรุ่น-3 นั้น มีทั้งคำที่ระบุเพศและไม่ระบุเพศ จากการสังเกตพบว่า คำที่ระบุเพศหญิงจะมีคำว่า สะใภ้ เช่น อาสะใภ้ น้ำสะใภ้ ป้าสะใภ้ พี่สะใภ้ น้องสะใภ้ หลานสะใภ้ เหลนสะใภ้ เป็นต้น ส่วนคำที่ระบุเพศชายจะมีคำว่า เขย เช่น ลุงเขย อาเขย น้ำเขย น้องเขย หลานเขย เป็นต้น

ตาราง 20 จำนวนและร้อยละของคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง จำแนกมิติเพศ

คำเรียกญาติจำแนกโดยมิติเพศ	การปรากฏ	
	จำนวน	ร้อยละ
คำเรียกญาติเพศชาย	22	40.74
คำเรียกญาติเพศหญิง	23	42.59
คำเรียกญาติทั้งเพศชายและหญิง	9	16.67
รวม	54	100

จากตารางข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าหากจำแนกคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงด้วยความแตกต่างด้านเพศจะสามารถแยกคำเรียกญาติออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรก คือ คำเรียกญาติเพศชายหรือคำเรียกญาติที่สามารถใช้อ้างถึงบุคคลที่เป็นญาติเฉพาะเพศชายเท่านั้น มีจำนวน 22 คำ คิดเป็นร้อยละ 40.74 กลุ่มสอง คือคำเรียกญาติเพศหญิงหรือคำเรียกญาติที่สามารถใช้อ้างถึงบุคคลที่เป็นญาติเฉพาะเพศหญิงเท่านั้น มีจำนวน 23 คำ คิดเป็นร้อยละ 42.59 และกลุ่มสาม คือคำเรียกญาติที่เป็นกลางในเรื่องเพศ ซึ่งก็คือคำเรียกญาติที่ใช้เรียกได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีจำนวน 9 คำ คิดเป็นร้อยละ 16.67 แม้ว่าคำเรียกญาติเพศหญิงจะมีจำนวนมากกว่าเพศชาย จำนวน 1 คำ แต่มีได้หมายความว่าในสังคมของผู้พูดภาษาไทยในเกาะกงจะให้ความสำคัญกับเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เนื่องจากจำนวนที่มากกว่าเป็นคำเรียกญาติที่มาจากการแต่งงาน ซึ่งอาจเป็นการให้เกียรติกับฝ่ายชายก็ได้ แต่ทั้งนี้ไม่สามารถหาสาเหตุผลที่แน่นอนได้ จึงยังไม่อาจสรุปได้ว่าในสังคมผู้พูด

ภาษาไทยในเกาะกงให้ความสำคัญกับเพศใต่มากกว่ากัน เพราะนอกจากจำนวนคำที่ใกล้เคียงกัน และคำเรียกญาติส่วนใหญ่ยังมีลักษณะเป็นคู่ ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 21 การเรียกญาติจำแนกเพศของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

คำเรียกญาติเพศชาย	คำเรียกญาติเพศหญิง
ก๋ง	แก๋
พ่อ	แม่
ลุง	ป้า
อาเขย	อาสะใภ้
หลานเขย	หลานสะใภ้

มิติวัฒนธรรมทางภาษาที่ใช้ในคำเรียกญาติ

1. ภาษาไทยที่ใช้ในคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

จากการศึกษาคำเรียกญาติที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงใช้ ผู้วิจัยพบว่า มีการใช้คำเรียกญาติเหมือนกับคนไทยหลายคำ เนื่องจากเป็นจังหวัดที่อยู่ติดกับพรมแดนไทยบริเวณจังหวัดตราด และมีจุดผ่านแดนถาวรจำเปียม-บ้านหาดเล็ก ทำให้มีความสัมพันธ์ทางด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ มีการติดต่อสื่อสารกัน

อีกทั้งพื้นที่บริเวณนี้ ในอดีตเคยเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดปัจจันตคีรีเขตร ประเทศไทย ดังคำที่ ศิลา ธนากิจ อดีตกำนัน ตำบลคลองใหญ่ จังหวัดตราด กล่าวไว้ว่า “เกิดการแลกดินแดนสมัยรัชกาลที่ 5 พระพุทธเจ้าหลวง คนไทยกลุ่มนี้พอแลกดินแดน วันนี้นั่งเป็นคนไทยอยู่ ถือสัญชาติไทย เชื้อชาติไทย แต่พ่รุ่นนี้แลกดินแดนแล้วนอนตื่นขึ้นมาคนพวกนี้ถือสัญชาติกัมพูชาไปเลย”

จะเห็นได้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงในปัจจุบันอาศัยอยู่ร่วมกับคนเขมรที่อพยพมาจากจังหวัดอื่น กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงถูกกำหนดให้มีสัญชาติเขมรอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แม้ในอดีตชาวไทยเกาะกงจะถูกจำกัดสิทธิ์ทางภาษา วัฒนธรรม และประเพณีก็ตาม แต่ก็ยังรักษาประเพณี อัตลักษณ์ทางภาษา

จากการศึกษาพบว่า คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงมีลักษณะเหมือนกับคำเรียกญาติของคนไทย ทั้งหมด จำนวน 48 คำ

เพศหญิง มีจำนวน 21 คำ ได้แก่ ย่า, ยาย, แก่, แม่, แม่ผัว, แม่สามี, แม่เมีย, แม่ยาย, ป้า, ป้าสะใภ้, อาสะใภ้, น้ำสะใภ้, แม่เลี้ยง, เมีย, ภรรยา, พี่สะใภ้, น้องสะใภ้, ลูกสะใภ้, หลานสะใภ้, หลานสะใภ้, หลานสะใภ้

เพศชาย มีจำนวน 18 คำ ได้แก่ ปู่, ตา, พ่อ, พ่อผัว, พ่อสามี, พ่อเมีย, พ่อตา, ลุง, ลุงเขย, อาเขย, น้ำเขย, พ่อเลี้ยง, ผัว, สามี, พี่เขย, น้องเขย, ลูกเขย, หลานเขย ไม่ระบุเพศ มีจำนวน 9 คำ ได้แก่ ทวด, น้ำ, อา, พี่, น้อง, ลูก, ลูกเลี้ยง, หลาน, หลาน

อย่างไรก็ตาม แม้กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงมีการใช้คำเรียกญาติภาษาไทย แต่บางคนก็ออกเสียงแตกต่างจากสำเนียงภาษาไทยถิ่นตราดซึ่งเป็นภาษาไทยถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ติดกัน ปัจจุบันบางส่วนที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงออกเสียงคำเรียกญาติไม่มีเสียงวรรณยุกต์ ก็คือ อิทธิพลจากภาษาเขมรซึ่งเป็นภาษาที่ไม่มีเสียงวรรณยุกต์เหมือนภาษาไทย กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงจึงออกเสียงคำเรียกญาติบางคำมีเสียงวรรณยุกต์อื่น ๆ เป็นเสียงสามัญ เช่น

พ่อ	เป็น	พอ
แม่	เป็น	แม
พี่	เป็น	พี
น้อง	เป็น	นง
ป้า	เป็น	ปา
น้ำ	เป็น	นา
ปู่	เป็น	ปู
ย่า	เป็น	ยา

2. ภาษาจีนที่ใช้ในคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

จากการศึกษาคำเรียกญาติที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงใช้ นอกจากมีการใช้ภาษาเขมรสลับกับภาษาไทยเกาะกงในการเรียกญาติแล้ว คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงยังมีการใช้คำเรียกญาติจากภาษาจีน เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงมีการแต่งงานและสืบเชื้อสายจีน ในบางครอบครัวจะใช้ภาษาจีนปะปนกับภาษาไทยในการเรียกญาติ การที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงเป็นผู้รู้สามภาษาและสามารถใช้ภาษาไทย ภาษาจีน (คำเรียกญาติ) และภาษาเขมรสลับกันไปมาได้ ทำให้การใช้ภาษาทั้งสามภาษามีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ปรากฏการณ์นี้ในภาษาศาสตร์เรียกว่า “การสัมผัสภาษา” (Language contact) ซึ่งจะเกิดขึ้นในตัวผู้รู้หลายภาษาและการสัมผัสภาษานี้จะก่อให้เกิดการยืมภาษา (Linguistic borrowing) ดังที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2533: 98-103) กล่าวว่า “การยืมภาษา คือ การที่ภาษาหนึ่งรับเอาลักษณะทาง

เสียง การเน้นหนัก คำศัพท์ และลักษณะทางไวยากรณ์จากอีกภาษาหนึ่งมาใช้จนกลายเป็นลักษณะของตน” ดังตารางข้างล่างนี้

ตาราง 22 คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่ยืมจากภาษาจีน

คำเรียกญาติ	ความหมาย
ก่ง / กง	ผู้ชายที่มีศักดิ์เป็นพ่อของแม่ พ่อของพ่อ ซึ่งตรงกับภาษาไทยว่า ปู่ หรือตา
กิม / กิม	ผู้หญิงที่มีศักดิ์เป็นภรรยาของพ่อและแม่ ซึ่งตรงกับภาษาไทยว่า น้ำ สะเไก , อาสะเไก
เตี้ยว / เตี้ยว	ผู้ชายที่มีศักดิ์เป็นสามีของนางสาวของพ่อและแม่ ซึ่งตรงกับภาษาไทยว่า น้ำเขย , อาเขย
กู / กู	ผู้ชายที่มีศักดิ์เป็นน้องชายของพ่อและแม่ ซึ่งตรงกับภาษาไทยว่า น้ำ, อา
อี้ / อี้	ผู้หญิงที่มีศักดิ์เป็นน้องสาวของพ่อและแม่ ซึ่งตรงกับภาษาไทยว่า น้ำ, อา
โซ่	ผู้หญิงที่มีศักดิ์เป็นภรรยาของพี่ชาย ซึ่งตรงกับภาษาไทยว่า พี่สะเไก

3. ภาษาเขมรที่ใช้ในคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

ลักษณะการใช้ภาษาในการเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง มีการใช้สลับภาษาระหว่างภาษาไทยเกาะกงกับภาษาเขมร แต่กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงสามารถเข้าใจคำเรียกญาติได้

ตาราง 23 การใช้คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงสลับกับคำเรียกญาติในภาษาเขมร

คำเรียกญาติภาษาไทยเกาะกง	คำเรียกญาติภาษาเขมร
พี่ / พี่	บอง
น้อง / น้อง	โอน
แก่	เยี้ยย
กง	ตา
กิม	มีง

ตาราง 23 (ต่อ)

คำเรียกญาติภาษาไทยเกาะกง	คำเรียกญาติภาษาเขมร
ปู่	ตา
ย่า	เฮียย
ทวด	ตี๋วด
หลาน	เจา
เหลน	เจา

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงใช้คำเรียกญาติจึงมีการใช้ภาษาเขมรควบคู่ไปกับภาษาไทยในหมู่คนที่เป็ญาติและไม่ใช่ญาติซึ่งจะแตกต่างออกไปตามสถานการณ์ กาลเทศะ และความเหมาะสม เวลาสื่อสารกับคนกัมพูชาก็จะใช้ภาษาเขมร หรือเวลาสื่อสารกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงด้วยกันก็จะใช้ภาษาไทย ผู้วิจัยได้จัดสถานการณ์สนทนากันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงสนทนากันในชีวิตประจำวัน ทั้งสองคนอาจใช้คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงมาใช้เรียกขานสลับกันกับคำเรียกญาติเขมรเพื่อมาใช้เรียกขานก็ได้ (พิม เปีย และไพเราะ เลข, 2561: สัมภาษณ์) เช่น

พี่มาจากไหน ใช้ว่า บ็องมาจากไหน
น้องกินข้าวหรือยัง ใช้ว่า โอนกินข้าวหรือยัง
แกพาหลานไปตลาด ใช้ว่า ยายพาเจาไปตลาด

ผู้วิจัยได้สังเกตในสถานการณ์ที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงสนทนากับคนกัมพูชา แต่มีกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงร่วมวงสนทนาด้วย การสนทนามีการสลับภาษาระหว่างภาษาไทยเกาะกงกับภาษาเขมร กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงทั้ง 2 คน สามารถพูดภาษาเขมรได้ จึงพูดกับคนเขมรด้วยภาษาเขมร แต่เมื่อกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงต้องการสื่อสารกันก็พูดด้วยภาษาไทยเกาะกง คำเรียกญาติก็มีการสลับกันไปมา (พิม เปีย และไพเราะ เลข, 2561: สัมภาษณ์) ดังนี้

นายพิม เปีย สนทนากับนายซอม วันนา ว่า
 “ทิง นิส เบิก ลาน มก บ็องมาน เกะโล” แปลว่า วันนี้ขับรถมาก็ไกลเมตร
 นายซอม วันนา ตอบว่า

“มารอย แซเชิบ เกะโล ซงาย มอง” แปลว่า หนึ่งร้อยสี่สิบกิโลเมตร ไกลจังเลย

นางไพเราะ เลข หันหน้าไปคุยกับนายพิม เปีย ว่า

“เออ บอง บ้านเราไปพนมเปญก็โล”

นายพิม เปีย ตอบ นางไพเราะ เลข ว่า

“ประมาณเขาวานันแหละ”

สถานการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้การใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงมีการสลับภาษาระหว่างภาษาไทยเกาะกงกับภาษาเขมร นอกจากนี้ยังมีการใช้คำเรียกญาติสลับกันในการสนทนากันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงด้วยกัน การใช้ภาษาดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงเป็นอย่างดี

มิติวัฒนธรรมการใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขาน

จากการศึกษาความหมายที่แท้จริงของคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง ผู้วิจัยพบว่ายังมีการนำคำที่ใช้เรียกญาติไปใช้ในกรณีอื่น ๆ ด้วย ในกรณีที่น่าไปใช้ในแวดวงอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ระบบเครือญาติ คือการใช้คำเรียกญาติเป็นคำพรนามและคำเรียกขาน ซึ่งในเรื่องนี้ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533) ได้ศึกษาวิจัยจากคำเรียกญาติภาษาไทยมาตรฐานและชี้ให้เห็นว่า คำเรียกญาติที่มีความหมายแก่กว่า หรืออายุสูงกว่า จะเป็นคำที่ใช้มากกว่าคำเรียกญาติที่เป็นคู่กันแต่อ่อนกว่า หรือรุ่นอายุที่ต่ำกว่า นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงผลการศึกษาเรื่องนี้ของบุคคลอื่นๆ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ดาล (Das) พบว่า มีการใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขานในภาษาเบลกอลี คำบางคำ เช่น คำที่แปลว่า “พี่” และ “น้อง” ใช้เรียกคนแปลกหน้าที่ไม่ใช่สมาชิกในครอบครัวด้วย

อังกาบ ผลากรกุล พบว่า คำเรียกญาติที่ใช้เป็นคำเรียกขาน ใช้เรียกญาติจริง และไม่ใช้ญาติจริง

1. การใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขาน

คำเรียกขาน (Address terms) หมายถึง คำหรือวลีที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟังก่อนเริ่มการสนทนาอาจเป็นชื่อ คำอุทาน คำสรรพนาม หรือคำที่แสดงสถานภาพและความสนิทสนมระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง เช่น คำเรียกญาติ เป็นต้น

คำเรียกญาติ จัดเป็นคำเรียกขานประเภทหนึ่ง นอกจากจะสามารถใช้เป็นสรรพนามเพื่อเรียกขานบุคคลที่เป็นญาติแล้ว ยังใช้เรียกขานบุคคลที่ไม่ใช่ญาติได้อีกด้วย ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าในทุกภาษาจะมีการใช้คำเรียกญาติในลักษณะดังกล่าว แต่ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและกฎเกณฑ์การใช้ภาษาของสังคมนั้นๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันไป ดังนั้นการใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขาน จึงแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมในแต่ละสังคมได้ ดังที่ นียพรรณ วรรณศิริ (2540: 23-24) กล่าวไว้ในมานุษยวิทยาว่าด้วยระบบครอบครัว การแต่งงาน และเครือญาติว่า “ศัพท์เครือญาติที่มีใช้ในทุก

สังคม นอกจากจะบ่งบอกถึงความเป็นญาติแล้ว ยังใช้ระบุความสัมพันธ์ทางสังคมได้อีกด้วย การใช้ศัพท์เครือญาติเรียกกัน สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมบางประการในสังคม เช่น ระบบอาวุโสเป็นต้น”

การศึกษาการใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขานในหมู่ญาติและไม่ใช่ญาติในภาษาไทยส่วนหนึ่งผู้วิจัยสรุปจากบทความเรื่อง “ลักษณะสำคัญบางประการในวัฒนธรรมไทยที่แสดงโดยคำเรียกญาติ” ของ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533) และอีกส่วนหนึ่งผู้วิจัยเก็บและรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเกตการใช้คำเรียกขานขอคนรอบข้างที่ใช้ภาษาไทยโดยที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัว รวมถึงการใช้คำเรียกขานในรายการโทรทัศน์ และประสบการณ์การใช้คำเรียกขานและการถูกเรียกขานจากบุคคลอื่นของตนเองด้วย

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปผลการใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขานของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง โดยแบ่งประเด็นการนำเสนอออกเป็น 2 ประเด็น คือ การใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขานในหมู่ญาติและการใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขานในหมู่คนที่ไม่ใช่ญาติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขานในหมู่คนที่เป็ญาติ

คำเรียกญาติ (kinship terms) คือ คำที่ใช้อ้างอิงถึงบุคคลที่เป็นญาติ ในฐานะบุคคลที่ 3 ซึ่งอาจเป็นคำเดียวกันหรือคนละคำกับคำเรียกญาติที่ใช้ในการเรียกขาน (kinship terms of address) ก็ได้เช่นคำว่า “Mother” ในภาษาอังกฤษ เป็นคำเรียกญาติ หมายถึง “แม่” แต่การเรียกขานแม่นั้นไม่จำเป็นต้องใช้คำว่า “Mother” อาจจะใช้คำอื่น เช่น “Mom” หรือ “Mummy” ก็ได้

จากการศึกษาการใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขานในหมู่ญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง พบว่า คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงมีทั้งคำเรียกญาติที่ใช้เป็นคำเรียกขานได้ และคำเรียกญาติที่ไม่ปรากฏการใช้เป็นคำเรียกขาน คำเรียกญาติที่ใช้เป็นคำเรียกขานได้ มีจำนวน 20 คำ ส่วนใหญ่จะเป็นญาติในรุ่นอายุที่สูงกว่าตนเอง และเป็นญาติที่สัมพันธ์กันทางสายเลือด ซึ่งมีผู้เรียกขานและผู้ที่ถูกเรียกขาน ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

พูนุ ปณุ ทิโต ชเว

ตาราง 24 การใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขานในหมู่ญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

รุ่นอายุ	คำเรียกขาน	ผู้เรียก	ผู้ถูกเรียก
รุ่น+3	ทวด	หลานของลูก	พ่อและแม่ของปู่ ย่า ตา ยาย
รุ่น+2	ปู่	ลูกของลูกชาย	พ่อของพ่อ
	ย่า	ลูกของลูกชาย	แม่ของพ่อ
รุ่น+1	ตา	ลูกของลูกสาว	พ่อของแม่
	ยาย	ลูกของลูกสาว	แม่ของแม่
	ก๋ง	ลูกของลูก	พ่อของพ่อและแม่
	แก๋	ลูกของลูก	แม่ของพ่อและแม่
รุ่น+1	พ่อ	ลูก	พ่อ
	แม่	ลูก	แม่
	ลุง	ลูกของน้อง	พี่ชายของพ่อและพี่ชายของแม่
	ป้า	ลูกของน้อง	พี่สาวของพ่อและพี่สาวของแม่
	น้า	ลูกของพี่สาว	น้องของแม่
	อา	ลูกของพี่ชาย	น้องของพ่อ
	กิม	ลูกของน้องสะใภ้	พี่สะใภ้ของพ่อและแม่
	เตี้ยว	ลูกของน้องสะใภ้	พี่สะใภ้ของพ่อและแม่
	กู่	ลูกของพี่สะใภ้	น้องสะใภ้ของพ่อและแม่
	อื้อ	ลูกของพี่สะใภ้	น้องสะใภ้ของพ่อและแม่
รุ่น 0	พี่	น้อง	พี่
	น้อง	พี่	น้อง
รุ่น-1	ลูก	พ่อและแม่	ลูก

ส่วนคำเรียกญาติที่ไม่ปรากฏการใช้เป็นคำเรียกขาน หรืออาจมีการใช้บ้างในบางกลุ่มแต่ไม่เป็นที่นิยมใช้ เนื่องจากมีคำอื่นใช้เรียกแทน กล่าวคือหากเป็นคำเรียกญาติในรุ่นอายุเดียวกับตนเองหรือต่ำกว่า มักจะเรียกชื่อ หรือสรรพนามอื่นๆ แทน เช่น หลุ เป็นต้น และคำเรียกญาติที่สัมพันธ์ทางการแต่งงาน หรือคำเรียกคำเรียกญาติที่มีคำว่า “เขย” หรือ “สะใภ้” บางคำจะตัดคำว่า เขยหรือสะใภ้ออก เช่น

พี่เขยและพี่สะใภ้	เรียกขานด้วยคำว่า	พี่
ลูกเขยและลูกสะใภ้	เรียกขานด้วยคำว่า	ลูก
พ่อสามีและพ่อภรรยา	เรียกขานด้วยคำว่า	พ่อ
แม่สามีและแม่ภรรยา	เรียกขานด้วยคำว่า	แม่

1.2 การใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขานในหมู่คนที่ไม่ใช่ญาติ

คำเรียกญาติ นอกจากจะใช้เรียกบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันทางสายเลือดและการแต่งงานแล้ว ในบางครั้งอาจมีการนำคำเหล่านั้นไปใช้เรียกบุคคลอื่นที่มีได้เกี่ยวข้องเป็นญาติกัน อันแสดงถึงการให้เกียรติ การแสดงความสนิทสนมระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง หรืออื่นๆ

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533) กล่าวถึงการใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขานในหมู่คนที่ไม่ใช่ญาติในภาษาไทยว่า “คำเรียกญาติที่มาใช้เป็นสรรพนามสำหรับเรียกเรียกขานคนที่ไม่ใช่ญาติ ได้แก่ ตา ยาย ลุง ป้า น้า พี่ และน้อง” แต่ละคำใช้เรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติในลักษณะที่แตกต่างกันไป ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตาราง 25 การใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขานบุคคลอื่นที่ไม่ใช่หมู่ญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย

คำเรียกญาติ	ผู้ถูกเรียก (ไม่ใช่ญาติ)
ตา	ผู้ชายสูงอายุที่คาดว่าอายุรุ่นราวคราวเดียวกันกับ ปู่ ตา
ยาย	ผู้หญิงสูงอายุที่คาดว่าอายุรุ่นราวคราวเดียวกันกับ ย่า ยาย
ลุง	ผู้ชายที่คาดว่าอายุมากกว่าพ่อ
ป้า	ผู้หญิงที่คาดว่าอายุมากกว่าแม่
น้า	ผู้หญิงหรือผู้ชายที่คาดว่าอายุน้อยกว่าแม่
พี่	ใช้เรียกทั่วไปเพื่อแสดงการให้เกียรติผู้ถูกเรียก
น้อง	ใช้เรียกคนที่มีอายุที่คาดว่าอายุน้อยตนเอง

จากตารางข้างต้นนี้จะเห็นว่า การใช้คำเรียกญาติเพื่อเรียกขานบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ญาติ ส่วนใหญ่จะเป็นคำเรียกญาติในรุ่นอายุที่สูงกว่าตนเอง หรือคำเรียกญาติในรุ่นเดียวกันกับตนเอง โดยมักเลือกใช้คำญาติที่หมายถึงมีอายุกว่า คือคำว่า “พี่” เพื่อแสดงถึงการให้เกียรติผู้ถูกเรียก นอกจากนั้นคำเรียกญาติที่นิยมใช้เพื่อเรียกขานบุคคลที่ไม่ใช่ญาติ มักเป็นคำเรียกญาติทางฝ่ายแม่ ได้แก่คำว่า ตา ยาย และน้า แทนการใช้คำเรียกญาติทางฝ่ายพ่อ คือคำว่า ปู่ พ่อ แม่ และอา โดยจะใช้เรียกชายและหญิงรุ่นราวคราวเดียวกันกับปู่ พ่อ แม่ และอาของตนเองตามลำดับ เช่น ใช้เรียกปู่ พ่อ แม่ และอาของเพื่อน หรือใช้เรียกดารา นักแสดง ที่ตนเองชื่นชอบ เป็นต้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง ที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้าน จำนวน 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลตะเปียงรุง ตำบลเกาะสตัจ และตำบลตาโต ได้ข้อมูลคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง ทั้งหมดจำนวน 54 คำ พบว่า มีคำเรียกญาติที่เป็นคำเดี่ยว (Single word) จำนวน 27 คำ เช่น ปู่, พ่อ, แม่, ลุง, ป้า, อา, ภู, น้ำ, อี เป็นต้น ส่วนคำเรียกญาติที่เป็นคำประสม (Compound word) มีจำนวน 27 คำ เช่น พ่อตา, แม่ยาย, ลูกสะใภ้, ลูกเลี้ยง, พี่สะใภ้, พี่เขย, หลานเขย เป็นต้น แล้วมีการผสม 2 อย่างเช่น นาม + นาม (พ่อตา) และนาม + กริยา (พ่อเลี้ยง) ฯลฯ

ความหมายแก่นของคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงแต่ละคำมีความหมายไม่เท่ากัน กล่าวคือ คำเรียกญาติบางคำมีเพียงความหมายเดียว หรือสามารถใช้อ้างถึงบุคคลได้เพียงบุคคลเดียว เช่น พ่อ, แม่, สามี, ภรรยา เป็นต้น ขณะที่คำเรียกญาติบางคำมีความหมายมากกว่า 1 ความหมาย หรือใช้อ้างถึงบุคคลได้มากกว่า 1 คน ปู่, ย่า, ตา, ยาย, หลาน เป็นต้น

มิติแห่งความแตกต่างและอรรถลักษณะของคำเรียกญาติในภาษาไทยนั้น พบว่าสามารถจำแนกคำเรียกญาติแต่ละคำออกจากกันได้ด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 9 ประการได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด ฝ่ายพ่อหรือแม่ เพศ อายุ การแต่งงาน การแต่งงานใหม่ ฝ่ายสามีหรือภรรยา และคำร่ำนุ

1. มิติวัฒนธรรมระบบสายโลหิตในคำเรียกญาติ

1.1 วัฒนธรรมการเคารพความเป็นอาวุโส

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงเคารพผู้มีอายุมากกว่า มีตำแหน่งหน้าที่การงานดีกว่า จะใช้คำนำหน้าคำเรียกญาติด้วยคำว่า คุณ หรือ ท่าน เป็นส่วนประกอบด้วยตามรูปแบบคำเหล่านี้แสดงให้เห็นคำแสดงความเคารพความเป็นผู้มีอายุมากกว่า มีประสบการณ์มากกว่า และมีบุญคุณต่อตนเอง ในกรณีการใช้คำเหล่านี้ ได้แก่ คำนำหน้า + คำเรียกญาติ เช่น คุณพ่อ คุณแม่ และ คำนำหน้า + คำเรียกญาติ + ชื่อ เช่น คุณป้าพาน

คำเรียกญาติที่แสดงถึงความอ่อนน้อมถ่อมตนและยกย่องผู้อาวุโสขึ้น กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงยังมีการใช้คำเรียกญาติเพื่อเรียกบุคคลระหว่างเครือญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงยังสะท้อนให้เห็นลักษณะทางวัฒนธรรม อีกประการหนึ่งคือ การยกย่องผู้อื่น

และในขณะเดียวกันก็แสดงความอ่อนน้อมถ่อมตนด้วย กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงใช้คำเรียกญาติเพื่อแสดงความเคารพกัน จะใช้ตามคำเรียกตามลูกของตน ได้แก่ คำเรียกญาติ + เพศ เช่น พี่ + ชาย = ลุง การใช้คำเรียกผู้ฟังตามลูกหรือหลานของตน

วัฒนธรรมการใช้คำเรียกญาติเพื่อแสดงถึงความเอ็นดูการใช้คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่ใช้เรียกญาติของตนเองที่มีอายุน้อยกว่าตน ใช้คำว่า น้อง ลูก หลาน นำหน้าชื่อ สะท้อนให้เห็นถึงการให้ความเอ็นดูของผู้ที่มีอายุมากกว่าหรืออาวุโส หรือผู้ใหญ่มีต่อเด็ก หรือผู้น้อย คำเรียกญาติส่วนใหญ่การใช้คำเรียกบุคคลในรูปแบบดังกล่าวมักจะเป็นคำ น้อง ได้แก่ คำเรียกญาติ + ชื่อ เช่น น้อง + พลอย = น้องพลอย

1.2 วัฒนธรรมเครือญาติและการแต่งงาน

1.2.1 วัฒนธรรมเครือญาติ

ในสังคมผู้พูดภาษาไทยในเกาะกงมีลักษณะการนับญาติทั้งสองฝ่าย เห็นได้จากการใช้ความแตกต่างด้านฝ่ายพ่อและฝ่ายแม่ พบว่าในสังคมผู้พูดภาษาไทยในเกาะกงเน้นฝ่ายแม่มากกว่าฝ่ายพ่อ เนื่องจากการใช้คำเรียกญาติเพื่อเรียกบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ญาติ จะเลือกใช้คำเรียกญาติฝ่ายแม่ คือคำว่า ตา, ยาย, น้ำ มากกว่าคำเรียกญาติฝ่ายพ่อ คือคำว่า ปู่, ย่า และอา

1.2.2 การแต่งงาน

หากจำแนกคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง โดยใช้ความแตกต่างด้านการแต่งงานจะสามารถแยกคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงออกเป็น 2 กลุ่ม คือ [-แต่งงาน] หมายถึง คำเรียกญาติที่ไม่ได้มาจากการแต่งงานหรือญาติที่สัมพันธ์ทางสายเลือด มีจำนวน 17 คำ ซึ่งเป็นคำเดียวและมีพยางค์เดียวทั้งหมด เช่น ทวด, ปู่, ย่า, พ่อ, แม่, ลุง, ป้า, น้ำ เป็นต้น และ [+แต่งงาน] หมายถึง คำเรียกญาติที่ได้มาจากการแต่งงาน มีจำนวน 34 คำ ซึ่งมีเพียง 6 คำเท่านั้นที่เป็นคำเดียว ได้แก่ สามี, ผัว, เมีย, โข้, กิม และเตี่ยว

1.3 วัฒนธรรมทางเพศ

การแยกความแตกต่างระหว่างเพศชายและหญิงเป็นลักษณะทางวัฒนธรรมที่สำคัญประการหนึ่งในสังคมผู้พูดภาษาไทยในเกาะกง เห็นได้จากการจำแนกคำเรียกญาติแต่ละคำออกจากกันด้วยความแตกต่างทางเพศ ในทุกรุ่นอายุ จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงมีคำที่บ่งบอกเพศชาย จำนวน 22 คำ เช่น ปู่, พ่อ, น้ำชาย เป็นต้น คำที่บ่งบอกเพศหญิง มีจำนวน 23 คำ เช่น ย่า, แม่, พี่สะใภ้ เป็นต้น และคำที่ไม่บ่งบอกเพศ มีจำนวน 9 คำ เช่น ทวด, พี่, น้อง, หลาน เป็นต้น

2. มิติวัฒนธรรมทางภาษาที่ใช้ในคำเรียกญาติ

2.1 ภาษาไทยที่ใช้ในคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

จากการศึกษาพบว่า คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง มีลักษณะเหมือนกับคำเรียกญาติของคนไทยทั้งหมด จำนวน 46 คำ เพศหญิง มีจำนวน 19 คำ ได้แก่ ย่า, ยาย, แม่, แม่ผัว, แม่สามี, แม่เมีย, แม่นาย, ป้า, ป้าสะใภ้, อาสะใภ้, น้ำสะใภ้, แม่เลี้ยง, เมีย, ภรรยา, พี่สะใภ้, น้องสะใภ้, ลูกสะใภ้, หลานสะใภ้, เหลนสะใภ้ เพศชาย มีจำนวน 18 คำ ได้แก่ ปู่, ตา, พ่อ, พ่อผัว, พ่อสามี, พ่อเมีย, พ่อตา, ลุง, ลุงเขย, อาเขย, น้ำเขย, พ่อเลี้ยง, ผัว, สามี, พี่เขย, น้องเขย, ลูกเขย, หลานเขย ไม่ระบุเพศ มีจำนวน 9 คำ ได้แก่ ทวด, น้ำ, อา, พี่, น้อง, ลูก, ลูกเลี้ยง, หลาน, เหลน แต่เนื่องจากอิทธิพลจากภาษาเขมรซึ่งเป็นภาษาที่ไม่มีเสียงวรรณยุกต์เหมือนภาษาไทย กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงจึงออกเสียงคำเรียกญาติบางคำมีเสียงวรรณยุกต์อื่น ๆ เป็นเสียงสามัญ

2.2 ภาษาอื่น ๆ ที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงใช้เรียกญาติ

จากการศึกษาคำเรียกญาติที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงใช้ นอกจากมีการใช้ภาษาเขมรสลับกับภาษาไทยเกาะกงในการเรียกญาติแล้ว คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงยังมีการใช้คำเรียกญาติจากภาษา ภาษาจีน เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงมีการแต่งงานและสืบเชื้อสายจีน ในบางครอบครัวจะใช้ภาษาจีนปะปนกับภาษาไทยในการเรียกญาติ การที่ชาวไทยเกาะกงเป็นผู้รู้สามภาษาและสามารถใช้ภาษาไทย ภาษาจีน (คำเรียกญาติ) และภาษาเขมรสลับกันไปมาได้ ทำให้การใช้ภาษาทั้งสามภาษามีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ปรากฏการณ์นี้นักภาษาศาสตร์เรียกว่า “การสัมผัสภาษา” (Language contact) ซึ่งจะเกิดขึ้นในตัวผู้รู้หลายภาษา และการสัมผัสภาษานี้จะก่อให้เกิดการยืมภาษา (Linguistic borrowing) ดังที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533) กล่าวว่า “การยืมภาษา คือ การที่ภาษาหนึ่งรับเอาลักษณะทางเสียง การเน้นหนัก คำศัพท์ และลักษณะทางไวยากรณ์จากอีกภาษาหนึ่งมาใช้จนกลายเป็นลักษณะของตน” ดังตารางข้างล่างนี้

คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงที่ยืมจากภาษาจีน คือ กัง/กง, กิม/กิม, เตี้ยว/เตี้ยว, กู้/กู, อี้/อี้, โฉ้

ลักษณะการใช้ภาษาในการเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง มีการใช้สลับภาษาระหว่างภาษาไทยเกาะกงกับภาษาเขมร แต่กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงสามารถเข้าใจคำเรียกญาติได้ เช่น บอง โอน เอียย

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงใช้คำเรียกญาติ จึงมีการใช้ภาษาเขมรควบคู่ไปกับภาษาไทยในหมู่คนที่เป็ญาติและไม่ใชญาติซึ่งจะแตกต่างออกไปตามสถานการณ์ กาลเทศะ และความเหมาะสม เวลาสื่อสารกับคนกัมพูชาก็จะใช้ภาษาเขมร หรือเวลาสื่อสารกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงด้วยกันก็จะใช้ภาษาไทย

3. มิติวัฒนธรรมการใช้คำเรียกญาติเป็นสรรพนามและคำเรียกขาน

3.1 การใช้คำเรียกญาติเป็นสรรพนามแบ่งออกเป็น การใช้คำเรียกญาติเป็นคำสรรพนามในหมู่คนที่เป็ญาติ และการใช้คำเรียกญาติเป็นคำสรรพนามในหมู่คนที่ไม่ใช่ญาติ

3.1.1 การใช้คำเรียกญาติเป็นคำสรรพนามในหมู่คนที่เป็ญาติ มีการนำมาใช้เป็นคำสรรพนามสำหรับแทนตัวเอง มีลักษณะการใช้ดังนี้ รุ่นถัดจากตัวเองขึ้นไป เช่น ทวด, ปู่, ย่า, ตา, ยาย, ก๋ง, พ่อ, แม่, ลุง และ ป้า เป็นต้น รุ่นอายุเดียวกับตัวเอง ได้แก่ พี่ น้อง รุ่นอายุถัดจากตัวเองลงมา เช่น ลูก

3.1.2 การใช้คำเรียกญาติเป็นคำสรรพนามในหมู่คนที่ไม่ใช่ญาติ คือการใช้คำเรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติ “ญาติสมมติ” แต่เราให้ความเคารพนับถือเสมือนญาติของเราในระดับต่าง ๆ

สำหรับคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงผู้วิจัยพบว่านำมาใช้เป็นคำสรรพนามแทนตัวผู้พูดเองใช้เรียกเรียกบุคคลที่ไม่ญาติแบ่งเป็น 2 รุ่นคือ รุ่นถัดจากตัวเองขึ้นไป เช่น ตา, ยาย, ลุง, ป้า รุ่นเดียวกับตัวเอง เช่น พี่ น้อง

3.2 การใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขาน

คำเรียกญาติ จัดเป็นคำเรียกขานประเภทหนึ่ง นอกจากจะสามารถใช้เป็นสรรพนามเพื่อเรียกขานบุคคลที่เป็นญาติแล้ว ยังใช้เรียกขานบุคคลที่ไม่ใช่ญาติได้อีกด้วย แบ่งออกเป็น

3.2.1 การใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขานในหมู่ญาติ

จากการศึกษาคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงมีทั้งคำเรียกญาติที่ใช้เป็นคำเรียกขานได้ และคำเรียกญาติที่ไม่ปรากฏการใช้เป็นคำเรียกขาน คำเรียกญาติที่ใช้เป็นคำเรียกขานได้ มีจำนวน 20 คำ ส่วนใหญ่จะเป็นญาติในรุ่นอายุที่สูงกว่าตนเอง และเป็นญาติที่สัมพันธ์กันทางสายเลือด ซึ่งมีผู้เรียกขานและผู้ที่ถูกเรียกขาน เช่น ปู่, ยาย, แม่, น้ำ, ลูก เป็นต้น

ส่วนคำเรียกญาติที่ไม่ปรากฏการใช้เป็นคำเรียกขาน หรืออาจมีการใช้บ้างในบางกลุ่มแต่ไม่เป็นที่นิยมใช้ เนื่องจากมีคำอื่นใช้เรียกแทน เช่น หนู เป็นต้น บางคำจะตัดคำว่าเขยหรือสะใภ้ออก เช่น พี่เขยและพี่สะใภ้ เรียกขานด้วยคำว่า พี่

3.2.2 การใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขานในหมู่คนที่ไม่ใช่ญาติ

บางครั้งอาจมีการนำคำเรียกญาติไปใช้เรียกบุคคลอื่นที่มีได้เกี่ยวข้องเป็นญาติกัน อันแสดงถึงการให้เกียรติ การแสดงความสนิทสนมระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง หรืออื่นๆ เช่น ตา, ยาย, ลุง, พี่ เป็นต้น ส่วนใหญ่จะเป็นคำเรียกญาติในรุ่นอายุที่สูงกว่าตนเอง หรือคำเรียกญาติในรุ่นเดียวกันกับตนเอง โดยมักเลือกใช้คำญาติที่หมายถึงมีอายุกว่า คือคำว่า “พี่” เพื่อแสดงถึงการให้เกียรติผู้ถูกเรียก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยผู้วิจัยเลือกพื้นที่ซึ่งมีความหลากหลายทางด้านกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ได้แก่ คนเขมร กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง และคนจีน เป็นต้น กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงมีภาษาและวัฒนธรรมเฉพาะตนเองแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของตนเอง ประเด็นที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษา คือ คำเครือญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง โดยใช้แนวคิดทางภาษาศาสตร์สังคมและองค์ประกอบทางความหมาย แม้จะมีผู้วิจัยไว้แล้ว แต่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่อยู่ในประเทศไทย ในพื้นที่ที่ผู้วิจัยเลือกยังไม่ปรากฏว่ามีใครศึกษาไว้เลย ผลการวิจัยที่พบในงานวิจัยนี้มีทั้งสอดคล้องและแตกต่างจากผลการวิจัยเล่มอื่น ๆ ผลการวิจัยคำเรียกญาติที่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุพร โดมไพรวัลย์ (2555) เรื่อง การเปรียบเทียบระบบคำเรียกญาติในภาษาไทยและภาษาเมียน (เข้า) งานวิจัยของ ปาริชาติ วงศ์สง่า (2545) เรื่อง การใช้คำเรียกขานในหมู่บ้านหลายภาษา ที่บ้านสำโรงระวี ตำบลศรีแก้ว อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ งานวิจัยของ เยาวลักษณ์ เฉลิมเกียรติ (2542) เรื่อง คำเรียกญาติในจังหวัด งานวิจัยของ ศศิธร นวเลิศปรีชา (2552) เรื่อง ระบบคำเรียกญาติภาษาส่วย (กูย-กวย) ของผู้มีอายุต่างกันในจังหวัดศรีสะเกษ งานวิจัยของ (ศุภมาศ ่องฉ้วน, 2537) คำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยนในภาคใต้ของประเทศไทยและเกาะปีนัง และงานวิจัยของ เรื่องคำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกันในกรุงเทพมหานคร โดยมีการใช้คำเครือญาติมีจำนวนคำที่คล้ายคลึงกัน และมีการใช้คำเครือญาติเพื่อเป็นคำเรียกขาน นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ทำนอกประเทศไทย คืองานวิจัยของ งานวิจัยของ สมพาวัน แก้วบุตดา (2555) คำเรียกญาติของไทยแดงในแขวงหัวพันและแขวงเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ซึ่งเป็นการใช้ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศ

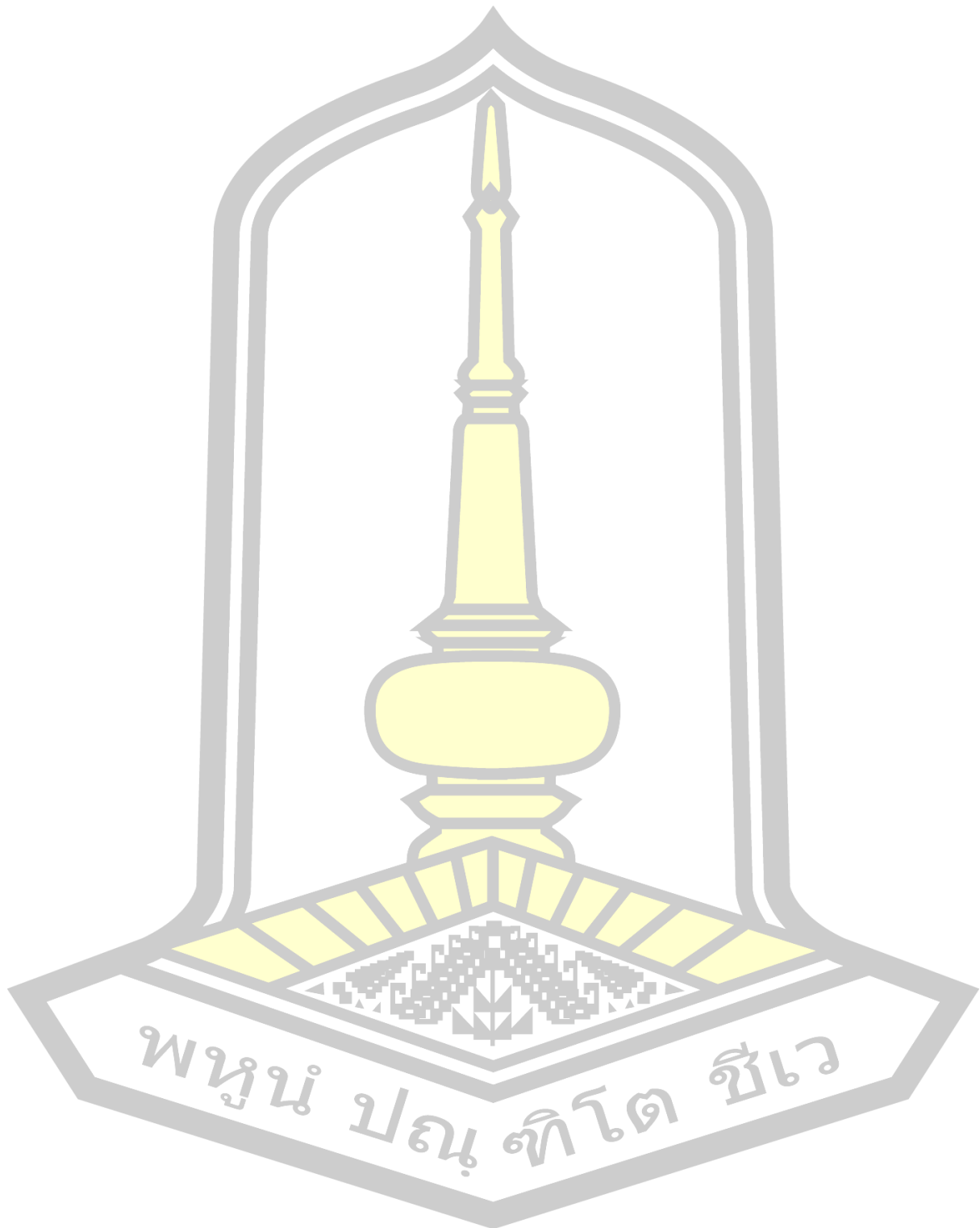
ในส่วนที่มีความแตกต่างจากงานวิจัยอื่น ๆ ก็คือ งานวิจัยนี้ได้พบคำใหม่ที่ใช้เฉพาะในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงหลายคำ เช่น คำว่า แก่ ที่ใช้เรียกผู้หญิงอายุมากมีลูกหลาน หรือตรงกับคำไทยว่า ยาย ซึ่งไม่ปรากฏในผลการวิจัยเล่มอื่น ๆ เลย และมีการใช้ภาษาอื่นเป็นคำเรียกญาติ ได้แก่ การใช้ภาษาจีนเป็นคำเรียกญาติ เช่น คำว่า กัง/กง กิม/กิม เตียว/เตียว กู/กู อี้/อี้ โส้ เป็นต้น คำเหล่านี้เป็นคำเรียกญาติที่ใช้จนเคยชินและไม่ได้ใช้คำไทยในการเรียกญาติเลย การใช้ภาษาเขมรเป็นคำเรียกญาติ เช่น คำว่า บอง อม และเยียย เป็นต้น การใช้ภาษาเขมรเป็นคำเรียกญาตินี้เป็นการใช้การปนและสลับกับคำเรียกญาติภาษาไทยเกาะกง ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงสามารถใช้ในการสื่อสารกันมาตลอด การศึกษาในครั้งนี้จึงทำให้เห็นถึงความเป็นอัตลักษณ์ทางภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาการใช้คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงโดยเปรียบเทียบการใช้ของคนสามระดับอายุจะได้ทราบว่า การใช้คำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ มากน้อยเพียงไร
2. ควรศึกษาการปนภาษา หรือภาวะหลายภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง สามารถพูดได้หลายภาษา เช่น ภาษาไทย ภาษาเขมร ภาษาจีน และบางคนสามารถพูดภาษาอังกฤษได้ด้วย
3. ควรศึกษาคำอื่น ๆ และวิเคราะห์วัฒนธรรมที่ปรากฏในการใช้ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง
4. ควรศึกษาเปรียบเทียบระบบเครือญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกงกับระบบเครือญาติในภาษาเขมร

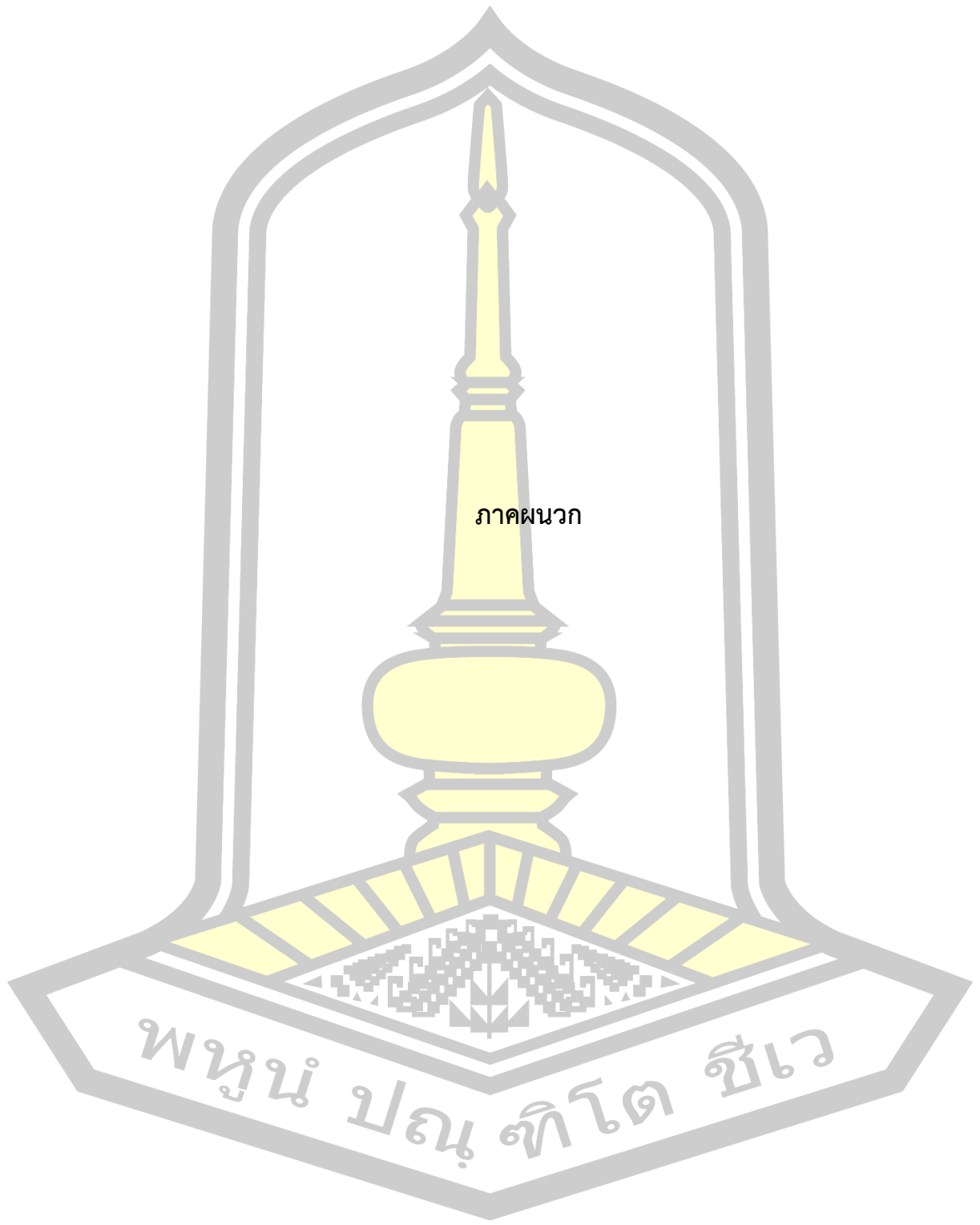
บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

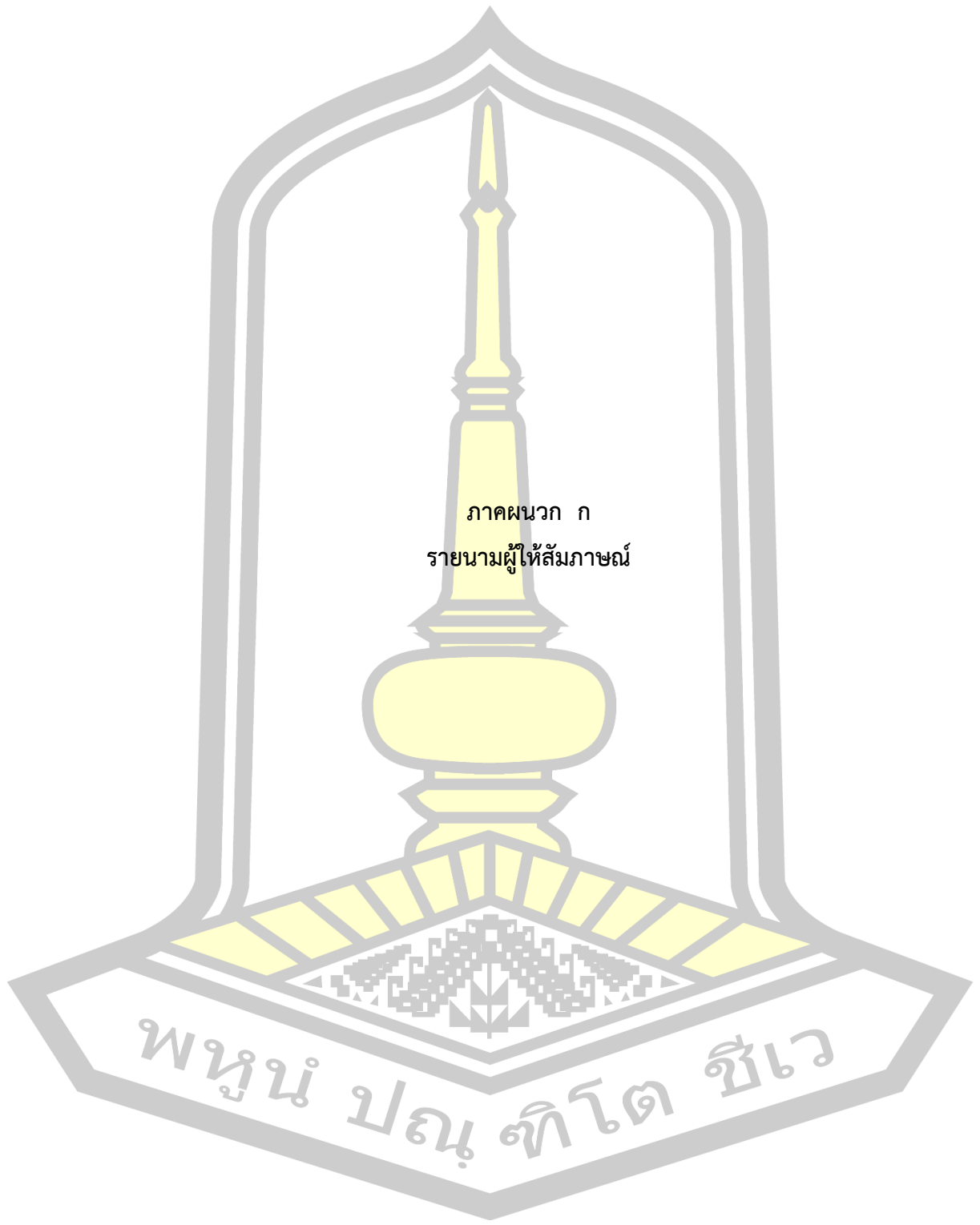
- จตุพร โดมไพรวลัย. (2555). *การเปรียบเทียบระบบคำเรียกญาติในภาษาไทยและภาษาเมียน (เย้า)*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จรัลวิไล จรุงญโรจน์. (2542). *วัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นผ่านคำเรียกญาติในภาษาฮินดี*. *วารสารอิริเดย์ศึกษา*, 5, 231-251.
- ฉววีวรรณ วรรณประเสริฐ. (2522). *สังคมไทย*. กรุงเทพฯ: แพร่วิทยา.
- ทิพย์วัลย์ พันธุ์เจริญ. (2548). *การพัฒนาชุดการสอนเพลงเพื่อการสอนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกรับใหญ่ว่องกุลกิจพิทยาคม จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะ
ภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิยพรรณ วรรณศิริ. (2540). *มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: ภาควิชา สังคมวิทยาและ
มานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บัญญัติ สาลี. (2552). *ภาษาและวัฒนธรรมเขมร*. มหาสารคาม: ชัยป้อปี่.
- ประสิทธิ์ สวาสดีญาติ. (2539). *ระบบเครือญาติและการจัดระเบียบสังคม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ปาริชาติ วงศ์สง่า. (2545). *การใช้คำเรียกขานในหมู่บ้านหลายภาษา ที่บ้านลำโรงระวี ตำบลศรีแก้ว
อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธิตศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพียรศิริวงศ์ วิภาณนท์. (2525). *หน่วยที่ 13 ความหมาย ในเอกสารประกอบการสอนชุดวิชา
ภาษาไทย 3*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ยศกร สิริศักดิ์ไพบูลย์, จรัลวิไล จรุงญโรจน์ และวงศ์ไทยวิภากร. (2553). *การศึกษาชื่อสายผ้าแพรวา
ในภาษาผู้ไทยตามแนววรรณคดีชาติพันธุ์*. *วารสารวิจัย มข.(ฉบับบัณฑิตศึกษา)*, 10(1),
126-133.
- เยาวลักษณ์ เฉลิมเกียรติ. (2542). *คำเรียกญาติในจังหวัดนครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วรภรณ์ ติระ. (2545). *คำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกันในกรุงเทพมหานคร*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภัสสรินทร์ ประพันธ์ศิริ. (2535). *คำเรียกญาติในภาษาคำเมือง การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติ
พันธุ์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ศศิธร นวเลิศปรีชา. (2552). *ระบบคำเรียกญาติภาษาส่วย (กวย-กวย) ของผู้มีอายุต่างกันในจังหวัด ศรีสะเกษ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิราพร ณ ถลาง. (2540). *การวิเคราะห์ตำนานการสร้างโลกของคนไทย*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศุภมาศ เอ่งฉ้วน. (2537). *คำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยนในภาคใต้ของประเทศไทยและเกาะปีนัง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนิท สมัครการ. (2519). *ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมพาวัน แก้วบุตตา. (2555). *คำเรียกญาติของไทยแดงในแขวงหัวพันและแขวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อมรชัย คหกิจโกศล. (2548). การเปรียบเทียบคำเรียกเครือญาติในภาษาไทยและภาษาจีนแต้จิ๋ว. *วารสารบทความทางวิชาการ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 4(1), 11–33.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2533). ลักษณะคำสำคัญบางประการในวัฒนธรรมไทยที่แสดงโดยคำเรียกญาติ. *วารสารภาษาและวรรณคดีไทย*, 7(1), 55–68.
- Frake, C. (1980). *Language and Cultural Description Essays*. Stanford: Stanford University Press.
- Joachim Schliesinger. (2001). *Ethnic groups of Cambodia*. Introduction and Overview: Booksmango.
- Mithona Phouthorng. (2561). *งานสัมมนาเรื่องการพัฒนาชายหาดเกาะกง วันที่ 7 พฤษภาคม 2561 ณ จังหวัดสีหนุ*. Retrieved June 12, 2018, from https://en.wikipedia.org/wiki/Koh_Kong_Province
- Prasithratsint, A. (1990). *A Comparative Study of the Thai and Zuang Kinship System*. Proceeding of the 4th International Conference on Thai Studies 1 Volume 1.
- Prasithratsint, A. (2000). *A Componential Analysis of Kinship terms in Thai. Essay in Thai Linguistics*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.

ภาคผนวก

พหุณฺ์ ปณฺุ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

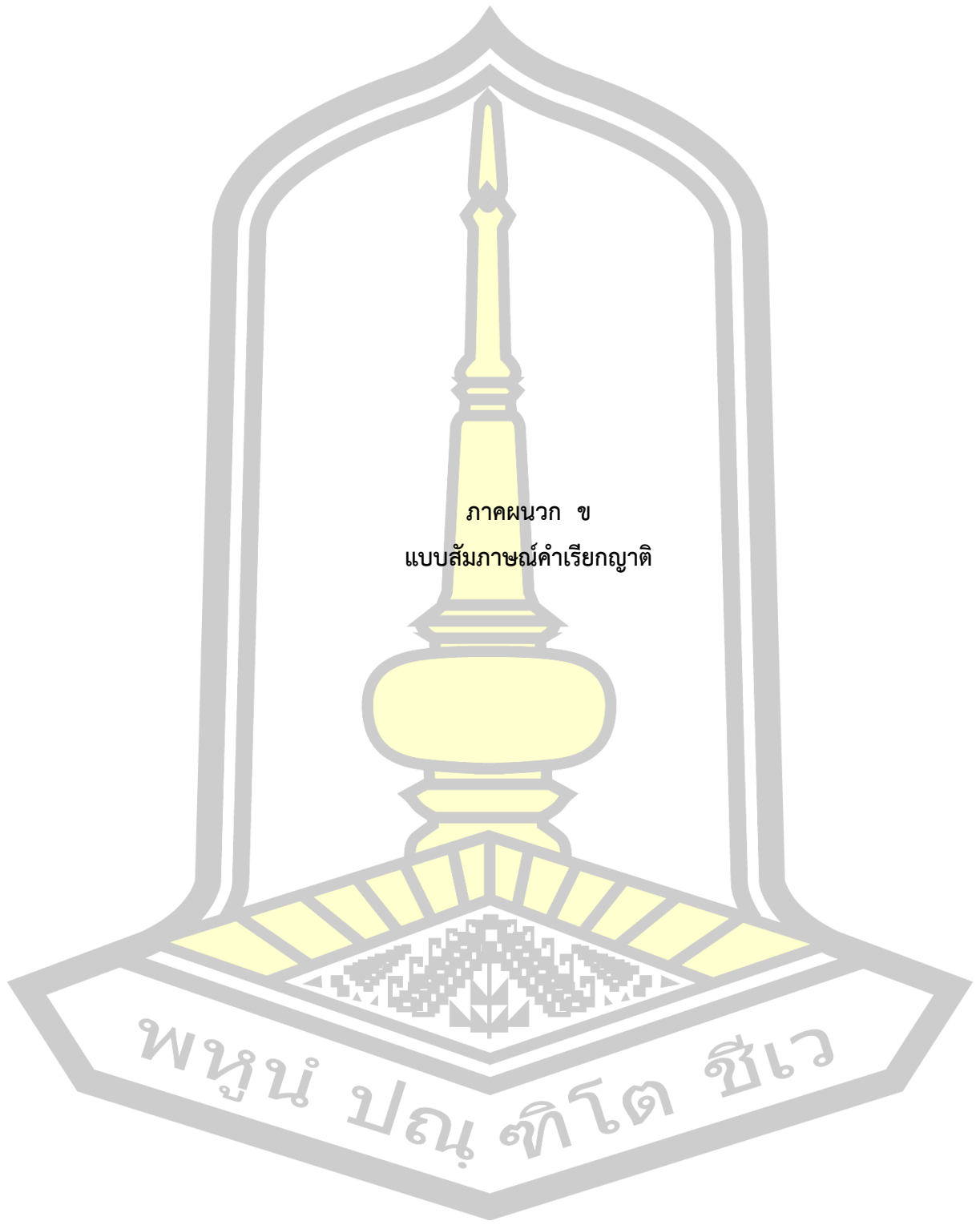
พหุจน์ ปณฺ ทิโต ชีเว

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

บุญธรรม ไสสะอาด. (2560, 15 มิถุนายน). สัมภาษณ์. บ้านตะเปียงรุง ตำบลตะเปียงรุง จังหวัด
เกาะกง ราชอาณาจักรกัมพูชา

ปิต จอมเร็น. (2560, 15 มิถุนายน). สัมภาษณ์. บ้านตะเปียงรุง ตำบลตะเปียงรุง จังหวัดเกาะกง
ราชอาณาจักรกัมพูชา

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์คำเรียกญาติ

พหุจน์ ปณฺ ทิโต ชีเว

แบบสัมภาษณ์คำเรียกญาติ

คำอธิบาย

แบบสัมภาษณ์คำเรียกญาติจะแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับวัน เดือน ปีที่สัมภาษณ์ สถานที่สัมภาษณ์และข้อมูลผู้บอกภาษา

ตอนที่ 2 คำเรียกญาติจากความหมายอักษรย่อภาษาอังกฤษที่เป็นรากศัพท์ที่นำไป

ประกอบเป็นคำเรียกญาติอื่นๆ

ตอนที่ 3 แผนผังแสดงคำเรียกญาติ แยกตามรุ่นอายุ

ตอนที่ 1

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์/...../.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ชื่อผู้บอกภาษา.....อายุ.....เพศ.....

ตอนที่ 2

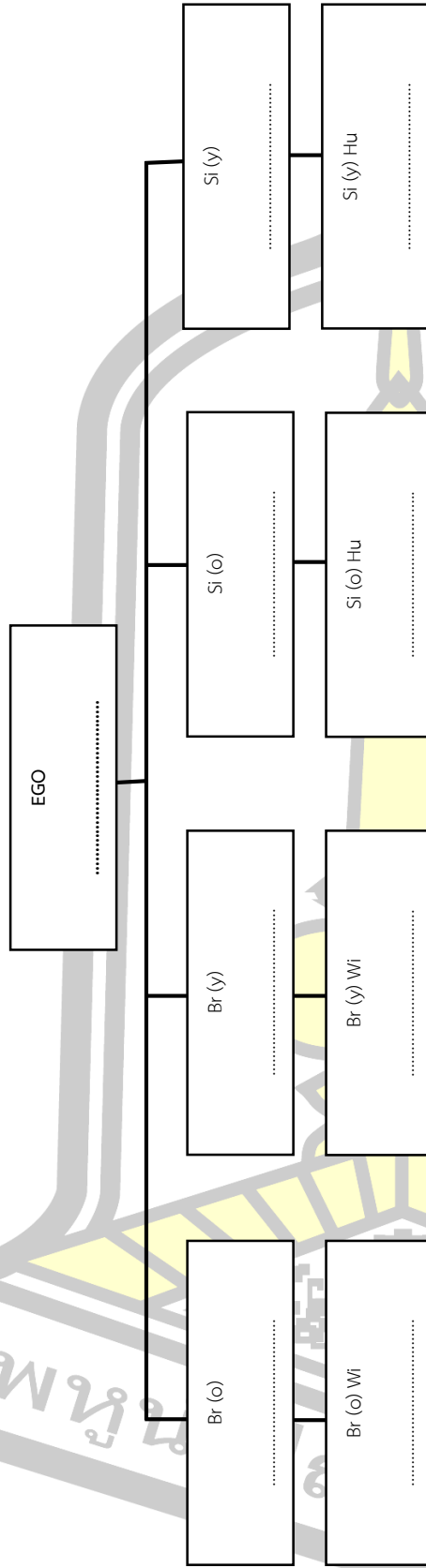
อักษรย่อ

คำเรียกญาติ

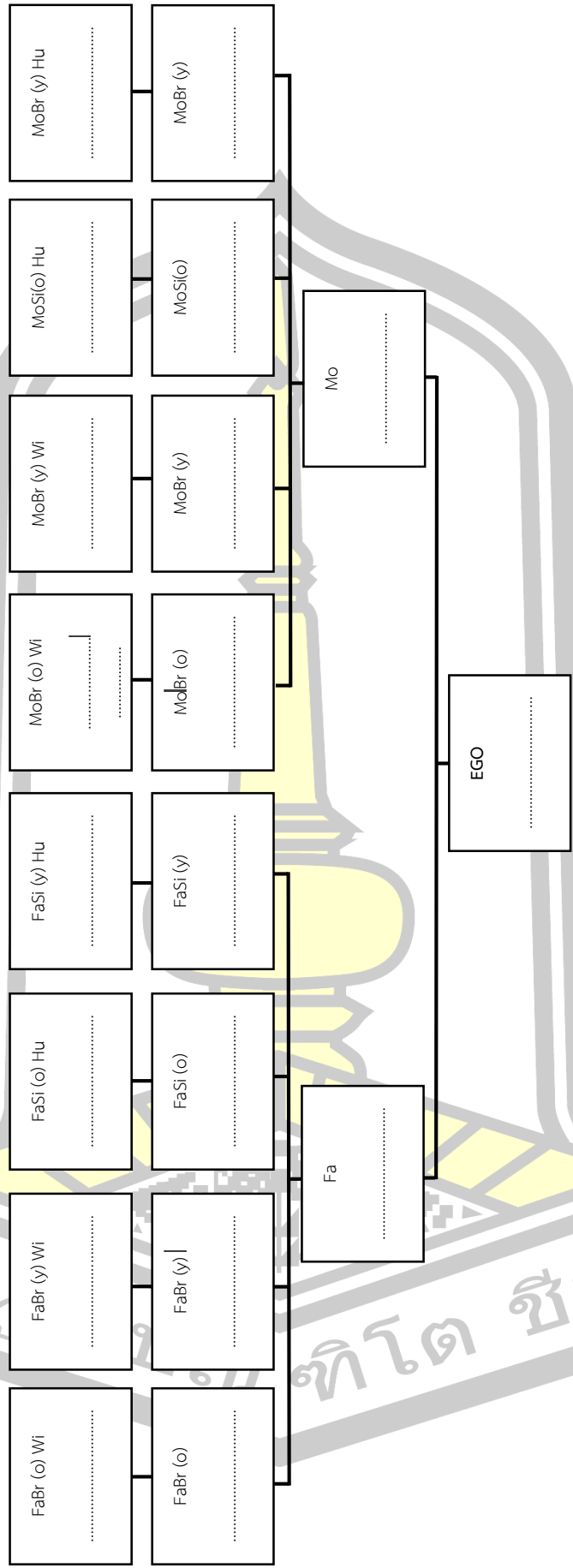
1. Fa	พ่อ.....
2. Mo	แม่.....
3. So	ลูกชาย.....
4. Da	ลูกสาว.....
5. Br (o)	พี่ชาย.....
6. Br (y)	น้องชาย.....
7. Si (o)	พี่สาว.....
8. Si (y)	น้องสาว.....
9. Hu	สามี.....
10. Wi	ภรรยา.....

พจนานุกรมศัพท์โต ชีว

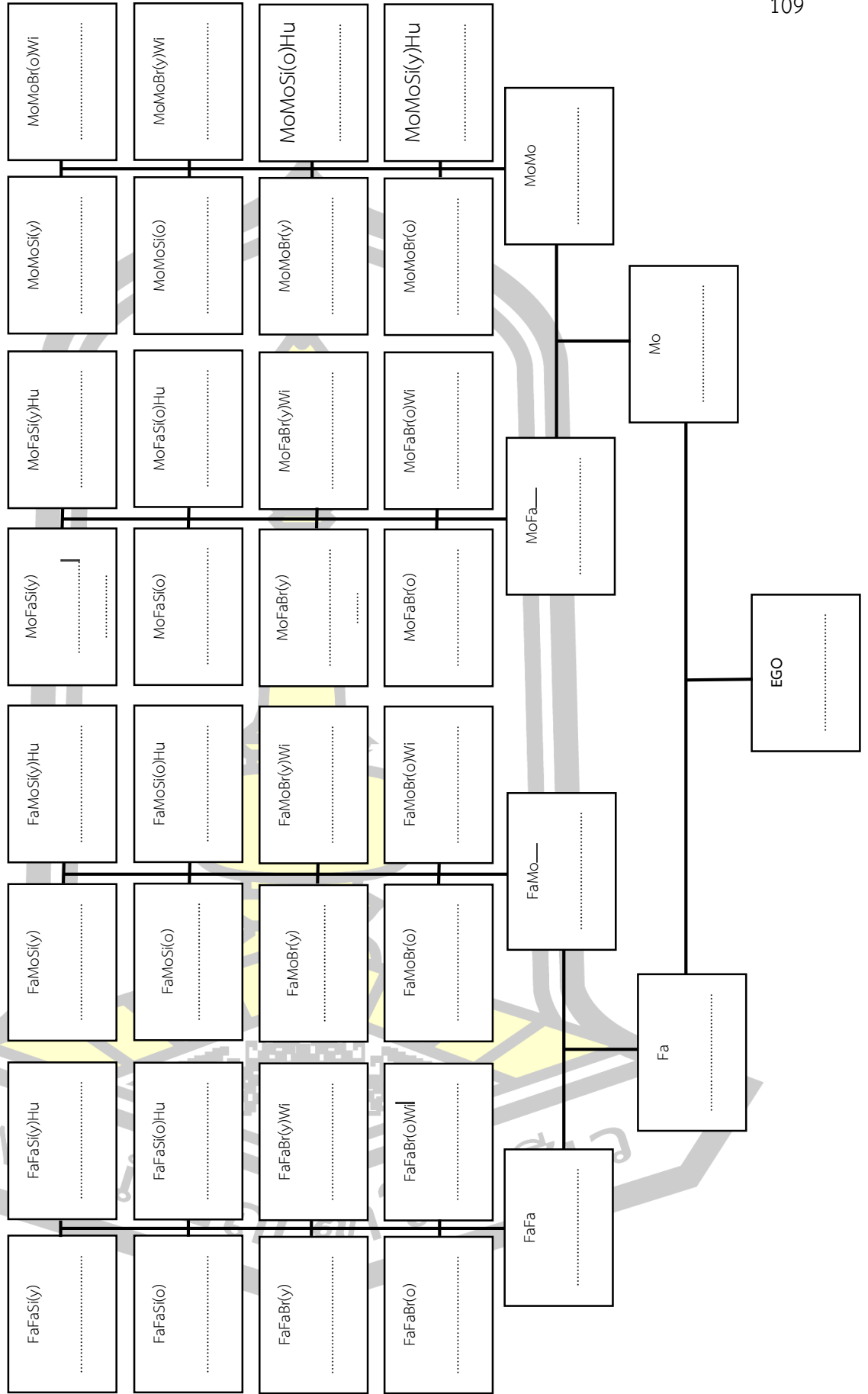
แผนภูมิแสดงคำเรียกญาติของคนไทยในเกาะกง รุ่น 0 (รุ่นเดียวกับตนเอง)

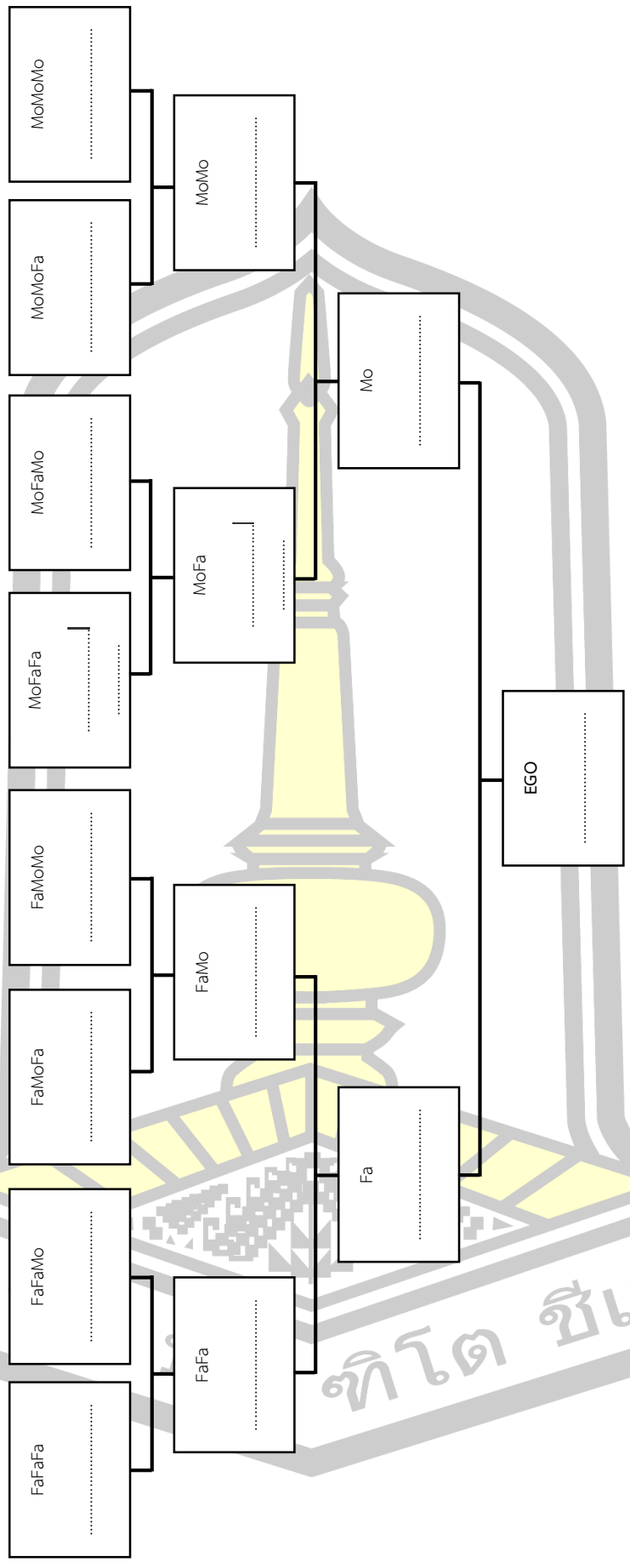
แผนภูมิแสดงคำเรียกญาติของคนไทยในเกาะกง รุ่น +1 (รุ่นอายุที่สูงกว่าตนเอง 1 รุ่น)

แผนภูมิแสดงค่าเรียกญาติของคนไทยในเกาะกง รุ่น +2 (รุ่นอายุที่สูงกว่าตนเอง 2 รุ่น)

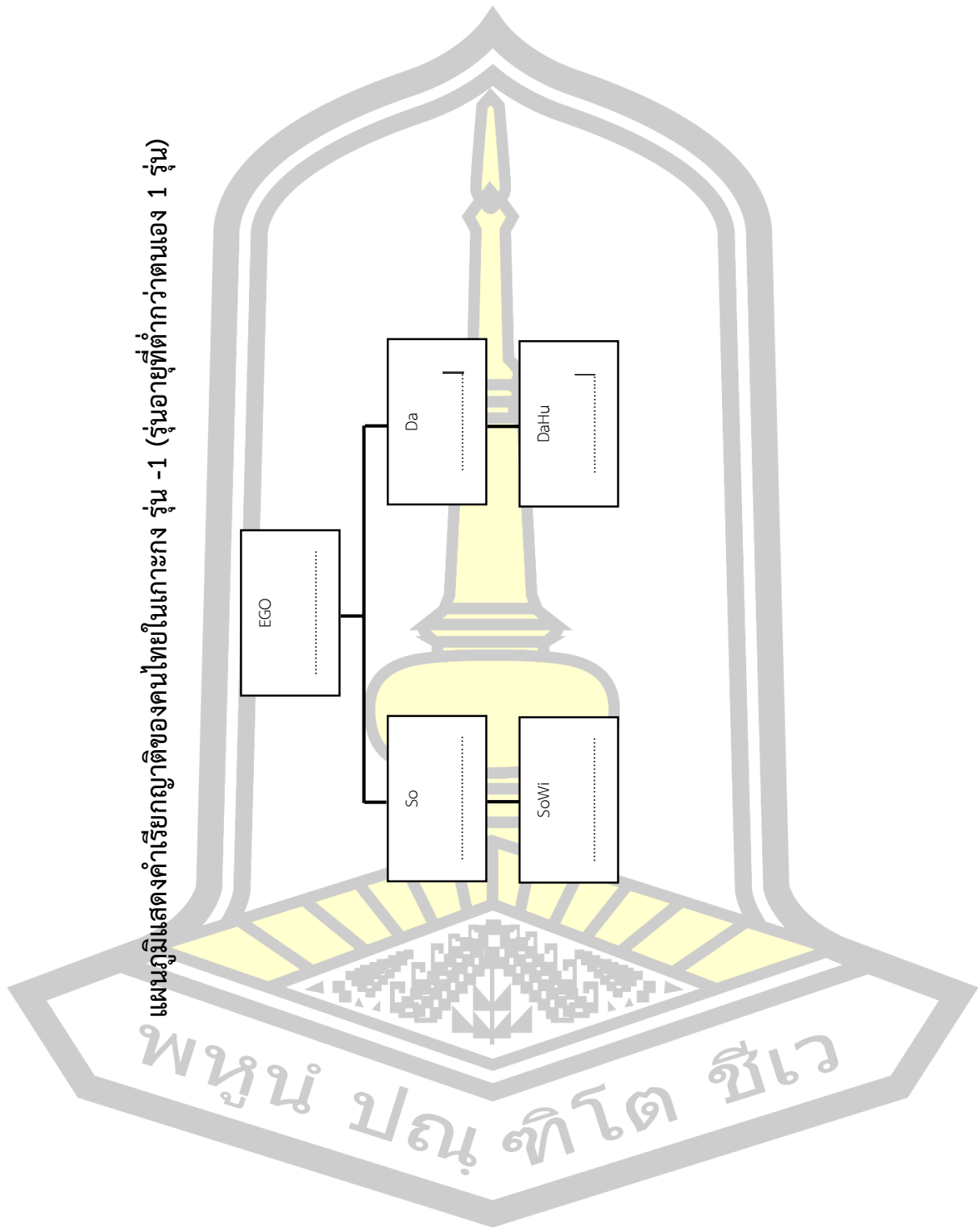
แผนภูมิแสดงค่าเรียกญาติของคนไทยในเกาะกง รุ่น +3 (รุ่นอายุที่สูงกว่าตนเอง 3 รุ่น)

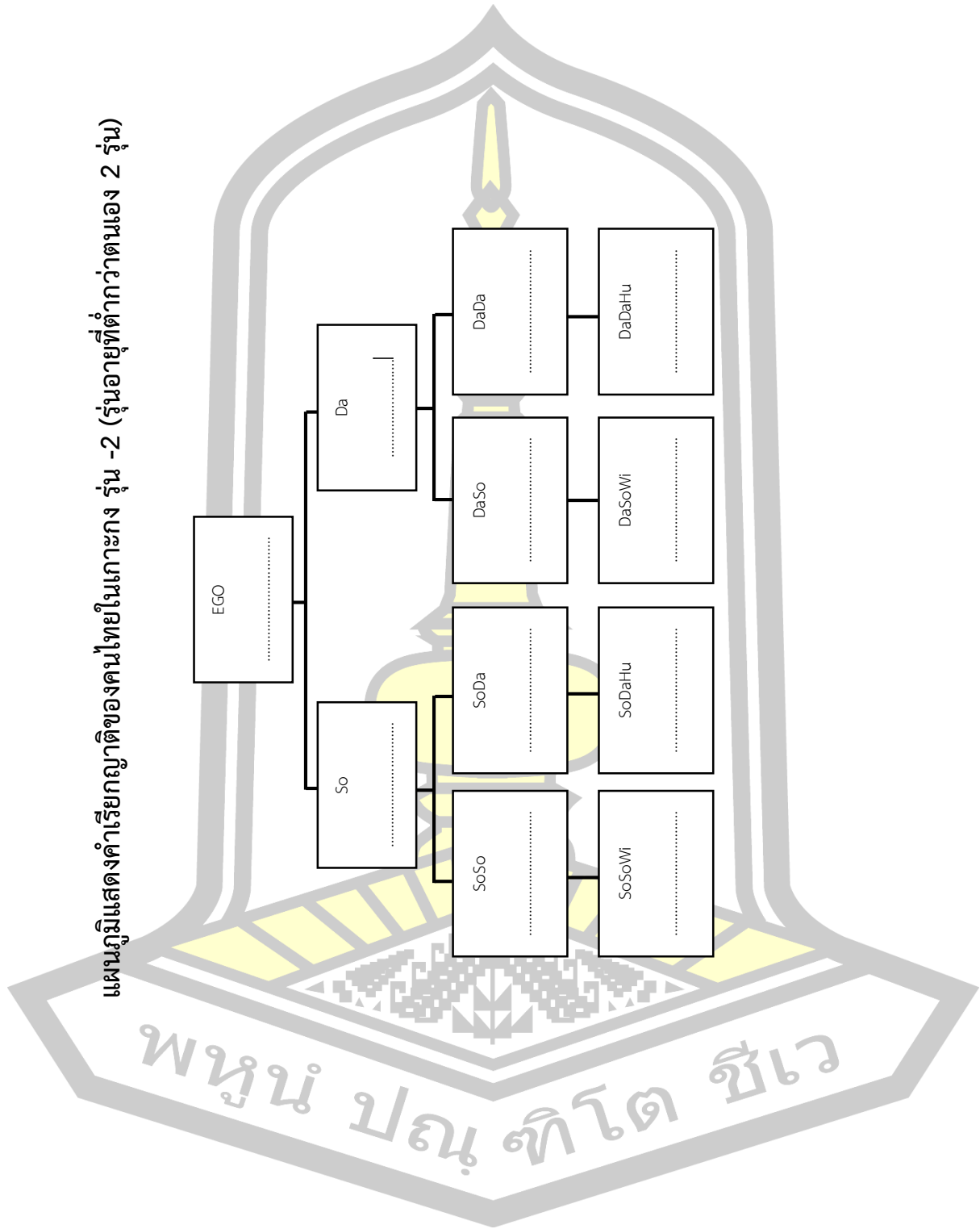
แผนภูมิแสดงค่าเรียกญาติของคนไทยในเกาะกง รุ่น +4 (รุ่นอายุที่สูงกว่าตนเอง 4 รุ่น)

แผนภูมิแสดงคำเรียกญาติของคนไทยในเกาะกง รุ่น -1 (รุ่นอายุที่ต่ำกว่าตนเอง 1 รุ่น)

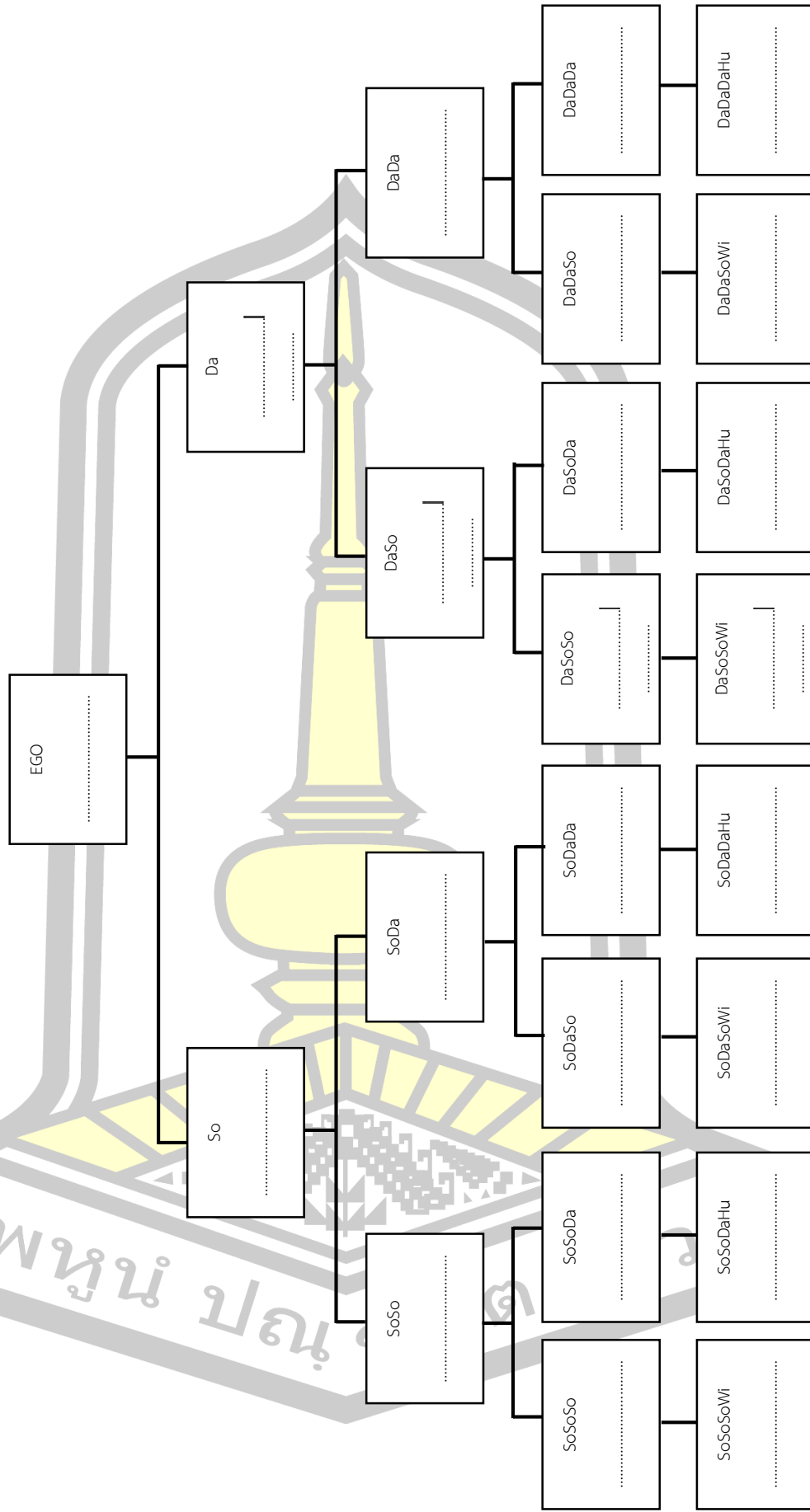

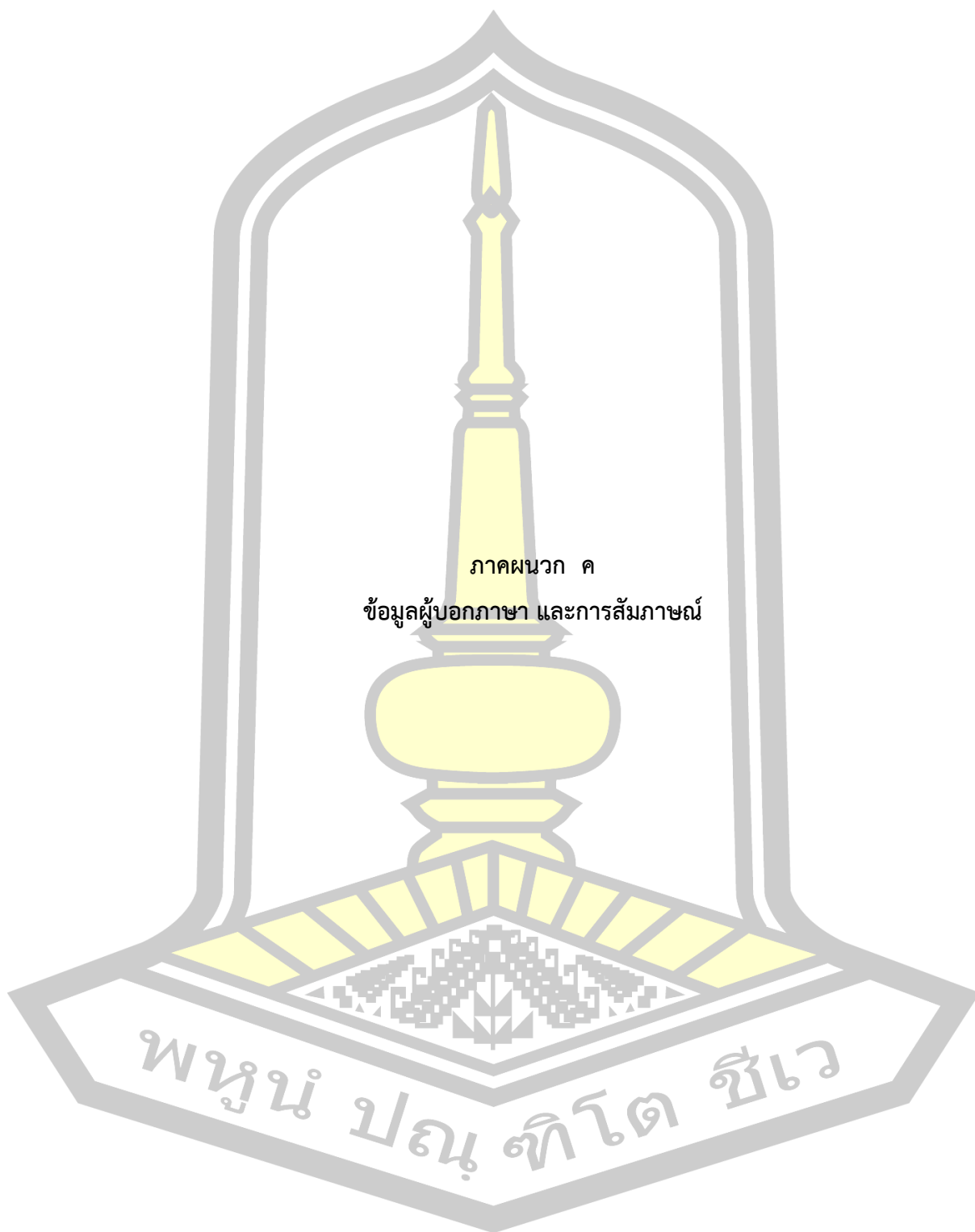
แผนภูมิแสดงคำเรียกญาติของคนไทยในเกาะกง รุ่น -2 (รุ่นอายุที่ต่ำกว่าตนเอง 2 รุ่น)

พูน ปณ ทิโต ชีเว

แผนภูมิแสดงคำเรียกญาติของคนไทยในเกาะกง รุ่น -3 (รุ่นอายุที่ต่ำกว่าตนเอง 3 รุ่น)

ภาคผนวก ค

ข้อมูลผู้บอกภาษา และการสัมภาษณ์

พหุบัณฑิตยาลัย

รายชื่อผู้บอกภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง ราชอาณาจักรกัมพูชา

1. นายพิม เปีย อายุ 60 ปี บ้านออนลงวิก ตำบลตาไต อำเภอเกาะกง
2. นางไพเราะ เลข อายุ 43 ปี บ้านออนลงวิก ตำบลตาไต อำเภอเกาะกง
3. นางสมทรง เป็อง อายุ 40 ปี บ้านเกาะสด็จ ตำบลเกาะสด็จ อำเภอคีรีสาคร
4. นางพุ่มพวง เตียม อายุ 59 ปี บ้านเกาะสด็จ ตำบลเกาะสด็จ อำเภอคีรีสาคร
5. นางสาว ปุย อายุ 35 ปี บ้านตะเปียงรุง ตำบลตะปึงรุง อำเภอเกาะกง
6. นายบุญธรรม ไสสะอาด อายุ 41 ปี บ้านตะเปียงรุง ตำบลตะปึงรุง อำเภอเกาะกง

ท่าเรือข้ามไปตำบลเกาะสตัง

ศาลเจ้าแม่ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

ผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในจังหวัดเกาะกง

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	Eng Tola
วันเกิด	03/10/1988
สถานที่เกิด	Preah Vihear Province, Cambodia.
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	Toul Svay Pray, Phnom Penh, Cambodia.
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	Teacher
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	Department of Thai, Institute of Foreign Languages, Royal University of Phnom Penh.
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2555 ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2561 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ทุนวิจัย	ทุนสนับสนุนจากสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) พ.ศ. 2556

พูนัน ปณ ทิโต ชีเว